

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-UT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Teljesítés: 501-90.	Postatakarékpénztár- csokkszámja: 25.342
--	--	---	------------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A jegyző.

Nemrégiben írtunk ezen a helyen a nem köszönő és a jegyzői irodában dinnyét bicskázó csendőrökről. Elevenre találhatott a szó, mert többen is beírtak hozzánk, hogy bizony ez itt is, ott is előfordul és milyen jó volna, ha az efféle otromba, nagycsizmás csendőr kivesszne lassacskán, de ugyancsak nekimennek — főleg az öregebbek — a piperkőc csendőrnek is.

Egy öreg alhadnagyunk azonban nem hiszi, hogy az a bizonyos nem köszönés, meg a dinnyebicskázás megtörtént. Hát bizony megtörtént. Semmi értelme, hogy csak azért, hogy írjunk róla, ilyen eseteket kiagyaljunk és mindannyiunk rovására itt kitergessünk.

De azt is írja a mi öreg alhadnagyunk, hogy ha ebben az esetben a mi jegyző-barátunknak igaza is van, azért a jegyzőkben is van hiba. Van közöttük, aki nem nagyon szereti a csendőrt, némelyik pedig igen érezteti, hogy neki diplomája van, ezért nem is nagyon parolázik velünk.

Hiba persze van a jegyzőkben is. Mindenki van, ezt régóta tudjuk. De hogy akadjon jegyző, aki a csendőrt nem szereti, azt már kötve hisszük. A jegyző vállal terheli a falu minden közgondja. Ő felel az államnak az adóért, a községnek a vagyoni helyzetért, ezért és azért és mindenért felfelé és lefelé egyaránt. Rászakad a mai nyomorúság töméntelen terhe, mert tőle kér és vár, sokszor követel minden megszorult ember kernyeret és mindent, aminek híján van. Rajta csattar az ostor innen is, onnan is.

El lehet-e józan ésszel képzelni, hogy a jegyző ebben a szorongatott, nehéz helyzetében ne szeresse — a csendőrt? Hiszen az erőt és biztonságot a talpa alá mégis csak az a tudat adja, hogy azoknak a törvényeknek, amelyeket odákint a végeken ömaga testesít meg mindenestül-mivoltában, szükség esetén a csendőr segítségével szerezhet érvényt. A jegyzőnek nem lehet a csendőrt nem szeretni, nem lehet még közömbös sem a csendőr iránt, különben abban az erőben kelt önmaga iránt ellenszenvet, amelyikre minden pillanatban szüksége lehet.

Itt tehát csak arról lehet szó, hogy a jegyző nem a csendőrt, hanem talán azt az egy csendőrt nem szereti, aki az ő községében állomásozik. Igen, ez igaz lehet, csak hogy itt már nem a jegyző és a csendőr, hanem egy jegyző és egy csendőr személyes ellen-

szenvéről van szó. Lehet ebben mindkettő hibás, de végeredményében és általában mégis azon múlik a dolog, hogyan tud a csendőr a jegyzőhöz alkalmazkodni.

Mert a jegyzőt más szemmel kell nézni, mint az orvost, patikust és a falu más intelligens tényezőjét. A jegyző a falu közéleti vezetője. Közvetlen hatásköréből a csendőrt az élet messze elsodorta s amit az élet kitermel, az ellen nem is lehet senkinek szava, tehát a jegyzőnek sem az ellen, hogy az örs tőle függetlenül, önállóan végzi a maga szolgálatát. Helyes, végezze, mert jól csinálja, de ez még nem ok és alap arra, hogy ezt a függetlenséget a csendőr apró személyi dolgokban kiélezze. Emlékezzünk, hogy amikor nálunk is felborult a rend, a jegyzők körül kavargott a legvadabb forgatag. A jegyző tekintélye és a jegyzői állás erejének, biztonságának a foka mutatja meg, hogy valamely községben miként állanak a dolgok. Ezt a tekintélyt és erőt a csendőrnek kell legelső sorban tiszteletben tartania, mert ha a lakosság látja, hogy a csendőr a jegyzővel ujjat húz, a csendőr a jegyzőt önállósága túlzott hangsúlyozásával mellőzi, ettől a példától a falu lakossága nem arra az útra tér, amelyiken haladnia kellene, de ezenfelül arról a segítségről sem célszerű lemondanunk, amit a jegyző hatásköre és szaktudása jelent számunkra.

Hiba tehát, ha a csendőr a jegyzővel szemben az önállóságát fitogtatja, amire különben sincsen semmi szükség. Éppen elég gondja és dolga van a jegyzőnek, semhogy az örs hatásköréből, függetlenségéből, tekintélyéből csak darabkát is elhalászni próbáljon, amire érdemileg egyébként sem volna lehetősége.

Maradjunk meg tehát annál, hogy első sorban a csendőrnek kell udvariasan alkalmazkodnia a jegyzőhöz, akire ő sokkalta többször szorul, mint fordítva. A jegyző emberfölötti, nehéz és fontos munkát végez, ha tehát segíteni nem tudunk neki, legalább ne nehezítsük a helyzetét és ne szaporítsuk a munkáját, de főképpen: ne romboljuk a tekintélyét, ami egyik főoszlopa egész társadalmi rendünknek. Kizárt dolog, hogy akadjon jegyző, aki ilyen támogatás mellett a csendőrt — ne szeresse.

S hogy némelyik jegyző a diplomás mivoltát különösebben hangsúlyozza, ezek után, de egy magában is érthető. Elvégre a tudás, képzettség mindenekelelt való, ez pedig nála sokszorosan több, mint a csendőrnél. Ezzel tisztában kell lenni és ehhez alkalmazkodni is kell, mert ha a csendőr ezt másnál nem tartja tiszteletben, ne várja, hogy a nála kisebb képzettségűek viszont neki megadják a kellő tiszteletet.

A csendőr népnevelő szerepe.

írta: JAKABOS ISTVÁN főhadnagy.

A nemzeteket nemcsak az erejük, hatalmuk, kinccsei, gazdagságuk, hanem a törvénytiszteletük is jellemzi. Ahol a törvényeket tisztelik, ott a rend és közbiztonság szilárd.

A népek törvénytisztelő fokának igen sok a tényezője. Legelsősorban a vérmérséklet, faji tulajdonságok, de igen fontos ezek mellett a nevelés is.

A nevelés a nemzet életében olyan nélkülözhetetlen, mint a növénynek az eső. Amelyik nép szüntelen nevelés nélkül él, az lassan sorvad, elpusztul. A nevelés tehát fejlődést jelent nemcsak az egyes ember, hanem a nép életében is.

A szülő, az iskola a maga eszközeivel embert igyekszik faragni a gyermekből: s amikor szárnyára bocsátotta, a nevelés még mindig nem szűnik meg. Az iskola egy életpályát, vagy életpályához alapot ad, de nem ad kitarítást, türelmet, tapasztalatokat a mindennapi élethez. A nevelésnek tehát tovább kell folytatódnia.

A további esíszolást, alakítást már a társadalom adja a maga törvényeivel, szabályaival, jó és rossz ráhatásaival és a társadalmon túl, mint végső nevelő erő, ott áll a törvény keze, melynek egyik erőteljes eszköze a csendőr. A törvény keze lehet szelíd és lehet keményen lesújtó ököl is, de mindenképen nevelő hatású, mert végső célja mégis: a javítás.

„A csendőr az államhatalom képviselője, a törvényes rend és belső béke támasza, az ország közbiztonságának és nyugalmanak őre, az állam és a nemzet bizalmának letéteményese” — mondja Utasításunk 71. pontja. Ezen

szerepének kétféle módon tud a csendőr megfelelni: megelőző szolgálattal és nyomozó szolgálattal.

A megelőző szolgálat célja — mint tudjuk — az elkövetni szándékolt bűncselekménynek valamilyen úton-módon való megelőzése, megakadályozása. Ennek a megelőzésnek pedig egyik leghálásabb módja a nevelés, jóakarató figyelmeztetés. A megelőző szolgálat tehát alapjában véve nevelés is, míg a nyomozó szolgálat már a megtorlás útján való javítás jegyében folyik.

Azt mondtuk, hogy az ember nevelése az iskolával veszi kezdetét s a büntetőtörvény fejezi be, tehát az állam kezdi és az állam végzi. Lássuk most már az államhatalom képviselőjének, a csendőrnek hol, milyen szerepe lehet, mint nevelőnek a laktanyán kívül.

Utasításunk több helyen is olyan szellemben rendelkezik, hogy e rendelkezéseket betartó csendőr akarva-nemakarva, nevelőhatást fejt ki. Mikor a csendőr a laktanyát elhagyja s valahol szolgálatilag megjelenik, már a puszta megjelenése is nevelőhatással van a környezetre. A rosszban sántikálók a csendőr váratlan megjelenésére lemondanak a tervükről.

Az is nevelőtevékenység, amikor a csendőr szolgálatilag fellép, illetőleg szolgálata alatt törvényadta jogaival él. A csendőr szolgálati jogai a legenyhébb fellépéstől a fegyverhasználatig fokozatosan erősödve követik egymást. Legelső szolgálati joga, a figyelmeztetés s az erre vonatkozó rendelkezések utalnak arra, hogy a csendőr öntudatos nevelőként működjék.

Először a jóindulatú óvó, figyelmeztető hangot használja s csak azután következik a kemény, ellentmondást nem tűrő fellépés. A Szut. 306/2. bekezdése is azt mondja, hogy a figyelmeztetés — ha célja csak oktató felvilágosítás, vagy útbazgátás — nyugodt, jóindulatú

Petneházy kurucái.

írta: NYÁRY LÁSZLÓ.

A Szentendrei-sziget, meg a budai part között végelethetetlen nádasok hajbókoltak a szikrázó nap alatt. De a nádasok között élet volt. Thököly vezér seregének utolsó kurucái bevették oda magukat és bujdokoltak, mint a toportyánok. Nagy volt közöttük az elkeseredettség. A hosszú bujdoklás, a nádasok vésses lehelete berozsdosította fringijukat. A vezér, Petneházy Dávid ezredes, elhatározta, hogy véget vet a nyomorúságnak.

— Megindulunk Buda várának. Ösztán csudát tesszünk. Kend mit szól hozzá, Majos kapitány?

Öszhajú, lógó öszhajuszú ember volt Majos kapitány. Amióta ember lett, még ágyban sem hált. Szakadatlan harcban kiedzett, hátor harcos.

— Hát biz inkább megbóni hősiessen, mint emiatt elpusztulni.

Lotharingiai Károly herceg, a császári sereg vezére már régen Budavár alatt állt hadseregével, hogy visszavegye a törököktől a várat, amit 145 éven át tartott megszállva.

A császári seregek mozgolódtak, támadást jeleztek mára. A császárral szövetséges bajor fejedelem ágyúinak dörgése meg-megremegtette a földet. A Naphegy felől a bádeni örgróf huszárjai ereszkedtek alá. Az örgróf személyesen is jelen volt, hogy seregével segítsen a pogány törököket kiverni Európából.

A pesti részről a Batthyány-huszárok mentei sárgállottak.

A hercegi hadvezér a Svábhegy keleti lejtőjén ütötte fel a tanyáját s idegesen figyelte a csapatösszevonásokat, a budavári lötoronyok füstölgését. Utolsó erőlködése volt ez a budai basának s ha másnapig tudja magát tartani, megszabadul az ostromlótól. A nagyvezír rettenetes tömegű seregei már Thököly község alatt állottak. Szembe ment velük Pálffy és Caprara tábornok serege, hátulról Dünchwald lovasai nyugtalanították a budai basa fölmentésére érkező muzulmánokat. Lehettek vagy száz ezren. Nehéz útjuk volt még a budai várig, de már nem hosszú. Annyit nem tudtak belőlük elpusztítani, hogy a legkevesebb is ne legyen elegendő segítség a várban szorultak számára. A herceg elhatározta, hogy még egyszer és utoljára megrohmozzák a bástya falait.

A budai hegyek felől vagy másfél száz, a pesti oldalról vagy harmadfélszáz ágyú, parancsára egyidőben kezdett belőni a várba. Rengeteg katona hevert már a

hangon történjék. És a tapasztalat sokszor azt mutatja, hogy a Szul. eme rendelkezését betartó csendőr igen jó eredménnyel dicsekedhetik, különösen a magyar-lakta vidéken. A magyar ember természetében a virtus, a dac, a lobbanékonyosság az uralkodó vonás. A dacos, lobbanékony, de egyébként józanul gondolkozó falusi embert a higgadt, csendes szó, — egy jóakarató figyelmeztetés többnyire megállítja a bűncselekmény felé vivő úton. Ezzel szemben a rideg, parancsoló hang sokszor ellenkező hatást vált ki. A jóakarató dorgálás nyomán szűgyenkezés lép fel s ez már a javulásra való hajlandóság jele. Vagy vegyük például a Szul. 503/1. bekezdését, ahol a csendőr a fiatakorúakkal szemben való eljárásra vonatkozólag kap rendelkezéseket. Itt is nevelőhatása van a rendelkezéseket betartó csendőrnek, mert a fiatalokorúakkal szembeni tapintatos eljárása azok lelkivilágában hátrányos erkölcsi nyomot nem hagy, azonfelül a csendőr bekapcsolódott a leventeintézménnyel megindult nagy nemzetnevelő munkába is.

A csendőr portyázgatásai alatt községekben, tanyákon, kint a határban, mindenütt, ahol a lakossággal összeakad, oktató, nevelő tevékenységével teljesíti a legjobb és legeredményesebb megelőző szolgálatot, amely tulajdonképpen a főcélunk. Ennek a nevelésnek, jóraltásnak az egyszerű beszélgetésekben is benne kell lenniök és benne is vannak anélkül talán, hogy maga a csendőr is tudatában volna ennek.

Mert nemcsak a szolgálati fellépésével nevel a csendőr, hanem akkor is, ha tanácsot ad ügyesbajos dolgával hozzáforduló magyarnak. A csendőr nemcsak a kakastolhas, villogó-szuronyú törvény embere, hanem a tanyai ember legbiztosabb tanácsadója, mert nagyon sok-

szor csak ő tudja eligazítani a törvények és rendeletek útvesztőjében tévelygő tanyaiakat.

De nemcsak a járőr fellépése, tevékenysége, tanácsadása hagy maradandó nyomot a nép mindennapi életében, hanem a külső megjelenése, a ruházata, beszédmódja is a fihu öregje-fiatalja előtt követendő példaképpen lebeg. A fiatal suhancgyerek szeme figyelmesen, aprólékosan járja végig a járőr mindkét tagját s a csendőrök mozdulatait, szavai mint puha viaszba, úgy vésődnek be az ifjú legény lelkébe. És a legény, ha komolynak, férfiasnak akar mutatkozni, a csendőrtől eltanultakat fogja mutatni.

Mondhatnánk tehát azt is, hogy a legeredményesebb nevelési mód a példaadás. Ha a csendőr külső megjelenése, viselkedése mindig és mindenütt kifogástalan, akkor már öntudatlanul is nevel.

A bevezető sorokban azt írtam, hogy a társadalom is nevel, csak hogy ez a nevelés nem mindig jó irányú, nem mindig helyes. A társadalom különféle rétegeiben más-más az uralkodó hangnem. Ezt a hangnemet abból a rétegből kiemelkedő, kirívó hangadók kezdeményezik. A társadalom, azaz helyesebben egyes társadalmi rétegek nevelési iránya a hangadók jó, vagy rossz irányú befolyásától függ. Szolgálaton kívüli az örskörletben megjelenő csendőr is tagja annak a társadalmi rétegnek, amelyben leggyakrabban megfordul s amely az örskörlet lakosságának javából áll. Mivel az emberi természetben nagy az utánzásai bajlun, a csendőr is sok mindent eltanul a társadalmi érintkezés alatt. Ha jó társaságban mozog, akkor minden, amit tanult, csak javára válik. De a társadalmi érintkezés alkalmával is azon van a hangsúly, hogy a csendőr legyen az ő társaságában az, akiről példát vesznek a többiek, akit szerény, de tekintélyt

völgyekben temetetlenül s ez a látvány nem volt a küzdők számára biztató jel.

A lotharingiai herceg az egyre érkező hírek nyomán idegesen tekintgetett Budavár magas tornyára, ahol még mindig ott fénylett a félhold. Már a reggeli irtózatost ostrom alaposan megtizedelte a császári sereget, hogy egyes sivezerek a további támadás beszüntetését és visszavonulást javasoltak a hercegnek.

Ebben a feszült és aggodalmas pillanatban érkezik meg a lovas futár a herceg elé:

— Fenséges uram! A Duna partján, felülről, kurucok jönnek. Nincsenek sokan, rongyosak is, de teljes harci felszereléssel.

A hír legrosszabbkor jött. A vezérek mozgolódní kezdenek, minden szem a hercegre tapad.

— Savoyai herceg úr öfensége csapatai tartalékban állanak. Azonnal induljon felbük. Fel kell koncoltatni a bitang lázadókat.

— Fenséges uram! A kurucok tiszta szándékkal jönnek. Nincs egyéb kívánságuk, minthogy hűsiesen meghalassanak a magyar vár alatt. A horvát huszárok és a brandenburgiak különben is már kézrefogták őket.

A fővezér és kísérete összenéztek, nem értették.

— Vezesd ide a vezérüket! — adta ki a herceg a parancsot.

A Rózsadomb felől ekkor már látszott a kuruc vitézek fekete kacagányos serege. Több száz lovas a had élén haladt. Mögöttük sok, sok, feketére sült, izmosyakú, mindenre elszánt talpas vitéz. A horvát huszárok parancsnoka elől kalauzolta Petneházy Dávid uramat.

A herceg hátraszegett fejjel ült fakó lován, jobbkezevel kifeszítve tartotta a csillagos buzogányt, úgy várta a kurucokat. Azok pedig jöttek. Jöttek sovány zebéiken a huszárok, elszántan a gyalogosok. Elükön Petneházy ezredes, lefentyűs alpkáján három tollal.

Amikor a herceg elé értek, pillanatra dermedt csend támadt a táborban. Nagy idők! Kurucok és labancok kézfogányra egymástól. Ők, akik évtizedes harcokban pusztították egymást szünteien.

A kínos csendet a herceg törte meg. Ellesen, bántóan kérdezte:

— Kik vagytok?

Petneházy ezredes nem vette tudomásul a hangot. Emelt fővel felelt:

— Fenség! Szerencsétlen magyarok vagyunk. Thököly uram szabadságért harcolt csapataiból az utolsók. Becsapott, kisméltelt magyarok. Nem volt egyebünk a szívünk hűségénél, de a török megtörte a nekünk adott hitet, pedig jóban-rosszban kitartottunk mellette. De a váradi basa lefogta a mi vezérünket, Thökölyt. Mi most megjöttünk, hogy a magyarok Istene nevében beszszül álljunk a pogányon.

Igy panaszlott a szó Petneházy ajkáról. Hát bizony ez szórul szóra így volt.

De Lotharingiai Károlyt nem hatotta meg a magyarok sorsa. Eszébe jutott, mennyi vereséget mértek a kurucok a császári hadseregre, rárvált a kuruc ezredesre.

— Rebellis, kutya magyarok vagytok! Akasztófat érdemelnétek! Gaztetteiteknek sorozata végtelen, amint a császáruink ellen vétettetek.

keltő megjelenéséért mindenki jószemmel néz, komoly magatartásáért, figyelmességéért mindenki példaképpül veszi és önkénytelenül is utánozni igyekszik.

Az elmondottak szerint a csendőr mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül nevelői működést fejt ki. Ez persze nem azt jelenti, hogy a csendőrnek minden téren hivatása azokat a nevelési hiányokat pótolni, melyeket talán az iskola, vagy a társadalom rendszerint az egyén hibájából kifolyólag elmulasztott.

A szülőktől kezdve, az iskolán és társadalmon keresztül az államig mindenkinél kötelessége a nevelés. A csendőrnek is kötelessége, mert ez is hatásos eszköz arra, hogy a nyugodt közbiztonsági viszonyokat biztosíthassuk.

Amióta talán a csendőrség fennáll, mindig vita tárgya volt, lehet-e a csendőrnek komoly népnevelési szerepet adni. Egyik felfogás szerint elég a csendőrnek maga a közbiztonsági szolgálat, a másik felfogás viszont olyan széleskörű nevelőbefolyást és szerepkört szeretne a csendőrnek biztosítani, ami a közbiztonsági szolgálat keretein csakugyan messze túlmegy.

Nézetem szerint ebben is a legjobb a középút s ezt nem is szükséges kijelölni, mert a csendőrség ezen az egészséges középúton halad. Miközben nevel, közbiztonsági szolgálatot is teljesít s amikor pedig kifejezetten éles közbiztonsági szolgálati cselekményeket végez, voltaképpen akkor is a népnevelés egyik végső tennivalóját végzi. A csendőr népnevelő befolyása tehát igen komoly nevelési tényező, ezzel a feladatával azonban minden csendőrnek tisztában kell lennie. Maga a feladat megvalósítása különben nem kíván tőlünk többet, mint hogy ismerjük pontosan és tartsuk is be pontosan azt, amit az utasításunk előír.

— Fenséges uram! — szólalt meg az ősz kuruc ezredes, — a hazánkért küzdöttünk. A hazánkért. Fenséged sem tett volna másként.

Valami enyhülést bízott ez a néhány szó. A herceg lejjebb engedte a p ekesen tartott buzogányt. Pár pillanatig gondolkozott.

— Am, jó! Feledni próbáljuk dicstelen multatokat és parolát adunk, hogy a mi császári urunk kegyelmét elnyeritek, ha megbábjátok a falakat. Aztán majd számolunk. — Ezzel felmutatott a füstölgő budai várra.

A császári hadsereg főtisztjeinek szeme összevillant a szörnyű föltételre. Az előbbi csendesség ismét halálos lett. De csak egy percig. Petneházy ezredes megfordult a nyeregülésben, fölnézett a csonka falakra és csak annyit mondott:

— Hát, Budavárt éppen mi megvesszük, az szent.

A herceg legszívesebben a Dunába kergette volna a kurucokat, de a várostrom a dőghalálnál is biztosabb volt. Most azonban meglepődött.

— Akkor előre! — szolt és visszavonult a táborba.

Petneházy átvette a zászlótartótól a Máriás lobogót, ami kornosan, cafatokban lógott egy nem arra való rúdon és megcsókolta a s egélyét. Aztán továbbadta Szepessynek. Ő is a szájához emelte a szegélyét, Majos kapitány is. Petneházy csak annyit szolt a sereg felé:

— Édesanyánk, légy irgalmas hozzánk. — Négyezer török ordította utána.

Lotharingiai Károly emberségre ébredt, vagy való-

A kikérdezés technikája.

Irta: vitéz RIDEGH RAJMOND őrnagy.

II. A gyanúsított kikérdezése.

A gyanúsított és tanuk közötti különbség kikérdezés szempontjából az, hogy a tanunak igazat kell mondania, a gyanúsítottnak pedig nem, sőt, szolgálati utasításunk 432. pontjában, többek között, még azt a jogot is biztosítja a gyanúsítottnak, hogy a feltett kérdésekre nem köteles válaszolni.

A gyanúsított és a kikérdező között is, igazmondás szempontjából, ugyanaz a különbség áll fenn. A kikérdezőnek — ellentétben a gyanúsítottal — szintén iga at kell mondania. További különbség, hogy míg a gyanúsított a nyomozóval folytatott harcában ravaszághoz, cselhez és egyéb mesterkedésekhez folyamodhatik, ezek az eszközök a kikérdező nyomozó számára tilosak (Szut. 432.).

A Szut. e rendelkezéseivel a BP. szellemének megfelelően a legmesszebbmenően gondoskodik a gyanúsított személyének és érdekeinek védelméről, azonban különösen a gyanúsítottnak a válaszadás elől való elzárkózása sokszor megnehezíti a bűncselekmény felderítését, de meghíúsíthatja magának a kikérdezőnek a Szut. 432. p. első bekezdésében körülírt céljának a megvalósítását is.

A kikérdező kezeinek e megkötöttsége nem könnyű feladattá teszi a gyanúsított kikérdezésének amúgy is nehéz munkáját, ezért a kikérdezőnek arra kell törekednie, hogy azt a hátrányt, amelyet a szigorú jogi szabályoknak lelkiismeretes és pontos megtartása jelent, kiegyenlítsa a gyakorlatból leszűrt és legalkalmasabbnak talált taktikai elvek helyes alkalmazása, valamint a bün-

ban remélt valami eredményt a rettenhetetlen kuruchadtól, kiadta a rendelkezést:

— Ha a fekete mentések közelednek a várhoz, az összes hattériák (ágyúk) tépjenek működésbe. Egyszerre. A Gellért-oldalból a brandenburgi gróf eseltámadásba fogjon, a Szavoyai herceg úr őfensége is menjen a fel-szabadítók elé, haljon meg valahány, de a nagyvezír serege egy lépést se jöjjön előbbre...

Petneházy serege ezalatt már a völgyeket járta és a nyugati előváros házai közül feketéltet a színe. Egy-résziük a zsidó városnak (Ó-Buda) húzódtott. Ezzel egy-ldőben a háromfontos battériák, meg a spanyol tarac-kok, meg a tüzes csóvákat hajigáló masinák működésbe léptek. A Duna felől a faldöntő kosok döngették a fala-kat. Reszketett a föld, remegett a levegő. A váron, a vár-falon már nem volt török látható; a vár tetején lobog-tak az oltatlan csóvák, valami fenséges színjátékot eről-tettek a esillogó őszi napfényel.

A várat védő Abdurraman basa sem maradt tétle-nül. Száz ágyúval felelt az ostromlóknak és percek alatt tűzbe borultak az ősi erdők. A vár két tornya ebben a pillanatban, mint két kártyavár, dőlt össze. A szövetsé-ges hadak katonái is megindultak ebben a vészes órában. Tabán felől a bajor választófejedelem katonái irtózatos csataordítással próbáltak itt, a legkönnyebben megköze-líthető várfalakon feljutni... nagy lelkesedés... győzni akarás... Eredménye az lett, hogy alig egynéhány tene-kedett meg a bástya fokairól. A füst, a korom, a vér szaga elviselhetetlenné tették a levegőt.

A török kiűzetésére Buda alá vonult nyolcvanezer

ügyi lélektani kutatások eredményeinek célszerű felhasználása által. Erre annál is inkább szükség van, mert a mai erkölcsi és gazdasági viszonyok mindnagyobb mértékben terelik bűnös útra az értelmiséghez tartozó gyengébb erkölcsű embereket. Ha a nyomozó ebből az osztályból származó intelligensebb, szellemileg képzettebb gyanúsítottal folytatott kikérdezésből is győztesként akar kikerülni, nemcsak nagymértékben ügyesnek, körültekintőnek és szívósnak kell lennie, hanem fokozottabb mértékben ismerősnek kell lennie a bűnözők lélektanával is.

Mielőtt a gyanúsított kikérdezésének technikáját közelebbről ismertetném, rá akarok mutatni a *leggyakrabban előforduló hibákra*, amelyekbe a kezdő kikérdező nyomozó esni szokott.

A *tülbuzgalom*, a célon való túllövés egyike azoknak a gáncsoknak, amelyek a kikérdező nyomozót a leggyakrabban érik. A nyomozót örökösen az a veszély fenyegeti, hogy azt, akire gyanuja irányul, feltétlenül bűnösnek is tartsa. Miután többnyire így is van, még az elfogulatlanabb, lélektanilag iskolázottabb nyomozó is meg van győződve az előtte álló kikérdezendő személy bűnösségéről és mintegy elvárja, hogy ez a felvétele beigazolást nyerjen. Ebből kifolyólag a nyomozónak többnyire a beismerő vallomás lebeg a szeme előtt mint a kikérdezés egyetlen célja és mint a nyomozás leggyorsabb és legsikeresebb, az eljárást igen megrövidítő eszköze. A beismerő vallomásra annál is inkább törekszik a nyomozó, hogy ezzel kézzelfogható eredményt tudjon felmutatni. Mindezek következtében azonban a nyomozó máris elveszti függetlenségét és tárgyilagosságát. A baj annál nagyobb, mert a nyomozó nincs tudatában hibájának s így nem is tud védekezni ellene. Őt a legjobb szándék vezeti, véleménye szerint a leghelyesebb módon

cselekszik, valójában pedig előítélet hatása alatt áll, elfogult.

Az *elfogultság* hibája ellen úgy védekezhetik a legjobban a kikérdező, hogy minden tetteiben csak a tiszta igazság által vezérelteti magát. Ezzel az a kötelezettség jár, hogy a bűnösséget és ártatlanságot, a terhelt és mentő adatokat egyaránt és egyforma buzgalommal kell megállapítani és nem szabad előfordulnia annak, hogy a nyomozó vak tülbuzgalmában ne vegye észre vagy mellőzze a mentő vagy azokat az adatokat, amelyek nem vágnak bele elgondolásába. Az a nyomozó pedig, akinek hajlama van arra, hogy különösebb fontolgatás nélkül beismerő vallomásokra pályázik és ezáltal mindenáron sikert tudjon felmutatni, gondoljon arra, hogy egy ártatlanul gyanuba keveredett személy ártatlanságának kiderítése, sőt egy valóban bűnös személy által saját védelmére előadott körülményeknek lelkiismeretes megállapítása van olyan magasztos cél, mint a bűn sikeres megtorlása. Ne végezze tehát a csendőr a kikérdezést egyoldalúan és kíméletlenül, csak a beismerő vallomásra törekedve, hanem legyen mindenképpen elfogulatlan és igazságos. Amikor a gyanúsítottat kikérdezi, tartsa állandóan szeme előtt, hogy

1. a gyanúsított nem feltétlenül bűnös (az élet a gyanúkok véletlen halmozása által már számos esetben végzetes tévedésekre szolgáltatott okot),

2. a gyanúsított nem mindenben bűnös,

3. a kikérdezésnek nem az a célja, hogy a gyanúsítottra a cselekményt mindenáron rábizonyítsuk, hanem, hogy módot nyujtsunk neki ártatlanságának tisztázására is s hogy így a bűncselekményre teljes világosság derítléssék.

Az *elfogultság* hibájába annyival is könnyebb bele-

keresztény katona mind egy szálig küzdött a félhold ellen, mint már annyiszor, most is a sikerre való kilátás legkisebb jele nélkül.

Lotharingiai Károly mind türelmetlenebbül rágta a szája szélét, amikor staféta állt eléje:

— Fenséges uram! A kurucok minden fegyver nélkül indultak neki a falaknak, még pedig ott, ahol legerősebb a bástya és meg se közelíthető. Petneházy karddal a kezében rohanta meg a zsidókaput, Szepessy Pál baltával viszi a gyalogosokat a fehérvári kapura.

— A rebellesekért nem kár! — felelt a herceg.

Utolsó erőfeszítés volt ez már mind a két fél részéről. Égett a levegőben, hogy itt ma el kell veszni valamelyiknek. A nap már régen lebukott a csipkés budai hegyek mögött, de Lotharingiai Károly nem fuvatott visszavonulót.

Egy tűzcsóva világánál megvilantak a fehér kuruc tollak, amint fölfelé gomolyogtak a meredek falakon s henteregtek lefelé fekete tömegben.

Az est lassan szállt alá, de az ezüstsziürkület hamar elmulásra van ítélve és itt-ott már kigyúltak a csillagok.

A herceg homlokát törölgetve, kémégsbesetten állt a tábor szélén. Ha ezt a támadást elveszíti, elveszett minden. Némi enyhülést Pálffy gróf futárja szerzett, aki jelentette, hogy a nagyvezír seregét délnek nyomták vissza.

Majd házbó zablával érkezik az új staféta. A herceg megremegett.

— Fenség! A kurucok rongyos zászlaja fenn van a bástyaormon!

— Urak! Bajtársak és Kanierádok! Buda a mienk! — kiáltotta a herceg. — A tartalékba osztott hadak azonban r hanjanak az ostromlók segítségére.

Ezüstös ragyogás öntötte el a földet, a telihold bá-mészán nézte a gyönyörű harcot.

...Ebben a percben Szepessy Pál a toronybástyán állt már. Kezében az egyetlen Máriás Thököly-zászló. Ott állt a bekötöttszemű öreg, véres homlokát letörölte és nagyokat fújt. Halott kuruc testvérek feküdtek a lába előtt, bent a vár alatt, mindenütt. Legalább a fele. Majos kapitány fél bajusztát leégette már és mindenáron a basáért akart beljebb menni. Alig lehetett ott tartani.

A zsidó-kapu felől Petneházy ezredes már a bástyanégyzögben ühegett néhány kuruca élén. Abdurraman basa holtteste előtte feküdt.

Egyesültek a kuruc vitézek és volt idejük magukat kissé kifűjni. Petneházy és Szepessy letekintettek a várból. A bádeni herceg katonái igyekeztek fel azon az úton, amit a kurucok hősiessége vágott és nyitott meg előttük. Utánuk minden rendű katonaság, Európa minden nemzetéből. Ugy özönlöttek fel, mint a tenger árja.

Petneházy lenézett és keservesen mondta Szepessynek:

— Uramfia! Utánunk jöttek a labancok! Mi lesz most velünk?!

*

Ezerhatszáznyolcvanhat szeptember másodikát írták ezen a napon.

esni, mivel a szerepek természete szerint a kikérdező és a gyanúsított mintegy ellenfelekként állnak egymással szemben, sőt, e szerepek természetéből többnyire következik, hogy valóban ellenfélnek is érzik egymást. Erre azonban nemcsak semmi szükség sincsen, hanem ez határozottan árt is az elérendő célnak. Mint már a tanúkikérdezésnél is hangsúlyoztuk, a kikérdezés sikerének titka a kikérdező személy helyes magatartásában és bánásmódjában rejlik. Sajnos, éppen a gyanúsítottal szemben hajlamosak a kikérdezők a jóbánásmód szabálya ellen vételni. Nagyon sok nyomozó hiszi, hogy *kemény bánásmóddal* éri el célját. Ez azonban tévedés és a második leggyakrabban előforduló nagyobb hiba.

Nem kétséges ugyanis a kikérdezés technikájában is jártas emberismerő előtt, hogy jósággal és emberies-séggel többet lehet elérni, mint túlzott szigorral. Aki azt akarja, hogy mások a szívüket kitárják, annak minde- nek fölött emberieségen érezni kell tudnia és megértő- nek kell lennie az emberi gyarlóságok iránt. Még a leg- elvetemültebb bűnöző helyzete iránt is lehet megértést mutatni és nem feltétlenül szükséges, hogy vele ember- telenül és ridegen bánjunk. A kikérdezőnek a gyanu- sított teljes bizalmát kell megnyernie s arra a meg- győződésre kell őt juttatnia a kikérdezés folyamán, hogy jó és igazságos emberrel van dolga. Erre a legalkalma- sabb mód a barátságos szó, a jóindulatú és megértő bá- násmód. Aki így fogta fel a kikérdező szerepét, az még konok és rosszindulatú gyanúsítottakkal szemben is bol- dogulni fog. Ezzel szemben a rideg vagy éppen durva bánással semmit sem lehet elérni. Az ilyen bánásmód semmi esetre sem eredményezheti azt a célt, amelyet a kikérdezés által elérni kell s csak arra alkalmas, hogy a gyanúsítottat zárkóztató tegye, a gúny pedig áthidal- hatatlan szakadékot vág a kikérdező és a gyanúsított közé.

Sok nyomozó, aki abban a hitben él, hogy a szigor a legalkalmasabb eszköz a gyanúsított eredményes ki- kérdezésére, bizonyára még nem gondolkodott ezeken az igazságokon. Tapasztalat szerint is, a kemény beszédű, szigorú vagy gúnyolódó kikérdezők, módszerükkel alig tudnak eredményt felmutatni.

Ha kivételesen a jó bánásmód sem járna a kívánt eredménnyel, ezzel sem vesztettünk semmit, mert az emberiség még nem a gyengeség, a puhaság jele. Gyengének nem is szabad lennie a nyomozónak, hanem képesnek kell lennie arra, hogy *kező időben erélyes* is legyen s ezáltal éreztesse a gyanúsítottal, hogy nem lehet a fején táncolni. Alkalmilag egy *tréfás* szónak is lehet üdvös hatása, de ezzel csínján kell bánni és nagyon meg kell gondolni, mert a kikérdező tekintélyén könnyen csorbát ejthet, éppen úgy, mint a túlzottan könnyed vagy pajtáskodó bánásmód, amelyet ezért mindenképpen kerülni kell.

Még egy körülmény veszélyeztetheti a kikérdező függetlenségét és pártatlanságát s ez az a benyomás, amelyet a gyanúsított személye benne kelt. A gyanu- sított e tekintetben kétféle módon befolyásolhatja a ki- kérdezőt, aki szintén csak ember. Először is a személye, kellemes vagy kellemetlen arca, öltözete, szokásai, be- szédmodora és hangja, védekezésének módja stb. rokons- zenves vagy pedig ellenszenvet keltő lehet. A vissza- tetsző tulajdonságok idegessé, türelmetlenné tehetik a kikérdezőt, a simulékony, előzékeny és szerény modor pedig rokonszenvessé, anélkül, hogy a kikérdező ennek tudatára ébredne. A látszat azonban csalhat és sokan, akik jó emberismerőnek tartják magukat, igen gyakran

tévednek. A legártatlanabb külső fenevadat takarhat és sokszor a mostoha külső alatt a legbecsületesebb lélek lakozik. A *félreismerés* és tévedések veszélyének a kikér- dező annál is inkább eshetik áldozatául, mert aránylag csak rövid ideig, a kikérdezés rövid tartama alatt figyel- heti meg a gyanúsítottat, ez az idő pedig túlrövid ahhoz, hogy megbízható ítéletet állóthasson magának az illető egyéniségéről. Ettől eltekintve, a kikérdezettek unajdmeg kivétel nélkül egészen más magatartást tanúsítanak e rendkívüli alkalommal, mint a mindennapi életben és megszokott környezetükben.

A második körülmény, ami a nyomozót megtéveszt- heti, a gyanúsított személyén észlelhető *elváltozások*. Ezekkel az elváltozásokkal a kriminal-phaenomenologiai- nak nevezett segédtudomány foglalkozik s lényege abban áll, hogy a gyanúsítottat eltöltheti az ártatlanság vagy a bűntudat érzete, ezenkívül, ha igazat vagy valótlan- módot, még a hazugság, vagy az igazmondás érzete is. Mindezek az érzetek külsőleg is megnyilvánulnak, így: elpirulásban, félnék vagy remegő hanghordozásban stb., stb. A szem a lélek tükré, mondja a közmondás s tagad- hatatlan, hogy a gyanúsított belsejében végbemenő lelki- folyamatok külsőleg is megnyilvánulnak, a baj csak ott van, hogy ezeknek az elváltozásoknak a legkülönbözőbb okai lehetnek, s így nem feltétlenül megbízható jelei az egyes speciális érzeteknek, vagyis más szóval, az egyes személyek egyéni módon jelezhetik a kedélyhullámzásu- kat. Az ártatlanul gyanúsított is izgatott lehet a kikér- dezés folyamán és rendellenesen viselkedhetik, mert nyugtalanítja az eljárás kimenetele. Ez a nyugtalanság, izgatottság bűntudat látszatát keltheti s elsápadásban, elpirulásban, vagy más jelekben is kifejezésre juthat. A bűnügyi lélektan nagymesterei, mint például Hellwig is, ezért a legnagyobb óvatosságra intenek e téren azzal, hogy a gyanúsítottat érő behatásoknak a külső hatása az illetőnek lelki alkata, szellemi képességei, önuralma és fegyelmekzettsége stb. szerint különböző lehet. Vala- mely finomlelkű egyéniség már felszeg bizonytalan meg- jelenésével is gyanút ébreszthet, vagy már annak meg- sejtésekor, hogy, úgy lehet, őt gyanúsítják, igen zavart és gyanus benyomást kelthet, míg egy megrögzött gon- nosztevő biztos fellépésű lehet s annyira uralhatja magát, hogy a legsúlyosabb bizonyítékok elébetárásakor is a legártatlanabb külsőt tethetheti. A külső jelek téves ma- gyarázatait szellemesen állítja pellengére egy francia lélekbuvár: „Ha a gyanúsított nyugtalan, izgatottnak mutatkozik, akkor ez a kikérdező szerint a bűnösségnek a jele, ha pedig közömbös magaviseletet tanúsít, akkor elvetemült; ha valamely mellékkörülményre nem emlékszik — akkor konokul tagad, ha pedig mindenre részletes felvilágosítást tud adni — akkor ravasz róka, aki gon- dosan átgondolt terv szerint, ügyesen védekezik.”

A nyomozásban azelőtt előfordult egészen gromba eszközöket sikerült már a nyomozás segédeszközeinek tökéletesítésével és fokozottabb kihasználásával, vala- mint a nyomozás megszervezésével, kiirtani. A fentiek- ben felsorolt kisebb hibák is mind ritkábban fordulnak elő s oly mértékben fognak eltűnedezni, a milyen mérték- ben a nyomozás emberei a bűnügyi 'lélektanban és a ki- kérdezés technikájában iskolázást és jártasságot nyer- nek.

Mielőtt a nyomozó a tulajdonképpeni kikérdezéshez hozzáfogna, első dolga, hogy a gyanúsított személyével közelebbről megismerkedjék, azt a természete szerint is megismerje. Az emberek különbözőek. Vanak durva, konok, magasműveltségű, korlátolt, gúnyoros, okos,

A Szent István-napi ünnepségekről: a Szent Jobb átkísérése a várkapulnából a koronázó templomba.

(Schäffer festménye.)

ravaszság, félénk, őszinte, tapasztalatlan, erkölcsileg kisiklott stb. gyanúsítottak. Nyilvánvaló, hogy a különféle gyanúsítottakkal nem sablonosan, hanem egyénileg kell foglalkozni. Az egyéni kezelés előfeltétele, hogy a kikérdező ismerje a gyanúsított énjét, lelkiségét és helyesen ítélje meg a jellemét. Másként kell fellépni például már súlyos bűncselekmények miatt többszörösen büntetett cigány gonosztevővel vagy olyan megrögzött bűnözővel szemben, aki féléletét fegyházakban töltötte, mint egy kezdő bűnözővel szemben s másként kell kezelni egy gyengeidegzetű, könnyen összeroppanó, nőies természetű gyanúsítottat, mint valamely erős természetű egyéniséget, akinek kötélidegzete van. Ilyen erős idegzetű, konok bűnöző volt a pesthidegkúti rablógyilkos, aki a nyomozás harmadik napján is még teljesen friss volt, nagyszerűen evett és aludt s akin a bűnbánatnak, a lelkiismeretfurdalásnak nyoma sem látszott. Mikor a zokogó családtagokkal körülvett, felravatalozott áldozatával szembeállították (tetemrehívás), a szemplillája sem rebbent meg.

Elélnk kerülhetnek azután erőszakos, hirtelenharagú, mindenre elszánt gyanúsítottak is. Ilyen gyanúsított egy alkalommal kikérdezés közben felkapott az asztalról egy súlyosabb bűnjelképet s azzal a gyanútlan járőrvezetőt fejbevágtta.

Nem közömbös végül a kikérdezés szempontjából az sem, vajjon a gyanúsítottnak vannak-e már tapasztalatai a téren, mert nagy különbség van egy életében először kikérdezett kezdő és egy minden hájjal megkent, az alvilági körökben felnőtt hivatásos bűnöző között, ki mint a bírói tárgyalóterem szorgalmas látogatója, mondhatni

törzsvendége, valamint a napisajtó törvénykezési és rendőri rovatainak buzgó olvasója, a legügyesebben védekezhetik s néha több tapasztalattal rendelkezik, a Btk.-t, a BP.-t, a döntvényeket jobban ismerheti, mint sok nyomozó.

A kikérdező személye és — különösen a megrögzött — gonosztevő, várral és ostromló hadvezérrel hasonlítható össze. A vár ostromára készülő vezér is először tüzetesen megvizsgálja a beveendő várat, kltapogatja gyengéit és ennek megfelelően mérlegeli, vajjon rajtaütéssel, csellel vegye-e be a várat, vagy pedig hosszabb megpuhítással előbb rohaméretté tegye-e.

A helyes bánásmód tekintetében minden egyes esetre érvényes szabályokat nem lehet felállítani, a nyomozó emberismerete és tapasztalatai egyrészt, a kikérdezendő egyénisége másrészt határozzák meg a minden egyes konkrét esetben követendő helyes eljárást. Kiváló példát találunk erre a Csendőrségi Lapok 18/1932. számában ismertetett tanulságos nyomozási esetben: „Egy öt év előtti gyilkosság kiderítése.” Az 582. oldal első hasábján utolsó bekezdésében és második hasábján elején foglaltak arról tanuskodnak, hogy a nyomozás vezetőjének kiváló érzéke volt egyrészt a kikérdezés helyes időpontjának a megválasztásán, másrészt a gyanúsított egyéni megítélése és ennek megfelelő kikérdezési módja iránt. Minden igaz nyomozó gyönyörűséggel olvassa e rendkívül tanulságos és meggyőző erejű sorokat.

A kikérdezés időpontját illetően szabály az, hogy a gyanúsított kikérdezését lehetőleg utoljára kell hagyni. Elhibázott dolog volna gyanúsítottat mindjárt a nyomozás kezdetén kikérdezni, mielőtt még teljesen felkészül-

tünk volna a kikérdezésre. A gyanúsított ugyanis kezdetben feltétlenül tagadni fog, különösen akkor, ha helyzetét nem látja reménytelennek, ha meg van győződve arról, hogy a tősségéről egyedül ő tud s egyéb bizonyítékok sem forognak fenn ellene. Oktalanság volna ilyenkor a gyanúsítottat belismerésre felszólítani, amikor még semmi ütkártya sincs a kezükben. Ilyen készületlen kikérdezés esetén a gyanúsítottat csak még nagyobb biztonságérzet fogná el, mert hamar megérezné, hogy bizonyító anyag nincs ellene a a bűncselekmény felderítését az ő vallomásától várják. Az ilyen kudarc a továbbiakban is éreztetné hatását, mert az első kikérdés többnyire döntő befolyással van a gyanúsított további magatartására és így a nyomozás egész további menetére is. Sok esetben ugyanis a gyanúsítottnak többszöri kikérdezése válik szükségessé. De ha az első kikérdezésnél elveszett a tekintélyünk, eltekintve attól, hogy azt igen nehéz visszaszerezni, a gyanúsított fölénybe kerül a kikérdezéssel szemben, már pedig ennek sohasem szabad bekövetkeznie.

Az előkészület abból áll, hogy a nyomozó behatóan tanulmányozza a tényállást, kikérdezi a tanukat, kiértékeli a nyomokat s amikor így teljesen otthonos az eset minden részletében, kidolgozza a kikérdezés tervét. Ez a tervkészítés nem mellőzhető. A fegyelmezett férfiagy minden vállalkozása előtt tervet kovácsol, így a nyomozónak is minden nyomozó cselekménye előtt pl. házkutatás, helyszínelés, tanúkikérdezés előtt jól átgondolt tervet kell készítenie.

a) A „meghallgatás” szakja.

Ha a nyomozó a kikérdezésre kellőképpen felkészült s egyébként is elérkezettnek látja az időpontot a gyanúsított kikérdezésére, további fontos szabály, hogy ne a kikérdező legyen az, aki a közléseket megkezdi. Hiba volna, ha a nyomozó mindjárt a fejére olvasná a gyanúsítottnak mindazt, amit róla és a cselekményéről tud. Bár igaz, hogy néha a bizonyítékok felmutatása villámcsapásként hat a gyanúsítottra, mégis nagyon kockázatos kísérletnek kell tartani a ráolvasást, mert legtöbbször nem sikerül. Tapasztalat szerint nem ajánlatos az ütkártyánkat kezdetnél kijátszani, különösen akkor nem, ha nem bővelkedünk bennük. Minél kevesebb a bizonyítékunk, annál inkább kell takarékoskodnunk vele. Ha pl. a gyanúsítottról helyszíni ujjlenyomatunk volna, helytelen lenne ezt mindjárt elébetárni, mert kézenfekvő, hogy nem tagadná, hogy a cselekmény előtt vagy után a helyszínen járt, de ha előző kérdéseinkre tagadta volna, hogy a helyszínen valaha is megfordult, ebben az esetben az ujjnyomoknak egészen más erejük van.

Más okból is tartózkodjunk az időelőtti közlésekkel. Eppen úgy, mint az ellenség a háborúban, a gyanúsított is rögtön észrevenné, hogy hol, milyen fegyverzettel akarunk támadni. A gyanúsított ugyanis kezdetben tájékozatlan. Bizonytalanságában mindenképpen szeretné tudni, hogy mit tudunk róla, milyen bizonyítékaink vannak ellene. Ez a bizonytalanság az ő szempontjából igen kellemetlen állapot, amelyet ki kell basználni. A bizonytalanság azonban csak addig tart, amíg mi titkolódzunk s megszünik, mihelyt közléseket teszünk. Ekkor rögtön tájékozódik, feltalálja magát és ennek megfelelően vilámgyorsan alkalmazkodni is tud.

A hely s eljárás tehát a kikérdezés kezdetén az, hogy inkább a gyanúsítottat bírjuk rá a beszédre. Célunk ezzel az, hogy minél többet tudjunk meg tőle magától. Különösen akkor, ha a bizonyító anyagunk hiányos, vagy

ha egészen hiányzik, kell a kikérdezőnek arra törekednie, hogy a bizonyítékokat és támpontokat a gyanúsított maga szolgáltatassa. A gyanúsított azonban csak akkor lesz közlékeny, ha előzőleg nem riasztottuk el. Ennek elkerülése végett nem is ajánlatos azzal nekirontani, hogy őt gyanúsítjuk, mert ezzel már kezdetben védekező, elhárító állásba kényszerítjük, minden védekezési erejét és képességét ösztönös működésbe hoztuk, óvatosságát felébresztjük, vagy hallgataggá tesszük. Utóbbihoz, mint már említettük, teljes joga van s ebből tudvalevőleg sem ígérettel, biztatással, ámitással stb. nem is szabad ki-mozdítani (Szut. 432. p.) Használjuk ki ezért inkább a nyomozási szakba való kikérdezés és a bírói kihallgatás közötti különbség nyújtotta előnyöket. Még ugyanis a Bp. a terhelt kihallgatásáról szóló fejezetében előírja, hogy idészéskor az idézővelben megjelölendő az idézésre alapul szolgáló bűncselekmény és megjelölendő, hogy a megidézett egyént terhelt, illetőleg vádlott gyanánt fogják kihallgatni, továbbá előírja, hogy a terhelt azonososságának megállapítása után általában meg kell jelölni előtte a terheltre rótt bűncselekményt (BP. 130. és 133. §.), addig a Szut. a gyanúsítottnak a nyomozás szakában való kikérdezése tekintetében nem rendelkezik ily értelemben s így a nyomozás csendőr, ha jónak látja, a gyanúsítottat kezdetben egyszerűen tanuként kérdezheti ki, éppen úgy, mint bármely más tanut. Különben már csak azért sem helyes a kikérdezőt minden esetben már gyanúsítottként kikérdezni, mert a gyanu alaptalan is lehet.

Legrégezebb esetünk tapasztalat szerint az, ha a gyanúsított egyáltalán nem akar beszélni és *csökönyösen hallgat*. Ilyen esetekre a Szut. előírja, hogy a gyanúsítottat figyelmeztetni kell arra, hogy ez a magatartása az eljárás folytatását egyáltalában nem akadályozza és hogy saját érdekében cselekszik, ha a kérdésekre feleletet ad, különben a védelem eszközeitől fosztja meg magát. Sokan azt ajánlják, hogy a nyomozó hasson rábeszéléssel a gyanúsított lelkiismeretére, önértetére (felszólítás, hogy könnyítsen a lelkismeretén, utalás katonaváltóra, becsületes szüleire, arra, hogy magyar ember viseli a következő nyelveket stb. stb.). Lehet, hogy ez eredményre vezet, de egy megrögzött bűnözővel szemben, aki egyedül követte el a tettet, minden rábeszélés csak falra hányt borsó lesz. Az ilyen bűnöző ugyanis ismeri a közlékenység veszedelmeit, viszont tudja, hogy cselekményéről egyedül ő tud. Más a helyzet, ha bűntársai voltak. Ebben az esetben a hallgatás taktikája reménytelennek mondható. A külön-külön kikérdezés elve mellett a cinkostársak hűségébe vetett bizalom lassanként megérielődik s a kétely, a bizalmatlanság mellett jelentkezik az élet-öszön s ez megoldja a nyelvet. Nincsen olyan bűnöző, aki egyedül akarná kikanalazni a közösségen főzött levest, aki közömbösen tűrné, hogy társai az ő nyakába varrják a főszerepet s így szabadságukat visszanyerjék, ő pedig lakat alá kerüljön. Ezek az érzések és gondolatok meghasonlást idéznek elő a tettetársak között s hatásuk alatt egymás rovására mindent kitálatnak.

Legújabb esetünk tapasztalat szerint az, ha a gyanúsított kikérdezéssel bevezetni. Ez azzal kezdődik, hogy a többnyire szorongó gyanúsítottat, aki félénken pislog, nagyokat nyel, élettörténetéről, anyagi és személyi viszonyairól folytatott fesztelen beszélgetéssel mindenekelőtt megnyugtatni törekedünk. Ezzel egyben személyi adatai is tisztázást nyernek. Közben egy szót se ejtsünk a tettről vagy a gyanuról, különben a gyanúsított védőállásba megy és elzárkózik, holott célunk éppen az, hogy ő

maga szolgáltatassa a terhelt adatokat maga ellen — öntudatlanul. Személyi viszonyainak tisztázása után érdeklődjünk közvetlenül a bűncselekmény elkövetése előtti időben folytatott életmódjáról és így lassan-lassan térjünk át a tárgyra. Megfelelő tájékoztatás után szólítsuk fel, hogy részletesen és folyékonyan mondja el azt, amit az ügyről tud. Előadását hallgassuk meg türelmesen, ne áruljunk el semmit abból, hogy az általa előadottak milyen benyomást keltenek bennünk. Mutassunk jóindulatot, látszólag higgyünk el mindent és jegyezzük fel előadását. Ha előadása közben olyat mondana, ami nyilvánvalóan valótlan, azt éppen olyan nyugodtan, a csodálkozás legcsekélyebb jele nélkül kell fogadni és feljegyezni. Senmi sem volna helytelenebb, mint ha egy rajtakapott valótlanság miatt azonnal felelősségre vonnók. Ellenkezőleg, minél többet költ a gyanúsított, annál több támadási pontot nyújt nekünk a későbbi időre, annál könnyebb lesz a sajtó szavaival megfogni.

Jóindulat és hiszékenység mutatása már csak azért is hálás dolog, mert ezáltal a gyanúsított lassanként bátorságra kap. Minden tetteit elfogja a következményektől való félelem s ezért gondosan elkészül a felelősségrevonásra. Kikérdezésének időpontjáig többnyire bőven van ideje arra, hogy gondolatait rendezze, védekezését kieszélje és azt alaposan átgondolja. Így ez a jól átgondolt védekezés többé-kevésbé tökéletes is lesz és valószínűleg is fog látszani. Kezdetben szorongással, bizonytalanul fogja előadni a meséjét, védekezését. Gyengeség abban rejlik, hogy *tájékoztalan a felől, hogy mit és mennyit tudunk róla*, hiszen sok egyéb is lehet a rovásán. De ha látja a jóindulatot, ha látja hiszékenységünket, szorongása fokozatosan eloszlik, bátorságra kap, sőt lendületbejés jöhet s ilyenkor többet is mondhat, mint amit előzőleg átgondolt és elhatározott. Ezzel pedig máris hibát követett el, mert a rögtönzött részletek, amelyeket tehát nem fontolhatott meg alaposan, nem is lehetnek teljesen összhangban az eredeti mesével. Minél kevésbé zavarjuk, minél meggyőzőbb viselkedést mutatunk, annál inkább fog vállalkozási kedve növekedni. Valójában azonban ezzel öntudatlanul saját maga körül fonja szorosabbra a hálót.

E módszer ellen még erkölcsi szempontból sem lehet kifogást emelni, mert amennyire elítélendő dolog a fenyegetéssel, ígérekkel stb.-vel való kleszközlése a gyanúsított ellen szóló bizonyítékoknak, annyira nem tehet arról a kikérdező, ha a gyanúsított önmagától árulja el magát s a kikérdező csak hallgatásával mozdítja ezt elő.

A gyanúsított előadásáról készítsünk jegyzeteket és közben figyeljük meg előadásának módját és tartalmát. Figyeljük meg pontosan a most még általa irányított gondolatmenetet. Abból, hogy mit emel ki, mit hangsúlyoz, mit akar különösen elhíttetni, miről beszél részletesen és bátran, látni fogjuk, hogy hová céloz, hová akar kilyukadni. Amiről pedig nem beszél szívesen, amin gyorsan átsiklik, amit óvatosan kerül vagy aminél bizonytalan annak érzé magát, ott a baj, ott van a kutya elásva. Hogy valami ellen védekezik (anélkül, hogy megvádolták volna), az élesszemű nyomozó észreveheti, hogy mi az, ami nyugtalanítja, ami a lelkiismeretét nyomja, de ezzel a gyanúsított egyúttal akaratlanul jelzi is, hogy miről van tudomása. A gyanúsított bűnössége mellett szól, ha olyan ismereteket árul el, amelyeket csak a tettes tudhat.

Ez a *vitanélküli* első része a kikérdezésnek már csak azért is hasznos, mert ennek folyamán a gyanúsított

tott fölünk nem tudott meg semmit. Befejeztével éppen olyan keveset tud az ellene szóló bizonyítékokról, szándékainkról, mint kezdetben és éppen olyan bizonytalansággal néz elébe a tulajdonképpeni kikérdezésnek, amelyet mi — most már ismeretekben gyarapodva — fogunk bevezetni. Ennél a kikérdezésnél féltékenyben leszünk, mert a gyanúsított nem fogja tudni, hogy mit akarunk az egyes kérdésekkel megtudni, milyen válaszokat adjon, milyen irányban legyen óvatos.

Ezzel a kikérdezés első szaka, amelyet „meghallgatás”-nak lehetne nevezni, lezárul és következik a második része, a „kikérdezés”.

b) A „kikérdezés” szaka.

Ez a tulajdonképpeni kikérdezés azzal kezdődik, hogy a kérdőívünkön előzőleg tervszerű sorrendben feljegyzett kérdéseket feltesszük. E kérdések célja a fényállítás minden részletét a legaprólékosabban megvilágítani és felderíteni, éppen ezért a kérdések sokaságát kell a gyanúsítotthoz intézni, hogy a cselekmény háttere is kellőképpen megvilágíttassék.

Ezután következhetik a gyanúsított által tett valóság értékesítése. A gyanúsítotthoz azokat a kérdéseket intézzük, amelyek vallomása során merültek fel és amelyeknek célja az ellentmondások tisztázása. Ekkor se gyanúsítsunk még, mert hiszen az ellentmondások, a zavarok és érthetetlen körülmények tisztázása végett még a gyanúsított felvilágosítására, vagyunk utalva, nem célszerű tehát elriasztani; lehetséges ezenkívül, hogy a gyanúsított egyes felmerült gyanúkat eloszlatni is képes. A formai meggyanúsításra, hogy t. i. őt tartják tettesnek, még mindig ráérünk.

Ez az időszak a gyanúsított szempontjából a kikérdezés legkényelmetlenebb szaka, mert az ellentmondások a legalkalmasabb támadási pontok a gyanúsított lelki egyensúlyának felborulására. A kérdésekre ugyanis a gyanúsított, miután megfontolásra nincs ideje, rögtönzőni kénytelen, a kellőképpen meg nem fontolt válaszok pedig további veszélyeket hoznak a fejére, mert a válaszok nem lesznek összhangban sem egymással, sem pedig az egészszel, sőt, a korábban elődott mese egyes pontjaival is ellentézők fognak. Ekkor fog érvényesülni annak a mondásnak az igazsága, hogy aki hazudik, elveszett ember, mert a hazugságból nincs többé menekvés.

A gyanúsított hazugságai tekintetében azonban van egy figyelemreméltó és kevésbé ismert körülmény, amelyet nem szabad szem elől tévesztetni. Előfordulhat, hogy a gyanúsított valótlanul mond s ezen rajtakapjuk. Ebben nem szabad mindenképpen bűnösségének további bizonyítékát látni, mert gyakran előfordul, hogy egy ártatlanul gyanúsított is, elítéltetésétől való féltelmében, vagy azért, hogy az ellene emelt igaztalan vádat minél erőteljesebben hatálytalanítsa, valótlanul mond. A hazugság sokszor a félelem terméke a ehhez az elhibázott eszköz-höz különösen egyszerű, ártatlan emberek folyamodnak gyakran. Egy közönséges emberölés esetében az a gyanúsított fel, hogy kéjgyilkosság történt. Az ezzel alapítatlanul megvádolt gyanúsított erre azt állította, hogy impotens. Igen súlyosodott a helyzete, amikor népszerűen ezt az állítását mecáfolta. Hasonló eredményeznek azok a valótlan állítások, amelyekkel az egyébként ártatlanul gyanúsított túlzott igyekezetből alibit akar igazolni, amelyeket azonban a nyomozó mecáfol.

Tekintettel az ilyen esetek gyakoriságára, legyünk óvatosak ama ítéletünkben, hogy t. i. a gyanúsított azzal, hogy valamely vádra tudva hazudott, ezzel közvetve feltehetően bizonyítékot szolgáltatott a bűnössége mellett.

Itt is — mint minden viselkedésnél, sőt minden adatnál — számoljunk a jelenségek, az adatok többértelműségével. Ezért olyan esetekben, amikor annak gyanuja merül fel, hogy a gyanúsított egy terhére rótt cselekményt csak azért tagad, hogy ezzel magát mentse, de valójában ártatlan is lehet, nyugodtan figyelmeztessük a feltétlen igazmondásra s hívjuk fel a figyelmét arra a veszélyre, amely őt fenyegeti azáltal, hogy egy reá nézve terhelő vagy ellene szóló kő ülményt tagad, ahelyett, hogy azt nyugodtan elismerné. Ha ez a felvilágosítás olyan módon történik, hogy sikerül a gyanúsítottat meggyőzni arról, hogy nem célunk mindenáron a vesztét okozni, hanem legfőbb törekvésünk a való igazság kiderítése, akkor ezt a gyanúsított be is fogja látni.

Amikor a gyanúsított annak tudatára ébred, hogy a hazugságából nincs menekvés, ezzel lassanként megindog állása, elveszti fejét és önuralmát s ennek hatása alatt fokozatosan kénytelen lesz részletbeismeréseket tenni. Be fogismerni egyes bűncselekményeket, vagy ha csak egy terbeli, annak egyes részeit. (Matuska is kezdetben — erősen ártatlan színezetben — csak a jüteborgi merényletet ismerte be.)

Igen fontos, hogy ekkor jóindulatú bánásmóddal megkönnyítsük a gyanúsítottnak a megtérést. Semmi sem volna helytelenebb, mint ha a kikerdező fennhéjázva, diadalmaskodva, vagy gúnyorosan fogadná a gyanúsított részbeni beismerését. Ha eddig láthatatlanul szellemi birkózás folyt is közöttük, ez nem történhetett inkvizitori módon, lelkitortúrával vagy megszegyenítő módon, hanem csak az emberséges megértés jegyében. A további jóakarattal hatható an egyengethetjük a gyanúsítottnak a teljes beismeréshez vezető útját.

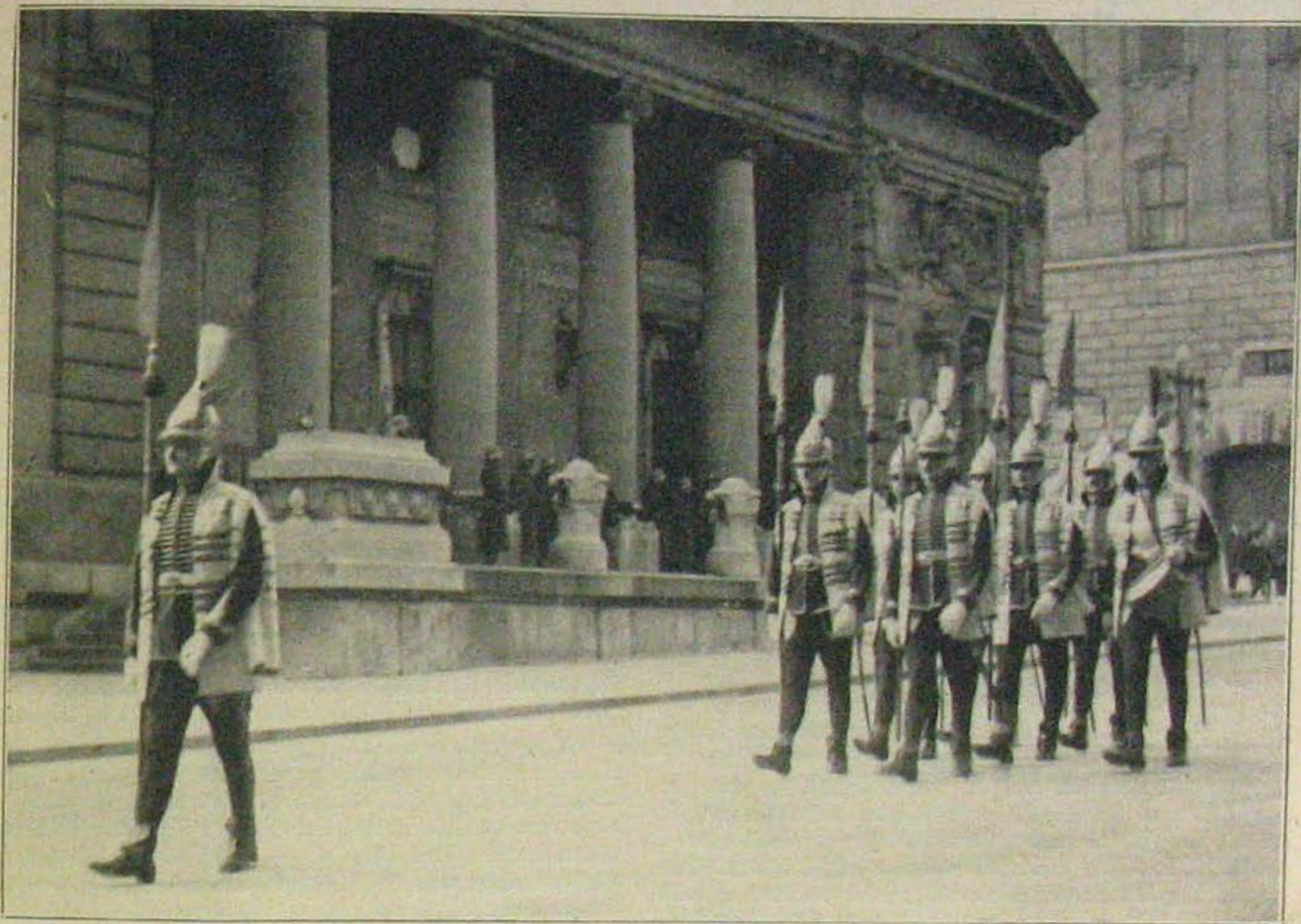
A részleges beismeréstől a teljes beismerésig vezető út azonban még hosszú. Tapasztalat szerint a gyanúsított ez alatt még különböző mentőeszközökhöz nyúl. Leggyakrabban az „ismeretlen idegen” meséjével szokott próbálkozni, akit előszeretettel vonultat fel és állít oda tulajdonképpen tettesként. Sokszor viszont a sok ellentmondásba belegabalyodott gyanúsítottnak nem marad más menekvése, mint az, hogy bolondnak tettesse magát, ez az ú. n. „betegségbeneküvés”. További mesterkedés, amely majdnem minden esetben előfordul, a „szépités”. Ehhez akkor folyamodik a gyanúsított, ha már más kiút nincs. Beismeri ugyan azt, amit már nem lehet tagadni, de mentségekkel, más beállításban, nem az igazságnak megfelelően. Ilyenkor olyan költött dolgokkal hozakodik elő, amelyek szerinte akaratán kívül működtek közre, vagy amelyek egyébként alkalmasak arra, hogy tettét enyhébb színben, más megvilágításban tűntessék fel, pl., hogy a sértett támadta meg őt, ő csak védekezett stb. Egy paptanárr gyilkosa is nemrégiben, amikor cselekménye teljesen reábizonyult, váratlanul nemtelen váddal próbálta „szépíteni” a tettét. A megszerült tettes sokszor nemcsak könnyen átlátszó, vagy valószínűtlen, hanem gyakran nevetségesen együgyű, majdnem hihetetlen ürügyeket és mentségeket hoz fel, pl. egy tanító, aki leánytanítványaival szemben szeméremérintően viselkedett, beismerte ugyan, hogy tanítványait néha megfogta, de azzal védekezett, hogy csak a belytelen testtartásukat akarta kijavítani. Egy rabló, aki az utcán a kényszerítést akarta kiragadni egy asszony kezéből, előadta, hogy csak arra volt kíváncsi, vajjon az asszony merre segítségért kiáltani és a közönség el meri-e őt fogni. Egy sorozatos betörésekre vetemedett, kiilönböző diplomás budapesti lakos, néhány évvel ezelőtt azzal védekezett, hogy lélektani tanulmányokat akart sajátmagán vé-

gezni. Tetterért szállodatolvajok mindig „tévedni” szoktak az ajtóban. Intelligens műszaki emberek „tudományos kísérletekkel” szoktak takarózni.

Matuska mind a három mentőeszközhöz folyamodott: betegségbe menekült, az ismeretlen idegenül állt elő és szépitett is, ahol csak tehetette. Az ellentmondások elebetarasa után pár nap múlva bevallotta, hogy része volt a merényletekben, de el akarta hitetni, hogy nem ő, hanem egy, valójában nem létező, Bergmann nevű ember volt a közvetlen tettes. Később beismerte a merényleteket, de előadta, hogy vallási alapon kommunista szektát akart alapítani s a merényletekre azért volt szüksége, hogy tekintélyt szerezzen magának, vezérnek elismerjek. A többi kihallgatások során előadta, hogy híres emberré akart lenni, hogy az istenteleneket sikeresen leküzdhesse. Ehhez legalább százmillió embernek kellett volna reáhalogatni, amit a vasúti merényletekkel remélt elérni. Matuska már az esztrák rendőrségen is kezdte az elmebetegség színlelését, előrehajlott felsőtesttel járt, mereven nézett, titokzatosan beszélt Leó szelleméről, hangoztatta, hogy hangos filmet ír, allegórikus ábrákat rajzolt stb. A vizsgálati fogság alatt három beszédet szerkesztett, egy agit, egy politikait és egy gazdaságit, amelyeket a főtárgyaláson akart elmondani. Az Ausztriában megtartott fő tárgyaláson is folytatta a színlelést, táncolva lépked, mereven maga elé bámul, nyelvét a szája balszögletén kilógatja, sir és kiabál. De a lélektan tudósai megállapítják, hogy nem elmebeteg, hanem szimulál, a merényleteket raffineriával eszelte ki, óvatosan hajította végre, állítóztékben és hamis bejelentésekkel dolgozott. Matuska mégis mindvégig szimulálta az elmebetegséget és Leó-szellemmel takarózott. A f. év június havában Budapesten megtartott ítélőtáblai tárgyalás kezdetén Matuska szintén próbált mókázni, de az elnök már kezdettől fogva résen volt, élesen szemmel tartotta s mihelyt Matuska fészkelődni kezdett és hangoskodni akart, hangtalanul bár, de mutatóujjával figyelmeztetően s szűrős tekintetével szinte lenyűgözte, úgy hogy Matuska felhagyott minden mókázási kísérlettel és illedelmesen viselkedett a továbbiak folyamán.

A hazugságaiba belezavarodott gyanúsítottnak pontonként elébetárjuk a terhelő anyagot és a bizonyítékokat. Ezt a legnagyobb nyugalommal tegyük, közömbösöset mutatva aziránt, vajjon a gyanúsított hajlandó-e a lelkiismeretén könnyíteni vagy sem. A beismerővallomást tapasztalat szerint nem annyira az éri el, aki türelmetlenül és mohón a beismerést sürgeti, hanem az, aki érti a módját annak, hogy a bizonyítékokat következetes nyugalommal a gyanúsított elé tárja s ezzel tagadásának a kilátástalanságára rávezeti. A gyanúsítottnak önmagától kell arra a meggyőződésre jutnia, hogy ellenállása kilátástalan, hogy meg kell adnia magát. Ha eddig helyesen bántunk a gyanúsítottal, ez többnyire simán be is következik, a gyanúsított megváltásnak fogja érezni, ha töredelmes vallomást tehet.

Másik jelensége a gyanúsított megtörésének és bűnbánatának az ú. n. „vallomási kényszer” jelentkezése, amelyet a megkönnyebbülés utáni vágy vált ki. Cselekményének befejezéséig a tettes minden figyelmét és törekvését lekötöti az az igyekezet, hogy a cselekménye sikerüljön. Ha ez megtörtént, felszabadul a lekötöttségéből és sokszor csak akkor kezd tulajdonképpen ráeszmélni, mit tett. Cselekménye éjjel-nappal foglalkoztatja, borzadás tölti el, megijed önmagától is, el sem hiszi, hogy a borzalmas cselekményt ő követte el és lassanként olyan félelem fogja el, amely a kétségbeesés csúcspontját is el-

Magyar testőrök.

érheti s mindezen gyűrődések hatása alatt a beismerésbe úgyszólván belömenekill.

A jóindulattal elért, önmagából kiinduló beismerővallomást a nyomozó helyes kikérdezésének jutalmaként fogadhatja és ennek örülhet is, mivel az ilyen beismerő vallomás az összes bizonyítékok közül mégis csak a legjelesebbnek mondható.

Csak igen ritkán fordul elő az, hogy valóban bűnös gyanúsított, a súlyos bizonyítékok láttára is körömszakadásig tagad, jöllehet maga is belátni kénytelen, hogy további tagadása szinte esztelenségzsamba megy. A lélekbúvárok ezt azzal magyarázzák, hogy ilyen egyéneknél a szégyenérzet sokkal erősebb, mint a megbánás érzete. Hellwig erre vonatkozólag azt a figyelemreméltó feljegyzést vallja, hogy a tagadás gyakran tiszteltetreméltóbb és erkölcsösebb jellemről tanuskodik, mint sok beismerő vallomás. A hívatásos gonosztevő, aki a helyzetét tisztán megítélni képes, felismeri, hogy a tagadása úgy sem válnék előnyére s ezért főleg hasznossági okból beismerő vallomást tesz, amelynek azonban vajmi kevés köze van a bűnbánathoz. Ezzel szemben előfordul, hogy éppen tisztességesebb jellemű, de szégyenlős természetű emberek, ha egyszer megbotlottak, gyakran nem találják a beismerő vallomáshoz elegendő bátorságot s nem konokság, romlottság, hanem szégyenérzet zárja le a szájukat.

Beismerő vallomás után a gyanúsítottat meg kell dicsérni, de a kelvező kedélyállapotot használjuk fel arra, hogy a tett indító okát, a felelősség fokát, a részesség kérdését is tisztázzuk és a bizonyítékokat is biztosítsuk.

A bizonyítékok biztositása két okból fontos. A beismerő vallomásnak ugyanis nem kell feltétlenül igaznak lennie. Számtalan esetét ismerjük a hazug önvádnak és hamis beismerő vallomásnak. Ezért a beismerő vallomásnak csak akkor tulajdoníthatunk értéket, ha azt egyéb bizonyítékok is alátámasztják. Szükséges továbbá a bizonyítékok biztositása a beismerő vallomás későbbi visszavonásának megakadályozására is, ezzel az eshetőséggel mindig számolni kell.

A dicséret jótékony hatása alatt a gyanúsított megkönnyebbült lelkiállattal, megnyugodva tekint a bűnhődés elé s e lelkiállattal készségesen ad felvilágosítást cselekménye minden részletéről, valamint esetleges egyéb bűncselekményeiről. Nem tanácsos a vallomást félbeszakítani, pihenőt közbeiktatni, mert tapasztalat szerint a gyanúsított a nyugalom alatt visszanyeri lelki rugalmasságát, ennek következtében jelentkezhetnek az életosztón és a félelemérzet is s ekkor megbánva eddigi beismerését, a további közlésektől elzárkozhatnak.

Amennyire azonban nem szabad a beismerő vallomást minden további nélkül elhinni és elfogadni. Annymira helytelen volna vak bizalmatlansággal viselkedni a mindvégig tagadó gyanúsítottal szemben, mert számolni kell azzal is, hogy a gyanúsított valóban ártatlan is lehet. Az élet mindkét végletre már számos példát szolgáltatott.

A vallomások helyes rögzítésének a munkája olyan fontos része a kikérdezés műveletének, hogy ezzel a következő fejezetben kissé részletesebben kell foglalkoznunk.

Bűnügyi apróságok.

Írta: KREMINALISTA.

(Folytatás.)

A szerelemnek tág tér jut a bűncselekmények elkövetésénél, ez köztudomású. Az alább leírt esetet azonban még így is a rendkívüliek közé kell sorolui. Egy idős német házaspár háziüzenetet fogadott, akit családtagnak tekintettek és minden tekintetben úgy is bántak vele. Egyidél nem is volt semmi baj. A 20 éves leány szorgalmas munkájával tehermentesítette jövedőit, vig kedélye, fiatalsága pedig derűt borított az öregek házába. A leány azonban egy szép napon rájött, hogy 60 éves gazdájába beleszeretett. Szólni nem mert, ezért érzelmet levélben esetelte, melyet gazdája íróasztalába csempészett. A levelet véletlenül az asszony bontotta fel. Rövid eszmecsere a házaspár között, a leány indokolás nélküli azonnali elbocsátását eredményezte. A leány eltávozott a háztól, de néhány óra múlva visszatért azzal, hogy gazdájának a betegségyelőző kijelentő ívet alá kell írni. Az öreg gyanútlanul nyult a toll után, miközben a leány hátulról leszurta. Az áldozat néhány pillanat múlva kiszervegett.

A Zsolna közelében levő Rasova községben 1929. év óta napirenden voltak a gyujtogatások. A csendőrség hosszú ideig hiába nyomozott. A tüzészeteket nem tudta felderíteni, az újabbakat pedig nem tudta meggátolni. A gyujtogatók annyira mentek merészségükben, hogy a felgyujtott házak közelében cédulákat szórtak széjjel, melyen megjelölték azt a házat, melyre a vöröskakas a legközelebb fel fog szállni. A cédulák végül is árulóikká váltak. Egyikük ellen felmerült gyanú és írásszakértői vizsgálat révén hurokra került a banda, melynek tagjai a falu elkeseredett vénleányaiból kerültek ki. Mindig olyan házakat gyujtottak fel, amelyekben fiatal menyasszonyok laktak. Bosszút akartak állani azokon, akikkel szemben a sors kegyesebb volt, mint velük.

1935. év folyamán Bakonytamási községben egy éjjel több szalmakazal leégett. A csendőrség a gyujtogatót egy Király Kálmán nevű többszörösen büntetett előéletű egyén személyében elfogta, aki a gyujtogatásokat beismerte. Király kikérdezésekor előadta, hogy azért gyujtogatott, hogy a csendőrséget, mely öccsét betöréses lopással gyanúsítja, a nyomozásban megzavarja.

1935-ben Limában, — Peru délamerikai állam fővárosában — a rendőrség nehéz tűzbarc árán három orvost tartóztatott le, akiknek lelkiismeretét több gyilkosság terhelt. Itt az indítókot a tudományszomj képezte. Az orvosok az agybijokat tanulmányozták és ezért áldozataikon először fejműtéseket hajtottak végre.

*

A kor haladásával a bűnözés is lépést tart és kiaknáz minden olyan eszközt, amelynek jó hasznát veheti. 1933-ban Berlinben módfelett elszaporodtak a gépkocsilopások. Az elkövetés módjának hasonlatosságából, továbbá abból következtetve, hogy az ellopott kocsik kisebb vagyonnal is felér. Végre rajtavesztettek. Kiderült, hogy a banda feje Zürichben tanyázik, a többi tagok Berlinben tartózkodnak. Ha az autólopás megtörtént, rejtjelezett távirat ment Zürichbe, amelyre a banda feje minden elképzelhető hamis okmánnyal, igazolványokkal

felszerelve — melyek a zürichi műhelyben készültek — repülőgépen Berlinbe sietett, Berlinben átvette az autót és a hamis okmányok segítségével azt akadálytalanul kivitte Zürichbe. A távirat és repülőgép segítségével lehetővé vált, hogy a lopott autóval a lopás után gyakran már 12 órán belül túljutott a határon, ahol azután zsákmányát biztonságba helyezhette.

*

A bűnözők nagy leleményességet fejtenek ki abban, hogy a bűnjeleket minél megbízhatóbb helyre rejtse. E téren a kémeken kívül a bódítóméreg-csempészek vezetnek. 1933-ban két láda csiga ment át a francia határon. A küldemény már túl is esett a vámvizsgálaton, midőn a vámhatóság névtelen levelet kapott, hogy a csigaküldeményt részesítsék különösebb figyelemben. A küldemény szerencsére még ott volt. Az újabb, beható vámvizsgálat megállapította, hogy a csigaházak kivétel nélkül kokainnal vannak megtöltve. A francia vámosok jó fogást csuáltak. Összesen tíz kg jutott ebből a veszedelmes csempészből kezeik közé.

1934 novemberében a wieni rendőrség lengyel zsidókból álló bódítóméreg-csempészbándát fogott el, amely évek óta nagymennyiségű heroin nevű bódítómérget csempészett Amerikába. A mérget minden alkalommal zsidó imakönyvekbe rejtve szállították át a határokon.

A nyugati és keleti nagyvárosok hemzsegek a bódítóméreg-árusoktól, akik az anyagot a legkülönbözőbb ravasz helyekre rejtik el. Így találtak már bódítómérget vándormuzsikuskok gitárjában, sánta árus mankójában, virágáros nő rózsái közt, házaló ladjának kettős feke közében. Igen szeretik a bódító-csempészek az anyagot tartalmazó podgyászdarabjaikat vasúti ruhatárakban biztonságba helyezni.

Az osztrák csendőrség néhány évvel ezelőtti szökött fegyencet fogott el, aki az elrejtési művészetben túltett mindenkin. A személymotosás becsületére válik annak a csendőrnök, aki azt megtartotta. A fegyenc szájából három darab 10 schillinges bankjegy került elő. A fegyenc a bankjegyeket egészen apróra összehajtogatta, staniolpapírba burkolta és azután azokat odvas fogaiba helyezte el úgy, hogy azok az ezüst fogtömések látszatát keltették.

*

A tettes, ha ak mód kínálkozik arra, törekszik, hogy bűncselekményeinek nyomait eltüntesse. Néha megelégszik azzal, hogy az áruló nyomokat megsemmisíti, máskor ezen túlmenően beállítja a helyszínt úgy, hogy az egy más esemény képét mutassa és ezáltal a valóban elkövetett cselekményt leplezze. Gyakori eset az, midőn a tettes a helyszínt felgyujtja, hogy ezáltal nyomokat tüntessen el vagy pedig pl. a gyilkosságot tűz által előidézt szerencsétlenségnek tüntesse fel. Még élénken emlékszünk a ráckevei közjegyzőgyilkosra, ki cselekménye elkövetése után szintén megkísérelte a helyszínt felgyujtani.

Legújabbban 1934 novemberében, Lovasberény község határában történt egy érdekes eset. Egy asszony a szőlőhegyi pincéjében dolgozott. Munka közben a fal rászakadt és agyonnyomta. A helyszín első pillanatán legalább is ezt mutatta. Később a nyomozás kétségtelesen tisztázta, hogy az asszonyt nevelt leányának vadházastársa megfojtotta és azután a hullára rádöntötte a falat, hogy ezáltal baleset látszatát keltve, cselekményét leplezze.

A „nehéz” tanu mindnyájunk előtt jólismert jelenség. Arra a típusra gondolok, melyhez tartozók a mindennapi életben józaneszű, értelmes emberek ugyan, de a hatóság vagy bíróság előtt talán elfogódottságból eszük megáll, mintha valaki agycsavarulataikra göböt kötött volna. Az ilyen tanu nehezen érti a kérdéseket és csökönnyösen hajtogatja a magáét. A kikérdezés a félreértések sorozatává válik. Még nehezebb a helyzet olyankor, ha a tanu egyébként sem tartozik azok közé, akik a tudást nagykanállal ették. Hogy az egyébként meglehetősen komor medrek között folyó elbeszéléseim keretében a humornak is szorítsak egy kis helyet, egy idevágó mozzanatot írok le, melyet H. Sturmól, a „Völkischer Beobachter” című nagy német napilap törvényszéki tudósítójától olvastam. A következő párbeszéd egy bírósági tárgyaláson hangzott el, a tanu, a védő és az elnök között.

Elnök (a tanuhoz): Beszélje el, miként történt az egész dolog!

Tanu: Kérdeztem tőle, hogy hívják, mire azt mondta, hogy Biermüllernek hívják.

Védő (a tanuhoz): Így nem mondhatta. Idézzé szösz szerint azt, amit mondott. Nem mondhatta, hogy „Biermüllernek hívják”, hanem, hogy „engem Biermüllernek hívnak!”

Tanu (a védőhöz): Azt alig hiszem, hogy önt is Biermüllernek hívják.

Védő (a tanuhoz, kétségbeesve): De kérem, az az ember biztosan elsőszemélyben beszélt.

Tanu (határozottan): Szó sincs róla! Én voltam az első személy, akivel beszélt.

Védő (a tanuhoz): Értsen meg, kérem: mi azt szeretnénk megtudni, hogy Biermüller mit mondott. Még pedig egészen pontosan. Biermüller talán csak még sem mondhatta önnek, hogy kettőspont, macskaköröm: „Biermüllernek hívják”, hanem azt kellett mondania, hogy: és most következik, amit mondott. Bizonyára közvetlen beszéddel és nem harmadik személyben beszélt!

Tanu (akiúek nehéz izzadságcseppek gördülnek alá a homlokáról): Harmadik személy egyáltalán nem volt jelen, a macskakörömök pedig Biermüller egy szót sem szólt.

Elnök: Kedves tanu úr, hallgasson csak én rám. A vádolt nem azt mondhatta, hogy „öt így hívják”, hanem azt kellett, hogy mondja, hogy: „Engem Biermüllernek hívnak”. Nemde?

Tanu: Mélyen tisztelt elnök úr, önről egyáltalán nem esett szó.

Lehet, hogy a párbeszéd a valóságban nem is egészen így folyt le. Lehet, hogy az elbeszélő kissé túlozott. Mindenesetre jellemző és azt igazolja, hogy a kikérdező nélkülözhetetlen erényei közül a türelem, sokszor a „birkatürelem” sem hiányozhat.

*

A tárgyi bizonyítékok előretörését jellemzi Locard francia kriminalista mondása, amelyet egyik művéből idézek: „A laboratóriumok a modern bűnperben a bíróságok tárgyalóterméinek előszobáivá váltak.” A tárgyi bizonyítékok javarésze csak a szakértők vizsgálata, véleménye és következtetései révén válnak értékké, ezekkel nyernek bizonyító erőt. Arra, hogy a laboratóriumok finom műszerelkkel, továbbá a szakértők speciális tudásukkal milyen hatalmas segítséget nyújthatnak a nyomozásnál, szolgáljon az alábbi eset például.

A párizsi városligetben — a Bois de Boulogne-ban

— a körútját járó rendőrorazem meggyilkolt férfi bokrok közé rejtett hullájára bukkant. A hulla zsineggel átkötött papircsomagban volt. A hullán csupán nadrág, ing és cipő volt, de a csomag ezenkívül kabátot, mellényt, gallért és egy szalmakalapot is tartalmazott. A bűnügyi rendőrség a lelet színhelyén szemlét tartott, de ott sem láb-, sem egyéb támpontul szolgáló nyomra nem bukkant. A hullát és a csomagban lévő többi tárgyat beszállították a bűnügyi laboratóriumba, ahol azokat behatóan megvizsgálták. A vizsgálat a következőket eredményezte: A hulla haja tövével sötét, a hajszálak végei felé szürkül. A hajhoz tapadó alvadtt vérhez piszok tapadt, melynek alkotórészeit a vizsgálat szénporban, homokban és egészen apró, homokszerű kavicsföldben állapította meg, melyek közé kevés fűrészpor, továbbá egy darabka sárga papír vegyült. Az ing vállrészén sötét szövek voltak láthatók, továbbá ugyanitt két parányi, festék-anyagmentes rovarral is bukkantak, melyek a föld alatt tanyáznak, ahová napsugár sohasem hatol be. A hulla, mielőtt a találati helyére cipelték volna, látszólag valami pincében feküdhettek.

A mikroszkópi vizsgálat kimutatta, hogy a szénpor anyaga antracit, a homok vastartalmú szilikátnak bizonyult, míg a fűrészpor kétségtelenül tölgy- és vörösfenyőfától származhatott. A papírdarab a vegyi vizsgálatnál szalmacellulózénak bizonyult. A rovarok fajának pontos meghatározása is sikerült. Ezek olyan fajhoz tartoztak, amely csupán barlangokban, sötét pincékben, alagutakban és egyéb sötét földalatti helyiségekben fordul elő.

A hulla ruhadarabjait üvegedényekben mechanikai úton portalanították. A kiszivott por alkotórészeinként a vizsgálat szenet, homokot, fűrészport, egy zöldröstyös anyagú fonaldarabot és egy parányi, egy milliméter hosszú, áttetsző vörös anyagföredéket talált. Ezután a ruhadarabokból darabokat vágtak ki, ezeket desztillált vízben kiáztatták. Zavaros folyadékot kaptak, amelyet azután centrifuga-készülék segítségével leüllepítettek. Az üledéket mikroszkópiailag megvizsgáltatták. A vizsgálat során az üledékben erjedési csirákat fedeztek fel. Ezek a csirák csupán a kabátból és mellényből származó daraboknál voltak kimutathatók, míg az ing és nadrágdarabok vizsgálatánál olyan penészgombákra bukkantak, melyek rendszeren pincék falait szokták borítani.

A vizsgálat összeredményéből arra lehetett következtetni, hogy a holttest nem egy, hanem két különböző pincében is beverhetett. Olyan pincék jöhettek tekintetbe, amelyekben tüzelőanyagot tárolnak, mégpedig egyaránt fekete szenet (antracit) és tűzfát (tölgy- és vörösfenyőfát). A kérdéses pincében továbbá fát is kellett, hogy fűrészjeljenek. A pincék egyikének földjét ezenkívül homokban, szalma- és papirosfoszlányoknak kellett borítania. Valamelyik pincében valószínűleg sört vagy bort raktározhattak, mégpedig abban, amelyikben a hullán még a kabát és mellény is rajta volt. Később a hullát, részben levetkőztetve, másik, teljesen sötét pincébe hurcolhatták.

Időközben az áldozatot egy Tellier nevű pénzbeszedő

KI TUDTA?

Kőrösi Csoma Sándor (1784—1842), Jerney János (1800—1855), Reguly Antal (1819—1858) és Vámbéri Armin (1832—1913). voltak a magyar őshaza legnevesebb ázsiai kutatói.

személyével azonosították, aki a lelet időpontja előtt nyolc nappal tűnt el. Egyéniségét, viszonyait, múltját kutatva, a nyomozás megállapította, hogy Tellier szenvedélyes lóversenyjátékos volt, aki rossz-hírnevű zügfogadási irodákkal (zug-bookmakerekkel) tartott fenn szoros összeköttetést. A detektívek ezeket most már szoros figyelmű alá vették. Kiderült, hogy egyikük alapincézett földszintes házban lakik. A házkutatás során a pincébe vezető lépcső legalján a falon véryomokat fedeztek fel, amelyekről látszott, hogy igyekeztek azokat eltüntetni. Az egyik véryombba két hajszál tapadt. A véryomokat tartalmazó falrészelt kiemelték és a laboratóriumba szállították. A pince mélyén is találtak freccesz véryomokat. A háztulajdonos a véryomokra vonatkozólag azt adta elő, hogy a lépcsőn egy macska fiadzott és a vér attól eredhetett. A pince padlóját fűrészpor borította. A pince közepén szénrel telt faláda, néhány üveg bor és egy hordó feküdt. A szenesláda oldalán szintén véryomok voltak. A detektívek a padlót borító porból mintát vettek. Kérdésekkel sarokbaszorítva, a háztulajdonos beismerte, hogy másik pincéje is van. Ebben a pincében sárga papírfoszliányokkal telt ládákat, továbbá egy vastag deszkát találak, amelynek az egyik oldala lakkfestékkel vörösre volt festve. Egyik sarokban a deszkából lefűrészelt és tüzelőnek felaprított fa hevert. A pince padlóját szénrel, faforgáccsal és fűrészporral kevert por borította. A forgácsok némelyikén a vörös lakkfestéket jól ki lehetett venni. A pincét borító porból természetesen szintén mintát vettek a detektívek.

A laboratóriumi vizsgálat megállapította, hogy a véryomok nem macska, hanem ember vértől származnak. A két hajszál emberhajszálnak bizonyult, melyek töve sötét, végei szürkülők voltak. A szénpor antracitinek, a fűrészpor tölgy- és vörösfenyőfából származónak, a homok vastartalmú szilikátnak bizonyult. A forgácsokhoz tapadó vörös lakkfestéket ultraviolettsugarak megvilágításában vizsgálták, melyben az, a halott testén talált parányi áttetsző vörös anyagtröredékekkel teljesen azonos viselkedést tanúsított. A ládákból talált papírfoszliányok anyagát a vizsgálat tiszta szalmacellulózében állapította meg.

A vizsgálat eredménye alapján a bookmakert letartóztatták. Néhány nap múlva újból helyszíni szemlélet tartották a pincében. A pincét borító piszkot és port átszitálták és egy darabka papírt találtak, melyen a meggyilkolt neve állt, továbbá papírfoszliányokat, melyek összeállítva földalatti vasúti jegynek bizonyultak. A jegy menettérli jegy volt, melyet azonban a visszautazásra nem használtak fel. A jegy kelte egyezett azzal a nappal, amidőn a meggyilkoltat utoljára látták, a kiszolgáltató állomás pedig az áldozat lakásának közvetlen közelében feküdt. A bélyegzőn feltüntetett óra is teljesen egybevágott azzal az időponttal, amelyben Tellier naponta lakását elhagyni szokta, hogy hivatalába menjen. Különös volt, hogy abban a pincében, ahol a papírt és az összetépett jegyet találták, véryomok egyáltalán nem látszóttak. Ez a pince egyébként teljesen alkalmatlannak látszott arra, hogy abban egy hulla felfedezés veszélye nélküli egy héten keresztül heverjen. A pince nem is volt teljesen sötét s így a hullán talált különleges rovarok itt nem is tanyázhattak. További kutatás során rejtett, harmadik pincére bukkantak, melynek a bejáratát felhalmozott ládák takarták el. Ez a pince a lépcső alatt feküdt. Egy pillantás ebbé a sötét oduba, meggyőzte a detektíveket, hogy a gyilkosság színhelyére lépnek. A mennyezet és falak tele voltak véryomokkal, melyekhez helyenként

hajszálak tapadtak. A falakat penészgombák borították. A hullán találtakkal azonos rovarok futkároztak szerte-szétjellel.

A bakteriológiai vizsgálat kimutatta, hogy az első pincében talált láda deszkafalai tele voltak penészgombával. Ez amellet szöjt, hogy az áldozat kabátját és mel-lényét egyideig itt rejtették el. A zöld, rostos fonálról a vizsgálat megállapította, hogy az a bookmaker tulajdonát képező zöld kötényből származik. E bizonyítékok terhe alatt a gyanúsított megtört és a gyilkosság elkövetését beismerte.

A jól kiagyalat védekező intézkedéseket a modern vegyész, mikroszkópus, minerológus, botanikus és entomológus vizsgálatokkal, megállapításaikkal és borotvavéles következtetéseikkal halomra döntötték és a bizonyítékok oly sűrűszemű hálóját szőtték a gyanúsított köré, amelyből az nem tudott kibújni.

Mi csendőrök mindezekhez nem érthetünk, ezt nem is kívánjuk tőlünk. Csupán az irányban kell tájékozva lennünk, hogy a modern szakértők tudásának határa meddig terjed, ami viszont arra kötelez, hogy mindent, ami ebbe a keretbe tartozik, felkutassunk és változatlan állapotban minél előbb kezeikhez juttassuk.

(Folytatjuk.)

Emlékezetes esetek.

I.

írta: PATAKFALVI JÓZSEF tiszthelyettes
(Nyírad).

Cudar-nehez szolgálat volt a csendőrszolgálat Szerbiában, Montenegróban a háború alatt. Sok derék bajtársunk ott maradt. Nem a hegyek és nem az élelmezési nehézségek és nem is az időjárásai bajok miatt, hanem, mert sohase tudta a csendőr, hogy melyik szikla mögül lő rá a komitácsi. Gyerek vagy vénasszony, katonaszökevény vagy vénember, mind komitácsi volt. Esküdt ellen-ség valahány:

En a harctérről kerültem a montenegrói határ mellett levő budjevói őrsre. Parancsnokom Manojlo Cvetkovic nevű bosnyák csendőr-örmester volt. Sovány, baráz-dás arcú, hosszú fekete ember. Kevésszavú, nagyon komoly ember volt, aki nem egyszer megmutogatta a komitácsi lövések nyomait a testén. Hamar megszerettem ezt a bajtársat; ott, a messze-idegenben jól esett az ő szótlan becslése és hogy minden bajban osztozott ve-lünk. Az első napokban már tudtam, hogy a komitácsik vérdíjat tüztek ki a fejére, meg is mondtam neki, de csak azt felelte rá: tudom!

1918 júliusában egy lovas ember jött őrsünkre azzal, hogy a szomazéd falu egyik házában komitácsik vannak megbujva. Egész őrsünk azonnal odaindult. A községtől már két kilométerre rajvonaltan voltunk s úgy ereszkedtünk le a ház felé. En éppen a ház ajtajával szembe jutottam. Egy otromba kő mellől remek kilövésem volt. Semmi jel sem mutatta, hogy észreveltek ben-nünket, sikerült tebat az idejutás és így félig nyert ügyünk van, mert a járőr, aki előre megy, hogy meg-adásra szólítsa fel a házban levőket, kellően fedezve van a rajvonaltan maradó négy csendőrrel. Éppen tüzeléshez készültem, azaz a töltényeket raktam ki magam elé, mikor a ház ajtaja hirtelen felcsapódott, egy komitácsi ugrott ki rajta, azonnymóban az udvar egy köve mellé lérdelt és rám emelte a puskáját. Ha e vakmerőségem,

Nem kell a kínálás...

vagy gyorsaságon csudálkoztam volna, ma nem irtam meg ezt az esetet, mert a komitácsik kiválóan lőnek. Nem gondolkoztam és nem csudálkoztam, hanem célbavettem és lőttem, mert ezt tanultam a harctéren is és nem hiába. A komitácsi a melléhez kapott és hátrazuhant. De abbau a percben már ott térdelt a helyén egy másik komitácsi és az már lőtt is, de izgalomban nem jól célozhatott, mert gurulatot kapott az arcom előtti sziklán a lövedék és nekem csak a porzás jutott, viszont az én lövésem talált.

Mondhatom, jó érzés volt és tudom ma is, hogy a további eredmény azért következett, mert sikerült két lövésem megnyugtított. A többi bajtársam is lőni kezdett, de azok helyzetük miatt az előttem levő udvar köve mellett térdeplőket nem is találhatták. Mert a második komitácsi ordítása után már helyére futott egy harmadik, egy nő, aki cseppet sem volt rosszabb lövő a többinél, de nem volt jobb nálam, mert ezt is eltaláltam.

Mikor új tárat kellett betenni a puskámba, a komitácsik kirohantak a házból, egykettőre fent voltak a ház felett a sziklás hegyoldalon és onnan kezdtek rám és a többire lövöldözni, majd rövid, erős tűzharc után nekünk-rohamoztak. Úgy ugráltak a sziklákon, mint más ember a gyepen és úgy jöttek ordítva, mint a veszett kutyák, de hiába volt minden. Mi is tanultunk célozni, nemcsak ők és bár nem volt köztünk nagy távolság, talán 50—60 lépés, mégis, mire szuronyharcra került volna a dolog, már nem voltak csak ketten. De ez a kettő is nekünk-támadt és cseppet sem rettent el hatunktól és a kakastolltól és mondhatom, bátran haltak meg.

II.

Írta: KANTOR ISTVÁN III. törzsőrmester
(Kapos).)

Legjobban megmaradt emlékemben első utam az őrsre és az első napok az őrsön. Mondhatom, nagy gondtal és kíváncsisággal indultam el a próbacsendőr iskolából, ezt minden bajtársam természetesnek tartja, hiszen a valóságos csendőri élet az őrsön kezdődik. Úgy hozta a sorsa, hogy én az iskolától 24 kilométerre fekvő egyik községbelli őrsre kaptam beosztást. Bizony, jó régen történt s én úgy gyalogosan tettem meg a nagy utat, ami tovább tartott, mint a nagypihenő szokott, de vége lett annak is. Este érkeztem a községbe, amelyik nem volt valami fényes, nem számított az se, hogy lámpának híre sem volt, csak egyik-másik házból. Ezek legnagyobb része szalmával, zsúppal fedett apró épület volt, gyalogjárónak nyoma se, de bizony annál több sár volt a kocsiúton. Úgy gondoltam, hogy mert a csendőr első a faluban, a laktanya is olyan lesz, de az első zsindeyes épületen levő tábla nem a címeres tábla volt, hanem ahogy a sötétben kiolvastam, a Hangya szövetkezeté. Haladtam tovább, mert az utcán lélek se járt. Így következett aztán, hogy a nagy kereagelésben végére értem a falunak s már a szőlőhegy oldalán jártam. De szerencsém volt mégis, mert egy cselédemberrel találkoztam, aki kérésemre, hogy vezessen el a csendőrlaktanyához, szívesen állott rendelkezésemre. Csakhamar egy alacsony, fából épült, szalmatetes épület előtt állott meg, mondván: — Itthon van csendőr úr! Úgy éreztem, hogy csúfot tesz

velem, de bölöngatván a fejével és erősködve a szavai-
val, el kellett fogadnom, hogy lényeg bazaarkeztem.
Bejutva, annak rendje-módja szerint az őrsparancsnok-
nál jelentkeztem, aki ágyamat kijelölte, hozzátéve, hogy
Isten hozott. Éreztem jól magamat. A bajtársak igen
szívesek voltak, vacsorát ajánlottak, de én úgy el vol-
tam fáradva, hogy nem kívántam enni.

Nagyjából körülméztem a laktanyábar és a követ-
kezőket észleltem: Az ablakokon csomagolópapír-függö-
nyök voltak, függönytartói pedig cirokszárból készültek.
Az egész „házilag” előállítva. Még nem ismertem e kife-
jezést, egyik öreg bajtársam akkor világosított fel e szó
jelentőségéről. A bőröndös-kamarában egy üres lisztes
láda volt a csendőr-ládák társaságában. A lisztes láda
meglévő lábához az őrs baromfiállománya volt kötözve.
Egy kakas. Mindössze. Amint a gyertya lángja a szemét
érte, éktelen zajba kezdett. A szűk kamrában jó erősen
hallatszott és hiába akartam csitítani, annál inkább
kiabált.

Kérdem a velem volt csendőrt, mért van ez a sze-
gény kakas megkötözve. Azt felelte, hogy tyúkjól nincsen,
itt kell tartani, de mert a vályogépület falán, alul, azaz
a bőröndös végében egy hatalmas lyuk van, meg kell
kötözni, hogy valami állatféle el ne vigye, mert már a
tyúkok jó részét így kellett elvezetni. Majd szereznek új
tyúkokat.

Nehezen tudtam elaludni és álmodtam. Ritkán jegy-
zem meg az álmomat, de ezt ma is tudom. Egész éjjel
a kakással viaskodtam. Folyton a szemem felé kapdosott
és kiabált. Sohase bírtam úgy a csőrére ütni, hogy el-
hallgasson. Izzadt voltam, mikor felébredtem.

Aki nem ismeri az akkori állapotokat, nem is hiszi,
hogy megtörténtek azok, amiket mondtam s amit még el
akarok itt mondani. Mindez a háború utáni első esztendő-
ben történt és ma már megértem, hogyan lehetett
mindaz, ami volt.

Amikor másnap reggel kimentem az udvarra, láttam,
hogy a háztető úgy néz ki, mint egy rossz, csintalan
gyermek feje: kócos, tépett, szanaszét rajta a haj, azaz
a zsup. A vihar jól megtépázta. Őrsparancsnokom pa-
rancsára kimentem a községbe egyik csendőrrrel és az
általa előző napon vett zsuppot a hátunkon körülbelül
8 fordulóval behordtuk a laktanyába. Aztán fel a tetőre
és én parancsra nekiálltam zsuppolni. Csoda, hogy mit
tud az ember! Sobase csináltam ilyesmit és estére mégis
úgy nézett ki a tető, mint a bálbamondó legény haja. Még
büszke is voltam a munkámra, mert igazán csak az én
munkám volt az, miután a rangidős csendőr abban csak
a nyári részt vett, hogy a földről dobálta fel hozzám a
kévüket.

Csak az ezutáni napon volt részem elsőtízben szolgál-
tatban és pedig őrsparancsnokommal. Ennek során mind-
járt olyat kóstoltam, hogy egy kicsit el ment a kedvem
a kakastollas étlettől. Orrvadász-leszen állottunk. A hideg
éjszakában majd megfagytam. És hiába volt a les. Nem
értettem sehogyse az ilyen haszontalan munkát.

Ki sem pihentem magamat, mikor ismét újabb munkát
követelt tőlem a közbiztonság. Nevezetesen, közel-
gett a hideg évszak és hogy váratlanul ne érjen bennün-
ket, fáról kellett gondoskodni. A szellemi részt elintézte
az őrsparancsnok az erdőfelügyelővel, nekem és egyik
csendőrnöknek jutott az ügy komolyabbik fele. Az, hogy a
fát az erdőben kivágjuk és felfűrészeljük. Álló egész nap
dolgoztunk és hazudnánk, ha azt mondanánk, hogy nem
panaszoktunk egymásnak — a csendőr-élet változatos-
sága miatt. Nade annak is vége lett és — ahogy mon-
dani szokták — nem esett le az aranygyűrű az ujjam-

ról. Pedig igazában az is volt, mert az utasítás szerint kel-
lett lenni... sok másnak is, de én az elsők között sze-
restem be ezt.

Azóta szépek a laktanyák, azóta rendjén megy min-
den, én is tudom, minden bajtárs tudja és ha azt, ami
volt, így megjegyeztem, ez onnan van, mert egészen más-
képpen képzeltem az iskola hosszú hónapjai alatt a
csendőri szolgálat első napjait, egészen másként és mert
a nagy várakozásom teljesen másként teljesült, az
annyira nagyon különös volt, hogy ma is elgondolkozom
rajta sokszor. Ma már persze cseppet sem esik rosszul
az emlékezés, sőt azt mondhatnám, hogy kicsit ma is
büszke vagyok, hogy én, mint idegen ember, azon az első
őrsben annyit dolgoztam a többiek és magam javára.
Mintha már akkor is régen tagja lettem volna a csendőr-
családnak.

III.

Irta: NEMES BALINT törzsrörmester (Szolnok).

Legelső szolgálati utazásom az, amiről sohase fogok
elfeledkezni. Amikor történt, keserűséggel voltam tele,
ma már mosolyogva emlegetem.

Néansokára tíz éve lesz, hogy próbacsendőr lettem.
A velem felszerelt öt társam közül egy budapesti, a többi
vidéki volt. A gazdasági hivatalban megkaptuk a három
rend ruhát, a két pár csizmát, köpenyt, felhíveműket
és a többi, minden bajtársam által jól ismert felszerelési
és öltözeti cikket. Természetesen a katonaládánk is
velünk volt. A gazdasági hivataltól, mely az ország
északkeleti szélén levő városkában volt, útnakindultunk
a próbacsendőr-iskolába, mely viszont a nyugati határ-
szélen volt. Így következett, hogy Budapesten minden-
képpen át kellett utaznunk, Közülünk csupán egy tamerte,
amint már említettem, Budapestet, de örültünk, hogy
van köztünk ilyen s nem kell nekünk, vidéki ifjaknak az
előttünk óriásnak elképzelt városban tanácstalanul
ténferegni.

A nyugati pályaudvarra este érkezünk és eléggé
lehangoltan vettük tudomásul, hogy másnap hajnalig kell
várni a vonatunkra. Miután útközben pesti barátunkat
szállítványvezetőnek kirieveztük, a tőle kapott tanácsra
valszennyen behúzódtunk a harmadosztályú váróterem
egyik sarkába, megszálva ott három padot és környékét.
Ha visszagondolok... jó Isten, micsoda boglyát hany-
tunk ott a sok kincstári ruhából, felszerelésből. Már ki-
szemeltük, ki hol fog aludni és ki lesz a szállítvány
éjszakai felügyelője, mikor a portás kéretlenül és várat-
lanul odajött. Nekünk viszont váratlanul mennünk kel-
lett. Semmi eredménye annak, hogy csendőrmivoltunkat
bangoztattuk... Szedelődztünk, miközben szívesen
otthagytunk volna egy-két darabot a csomagunkból. No,
most hová?... A pesti bajtárs azt mondta, hogy közel
rokona lakik a pályaudvar közelében, menjünk oda.
Örömmel fogadtuk perazó a meghívást, csak azt nem
tudtam, vajjon mit fog szólni az ismerős, ha ilyen
mozgó rubraktárak beállítanak majd hozzá.

Az igazságügyminiszter 1874-ben elrendelte, hogy a
csendőrség a bíróságoktól kísérésre kiadott fegyvereket és
vizsgálati foglyokat vasúton vagy előfogattal szállítsa. Ha
különböző sürgősség, este fenn nem forog, előfogattal csak
nappal. Minden fogoly napi ellátására nyáron 42, télen 50
krajcár volt illetékes. Ebből 12 krajcár kenyérre, 25 krajcár
melag ebédre, 5 krajcár hálópénzre és télen 8 krajcár
fűtésre és világításra.

De az már pesti ismerősünk baja lesz... Jobb kezemben a katonaláda és a csizmák, bal kezemben az egyik köpenybe csomagolt gyakorló és egyéb öltönyök, meg felszerelések. A többi ugyanúgy. A puská kalimpált a vállamon, kardom verte a bokámat és a díszkalapom nem egyszer kigurult a köpenyborításból, a csizmák is: klapp... klapp... szóltak a ládám oldalán. Legelőbb órát gyalogoltunk a tekervényes utcákban, mindenütt persze álmélkodó emberek között. Induláskor még csak hagyján volt, de mire megérkeztünk, már nagyon nehéz lett a batyu. Végre egy hatalmas bérház előtt állottunk, ahol pesti barátunk azt mondta, pakoljunk le a kapu alá, ő felszalad az ismerőséhez, megkérdezni, lesz-e elég hely. Hála Isten! — szusszanlottam és örültem, hogy vége a ténfergésnek. Leültünk a kapu alá. Ma már azt mondom, úgy nézhetünk ki ott mi négyen, mint a vidéki atyafiak, ha feljövnek ebbe az irdatlan nagy városba és szalonházni kellnek valahol a járda szélére. Amíg nem jön a rendőr.

Mert hozzánk is megjött. Igaz, előbb a házmester, majd mikor már jó órája vártunk a bajtársra, jött a rendőr is. Ősz volt, azt elfelejtettem eddig mondani, ősz volt és a huzatos kapualjban elég zord idő vett pártfogásba bennünket, nagyreményű fiatalokat. Eppen ezért még dühösebbek voltunk a pesti bajtársra s már-már másfél vettük volna útunkat nélküle, mikor közel két óra várakozás után lejött. Olyan ravasz volt, mikor felment, hogy nem mondta meg, milyen emelet, milyen szám alá megy, így blába volt a rendőr, nem tudtuk a nagy ház ajtajal között hol keresni. No, de lejött és nagy sajnálkozás közepette kijelentette, hogy nincs hely. Mikor kérdőre vontuk, hogy hát ezt előbb is tudta és méri nem mondta, vagy üzente meg előbb, vigyorogva kijelentette, hogy az ismerős nem engedte le. Hogy az ismerősé él-e még, vagy azonnyomban megütötte a guta, nem tudom, de ha fog az átok, akkor már nem él.

Pakoltunk és a rendőr tanácsára egy szállódba mentünk. Persze, nem a legközelebbibe, mert arról azt mondta a rendőr, hogy ott nem igen kapunk helyet. Az viszont, amelyiket ajánlotta, elég messze volt. Ismét elindultunk és gyalogoltunk, úgy gondolom, az expedíciók is úgy néznek ki, ahogyan mi... Őszies volt az idő, olykor szemetelt is az eső, fényes, fekete volt az aszfalt és emellett alkos is. Ezt külön is megjegyeztem, mert a sok fényes kirakatot, hálgyet és mozgást bámulva, egyszer úgy elvágódtam, hogy a szemem is szikrát vetett. Nyilvánvaló, hogy a teméntelen cókniók a kezemben és karomon: ahány, annyifele verődött szót. Az emberek persze ragyogó arccal, széthúzott szájjal és vigyorgó arccal nézték a menetet... Hagyján lett volna az is de a nagy haj az volt, hogy leszakadt a kardhüvely-táskám és így, az eddig még szabad hónom alja is le lett foglaltva. A többiek lelkiállapotát nem ismerem, azokról nem is szólhatok, csupán a külön állapotukat jegyeztem meg a arról különlegességet mondani nem tudok, csupán annyit, hogy úgy néztek ki, mint én. Mozgó ruhafarag.

Éjjel egy óra volt, mikor megérkeztünk a szállódba. A portás csak ráfizetés mellett volt hajlandó egy két-

MAGYAR ŐSZ.

Vett már dyát rőt levelekből
bbics változása járadt Időnek
s a ködboroskadt kert-falvak fölét
tél gondok nehéz árnyai nőnek...

Mi volt tavaszunk? Keserű emlékek:
gyors hervadásra kényszerült szírom,
S a nyár tiszédtől maradt-e már, mint
napok máhúsán vérsző fájdalom?

Eshetett volna másként is talán,
de jó a Mindenség s vagyunk szép rabok,
két pord évvel tözsdünk s — túrlunk,
amly a Végső rajunk átadott...

A Múlt nagysága? Törz dóm-játék.
Ma kőzta szél is kétségbe kavart,
s új ritmust kezdő lóbatok alatt
halált szöröy az bazonzó ovar...

Mégis... a vén föld szántás-schéában
új életmagvak ostra ezre él,
s a fők meztelen ág-karjaiban
már benne alazik bimbó és levél.

Mi már elmúltunk... De panaszuinkban
fiaink jövőb kacaja dalol,
s temetőink a gyöze új Vezért
megszülük eg veser... mégis... valahol!

írták ROZSÁS JOZSEF zászadon.

Ágyns szobát adni a ajánlatába egyhangúan belemertünk. Csak végre fedél alá jussunk. Azt lelünkre ködötte, hogy szöges lübbelleinkre ügyeljünk, a vendögek nyugalmá úgy kívánja. Persze, hogy megijértük. Azzal nem is lett volna baj, de mikor az emelet korlátai hol a puskák, hol a kardok és csizma sarkok ütödeléséitől lettek hangosak, a visszafajtott kacagás kitört belőlünk.

Szobánkban voltunk végre s igyekeztünk az ügybe. Persze, nem rendes fekvésre gondoltunk, hanem az ágyakon keresatbe. Egyöbként nem fértünk volna el. A fogasra rákorilt az öt derékszíj a tölénytáskákkal, a kardok a szurronnyal és — majd elfelejtettem — a puskák is. Nagy megkönnyebbülés volt ez nekünk, de nem a fogasunk. Mert, aminl ismáron lenge állózetben a fekvőhelyeinkon osztozkodtunk volna, a fogas szó- és előzetes figyelmeztetés nélkül lezuhant. Mennydörgésszerű robajjal. Utána mélyszéges esend. Aztán ajtók nyitogatása innen is, onnan is, hangok a folyosóról és jármögö, méltatlankodó hang a portás hányából. Nem szurportom a szót, hamarosan felszakítottuk az ajtót, gondolom, valami szerelmi tragédiát széttek a kíváncsi azonoszédok, mert legalább hárminc háltóingos ember tolongott a portás háta mögött, levele ráink.

A vége az lett persze, hogy kifizetük a szobát és pakoltunk megint és elindultunk a pesti ójszakába, ki a pályaudvarra. Másnap végre megérkeztünk az iskola állomáshelyére s úgy kocaira felpakkolva, annak tetejébe telepedtünk. A honvéd-laktanya előtt az öt lezzenen tiszteltgett. Ez az egy ember volt, aki elismerte, hogy csendörök vagyunk. Igaz, hi tudta volna, hogy nil történt velünk, talán elfordult volna tőlünk az is...

Talán a géppuska egyik ősi formája volt a Kollmann Dániel bécsi császári arzenálnál alkalmazott művezetés által 1857-ben szerkesztett ő. n. „orgonadgyú”, vagy mint ő nevezte „halálorgonát”, mely hátultöltő szerkezettel, valamint sok csékely kaliberű csövel volt ellátva és egykorre 50 lövést lehetett adni belőle. A gyakorlatban ez az elmás lövegyver azonban sohasem került alkalmazásra.

KATONAI ISMERETEK.

Parancsadás harcban.

A vezető akaratát parancsal juttatja kifejezésre. Jó parancsadással megszerezhetjük az alárendeltek bizalmát s így elérjük a sikert. „Amilyen a parancs, olyan a végrehajtás” igazságot mindenki ismeri. A csapat a parancsból kéri, hogy parancsnokát elszántság vagy csüggedés, határozottság vagy bizonytalanság hatja-e át s e szerint cselekszik. Erős akaratú, határozott egyéniséggel bíró, tekintélyt parancsoló fellépéssel rendelkező vezetők parancsa rendszerint még akkor is sikerre vezet, ha az abban kifejezésre jutó akaratnak fogyatékosai vannak. A parancs világosan, röviden, de azért minden kételyt kizáróan fejezze ki a vezető szándékát, az alárendeltre háruló feladatot és az erre rendelkezésre álló eszközöket. A parancsadónak arra is gondolnia kell, milyen az egyénisége a végrehajtónak. Amit az egyik odavetett pár szóval megért, azt a másoknak a legrészletesebben meg kell magyarázni.

A parancsnak csak akkor van értéke, ha azzal a meggyőződéssel adjuk ki, hogy végrehajtható; ehhez el kell képzelnünk, hogyan tennék eleget a parancsnak, ha azt mi kapnánk. Még a legsürgősebb esetekben is időt kell szakítani a megfontolásra, mert az elhamarkodott parancs jövátéhetetlen következményekkel járhat.

A gyalogsági harc széttagoltságával rendkívül megnehezíti a parancsadást, s egyes harc helyzetekben, mint például a mélységi övön való átküzdésnél, kemény próbára teszi a parancsnok ügyességét. Ahhoz, hogy a parancsnok egységeit kézben tartbassa, állandóan tájékozva kell lennie azok helyzetéről. Mivel a kézbentartás egyik eszköze a parancs, az egységek helyzetét ismernie kell a parancsnoki raj vagy félraj közegeinek is (első-sorban a jelentőfutóknak), hogy azokhoz a parancsnok parancsait elvihessék. Az összeköttetés harcban az egyes küzdő részek között igen gyorsan megszakadhat, ezért nappal a parancsnok vezetését közegeivel állandóan figyelteti egységeit, sőtétben pedig gyakori ellenőrzéssel állapítja meg azok helyét. A jelentőfutó, kürtös, tiszt kiűzőnc tehát minden egység pontos helyét állandóan ismerje.

Harcban jellel, szóban vagy írásban parancsolunk. Hogy ezek közül melyiket mikor alkalmazzuk, arra szabályt adni nem lehet, az függ az egység helyzetétől, az ellenséges tüztől, a parancs tartalmától, a tereptől és a napszaktól.

Igy például a szakaszparancsnok egyszerű parancsokat (tüzelés, beátni, lőszerpótlás, alakzatok) nappal jól áttekinthető terepen, ha rajai 300—400 méteren belül vannak, jellel fogja adni. A jellel való parancsadás lehetőségére azonban megszűnik, ha a szakasz erdőben vagy sötétben harcol, ha rajai messze vannak a parancsnoktól stb.

A szóbeli parancs a legegyszerűbb mód, különösen

akkor, ha a parancsot vevőnek személyesen adjuk át. Az írásbeli parancs darab papírra írva, szintén egész rövid legyen. Különösen akkor alkalmazzuk, ha biztosítani akarjuk a parancs pontos, szöszterinti átvételét.

A parancsot a legtöbb esetben jelentőfutó útján továbbítjuk. Hogy az mikor ér a parancsot vevőhöz, a távolságtól és az ellenséges tüztől függ. Sok esetben a jelentőfutó csak rövid szökellések és küszás alkalmazásával jut el rendeltetési helyére. Mint már előbb említettük, ismernie kell már előre annak az egységnek a helyét, ahová küldik, különben erős tűzben a parancs címzettjét sohasem fogja megtalálni. A jelentőfutó útján küldött szóbeli parancs egész rövid legyen, tapasztalat szerint 8—10 szó, különben a parancsot nem tudja eredeti szövegében átadni.

Alkalmazzuk még parancsok továbbítására a jelentőfutó-láncot is. Ezt úgy létesítjük, hogy a jelentőfutókat egymástól bizonyos távolságra helyezzük el s ezek a parancsot stafétaszerűen viszik előre.

Az ellenség erős tüze alatt fekvő területen, ahol már a jelentőfutó sem mozdulhat, a papírlapra felírt parancsot köre csavarva, egyik csatártól a másikhoz dobattjuk.

A parancs terjedelmét és tartalmát tekintve, más lesz egy harccaelekmény megkezdésekor és más harc közben. Mielőtt például a szakasz támadást kezd, a szakaszparancsnoknak ki kell adni a támadási parancsot. Ezt a parancsot úgy kell megfogalmaznia, hogy alárendeltjei mindarról, amit tudniok kell, tájékozva legyenek, hogy így a szakaszparancsnok szándékainak szeltemében cselekedhessenek. Például:

1. Saját és ellenséges helyzet. (Ellenség az 1. századot visszavetette és azt a magaslatot elfoglalta, egy géppuskája a bokornál, egy másik az erdősaroknál.)

1. Saját és ellenséges helyzet. (Ellenséges az 1. századunk és azt birtokba vesszük. Tőlünk jobbra az 1., balra a 3. szakasz támad.)

3. Parancs a végrehajtásra. (Támadás! Küldök! 1. raj, tőle balra 2. raj! Irány golyószórós raj bal szárnyával a magaslaton lévő zöld folt. 3. raj tartalék 150 méterre az 1. raj mögött. A támadást innen a házcsoportból a géppuskás szakasz támadja.)

4. A parancsnok tartózkodási helye. (En a golyószórós rajnál tartózkodom.)

5. Összeköttetés. (1. raj az 1., 2. raj a 3. szakaszal tartson összeköttetést. Kürtös a századparancsnokot, jelentőfutó a küzdő rajokat, szakaszparancsnok helyettes az ellenséget figyelje.)

6. 1. rajph. ismételje a parancsot.

7. Végeztem!

Ezre a parancsra, mint alapra, épül fel a támadás, miután azt a szakaszparancsnok rendszerint az egész szakasz előtt adja. Harc alatt már csak rövid parancsokra lesz szükség, melyekkel a szakaszparancsnok a harc menetét szabályozza. (Például az egyik raj erős tűzbe jut és megakad.)

Ha titoktartásra van szükség, vagy pedig több feladatot kell megoldani a szakasznak, akkor a rajparancsnokoknak csak annyit parancsolunk, amennyit a saját feladatuk megoldásához tudniok kell.

A parancsadással kapcsolatban a szakaszparancsnok a következő szabályokat jegyezze még meg:

- az ellenséggel már érintkezésben lévő rajok parancsnokait elhívni tilos,
- nébez helyzetben (rohám, ellenséges botlérés) legjobb parancs a személyes példaadás,
- a parancsot ismételtetni kell azzal, akinek adjuk,
- fontos parancsot egyszerre több úton küldünk.

Danka András tiszthelyettes.

A világháború alatt a brassói csendőrkerület dálnoki őrsén volt őrsparancsnok. Nehéz szolgálatát mindig kifogástalanul teljesítette. A világháború nehéz napjai-

ban megokasodott tennivalóit előjárói legteljesebb megelégedésére végezte. Bár többször kérte a harctérre való vezénylest, kérelmét nem teljesítették.

A románok betörésekor őrskörlete harctérre és minden ott szolgáló csendőr rajvonában küzdő csapatrá lett.

Az Imre-féle csendőrezredbe osztották be mint szakaszsparancsnokot. Részt vett az ezred minden harcában. Keményen megállta helyét mindenütt. Férfias elszántsággal küzdött az Erdélybe beözönlő ősi ellenség ellen.

Az ezred feloszlása után az V/39. kombinált zászlóaljhoz osztották be. Ennek a zászlóaljnak kötelességében vett részt 1916 október 2–20-ig a pusztacelina, a magyarostetői és az ojtózi—rósmezői vércs ütközetekben.

1916 október 14-én szakaszát a határt megszállva tartó románok ellen vezette rohamra. És bár az ellenség elkeseredetten küzdött, mindent elsőprő rohammal bevette az állásokat s az első volt, aki elérte a magyar-román határt.

Danka András tiszthelyetteset bátor magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Bakos József tiszthelyettes.

A brassói csendőrkerület torjai őrsén teljesített szolgálatot mint őrsparancsnok. Itt érte az oláh betörés. És bár az ellenség a hátában volt, az előírásoknak megfelelően mindent elkövetett mind a kincstári vagy biztositása, mind a polgári lakosság megmentése érdekében.

Rendben, fegyelmeseit vonult vissza, visszavonulás közben is segítséget nyújtva az arra rászorulóknak.

A sepsiszentgyörgyi szárny területéről összegyűlt csendőrökkel a Köröspatak feletti lövészárkokban állást foglaltak. Itt a 2. szakasz parancsnoka lett.

Az állást azonban a túlerővel szemben csak 24 óráig tartották, mert felsőbb parancsra vissza kellett vonulniok.

Kemény csendőr és vitéz katona volt. A legváltásosabb helyzetekben is derekasan megállta helyét. Szakaszával minden feladatra vállalkozott és sikerrel oldotta meg azokat.

Különösen kitüntette magát Kőbalom községben. Egy félszázadnyol legénységét felvezette a tüzeltőtoronyba s a községbe bevonuló románokat innen támadta meg. Az ellenséget többször tönkrevverte s csak akkor adta fel a tüzeltőtoronyot, amikor az ellenséges tüzérség azt rommá lőtte. Nagy veszteséget okozott az ellenségnek, szakaszát azonban veszteség nem érte.

Vitézül harcolt minden alkalommal s vakmerő bátorságának sokszor tanujelét adta.

Báránykút község feletti harcokban megsebesült és kórházba került.

Bakos József tiszthelyetteset bátor magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

CSENDŐR LEKSZIKON.

79. kérdés. Milyen szabályok érvényesek nagy- és kis-községekben a nyílt árusítás-üzletekre, egyes árucikkek és háztartási eszközök vonatkozásában az ületi ájtóra tekintetben vasárnap és Szent István-napján?

Válasz. E kérdést legutóbb a 45.288 K. M. 1935. sz. rendelet szabályozta. Ennek értelmében a nagy- és kis-községek területén mindennemű kereskedelmi és ipari árusítás reggel 7 óráig megkezdhető, az árusítás az illető évszakban az üzletnyitásra megállapított időponttól 8 óráig folytatható. Megengedhető tehát, hogy helyi rendszabályok szerint a nyílt árusító-üzletek reggel 7 óra előtt kinyissanak, de 8 órára mindenképp be kell zárni az üzleteket.

Kenyér, pékáruemény, gyümölcs, tej és tejtermék a kizárólag ezek árusítására berendezett üzletekben reggel 7 órától délelőtt 10 óráig, illetőleg azoknak a városoknak és községeknek területén, ahol az árusítás helyi hatállyal kiadott rendelet értelmében az évről bizonyos szakokban reggel 7 óra előtt megkezdhető, az illető évszakban a szabánlevő üzletek nyitására megállapított időponttól kezdődően három óráig árusíthatók. A kenyeret és pékárueményt a sütőiparos vagy ennek alkalmazottja déli 12 óráig házhöz szállíthatja. Ez a rendelkezés tehát csak a péküzletekre, gyümölcs-kereskedésekre és tejcsarnokokra vonatkozik. Ha oly üzletekről van szó, amelyek nem kizárólag ezzel az üzletággal foglalkoznak, ezeknek az előbbi bekezdésben foglalt szabályhoz kell alkalmazkodniuk.

A húsneműek az ország egész területén az évről május 15-ével kezdődő és október 15-ével végződő szakában reggel 7 órától 8 óráig árusíthatók. Az évről október 16-ával kezdődő és május 15-ével végződő szakában vasárnap és Szent István-napján húsneműeket az ország egész területén tilos árusítani. Azokban a községekben, amelyeknek területén vasárnapokon hetyvassárt tartanak, a hetyvassárnak köznapra áthelyezéséig, továbbá azoknak a községeknek területén, ahol az árusítást külön rendelet szabályozza, a húsneműek reggel 7 órától 8 óráig árusíthatók; ha a helyi érvényű rendelet megengedi, az árusítás 7 óra előtt is megkezdhető, de tekintet nélkül a helyi rendelkezésre, 9 óráig árusítani nem szabad.

80. kérdés. Milyen szabályok érvényesek a borbélyműhelyek ületi zárórájára vonatkozólag hétköznap, vasárnap és Szent István-napján?

Válasz. A borbély- és fodrász-üzleteket hétköznapokon reggel 8 óra előtt kinyitni és este 10 óráig nyitvatartani nem szabad. Szombaton azonban, április 1-től szeptember 30-ig este fél 22 óráig, október 1-től március 31-ig este 21 óráig nyitva tarthatnak.

E rendelkezés megváltozása a 3352/M. E. 1917. sz. rendelet alapján elzárással büntetendő kibocsátás, amelynek elbírálása a közszolgálati hatáskörébe tartozik.

Vasárnap és Szent István-napján a borbélymunkák reggel 8 órától déli 12 óráig végezhetők azokban a vidéki helységekben, ahol az é szakmával foglalkozó iparosok többsége üzlet-helyiségét a vasárnap délelőtti végzett munka ellenében déli 12 óráig zárva kívánja tartani. A csendőrnek tehát a helyi megállapodás meglétele iránt érdeklődni kell, mielőtt a záróra megtartását ellenőrizné.

Amennyiben a városokban és községekben hétfőn hetyvassárt vagy Gergely-naptár szerint künnap van, az üzletek nem délelőtti, hanem déli 12 órától a kedd reggeli üzletnyitásra idejéig kell zárva tartani.

Azokban a községekben és városokban, ahol országos kirakóvásárokat hétfőre vagy hétfőre is, kedden is tartanak, a borbély- és rokoniüzleteket azon a héten, amelyen országos kirakóvásárt tartanak, a hétfő délelőtti helyett az országos kirakóvásárt közvetlenül követő napon déli 12 óráig kell zárva tartani. Azokban a községekben és városokban pedig, ahol az országos kirakóvásárokat hétfőn tartják, míg kedden hetyvassárt tartanak, a borbély- és rokoniüzlet-üzlet-helyiségeket azon a héten, amelyen az országos kirakóvásárt tartják, hétfő délelőtti helyett kedden déli 12 órától a vasárna reggeli üzletnyitásra idejéig kell zárva tartani. Végül azokban a községekben és városokban, ahol a borbély- és rokoniüzletművelet iparosok megállapodtak abban, hogy üzletüket egész vasárnap zárva tartják, iparuk körébe vágó munkát sehol sem végezhetnek, vagyis üzleteiket sem a saját lakásukon, sem az üzlettel lakásán nem árusíthatják ki.

Ha Szent István-napján szombatra vagy hétfőre esik, a két munkaszüneti nap közül az első a borbély- és rokoniüzleteket (mő fodrászat, kézfóliás, lábápolás) reggel 7 órától déli 12 óráig szabad végezni. Megjegyzendő azonban, hogy a borbély- és fodrásziparosok csupán a vasárnapokon reggel 7 órától déli 12 óráig végzett munka fejében kötelesek üzleteiket hétfőn déli 12 óráig, illetve a fent ismertetett körülmények szerint megállapított idő alatt zárva tartani, Szent István-napján délelőtti végzett munka ellenében azonban nem kötelesek pótpihenőt tartani.

Színházokban, orfeumokban és előadással kapcsolatos mulatóhelyeken az előadásokhoz szükséges fodrászmunka a szükséges keretek között, munkaszüneti napon is végezhető. A fűrészekben végzett fodrászmunkákra a vasárnapi munkaszüneti szabályok éppen úgy kiterjednek, mint az üzlet-helyiségben vagy háznál végzett fodrászmunkákra.

81. kérdés. A járőr a gyanúsítottat a község-házára megidézteti. Az idézésre meg nem jelenve, a községi előjáróság a gyanúsított elővezetése végett kérésre hatáskörrel-segélyt kér. A járőrnek azonban a gyanúsított elleneségül, mire a járőr a Szut. 312. D. 25. pontja alapján elfogja. Hora kell az elfogottat átadni?

Válasz. Mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy a Szut. szabályaként nem azt az esetet feltételezi, amikor a csendőr a gyanúsítottat a község-házára a községi előjáróság útján megidézteti. Csak azt szabja meg, nem parancsként, hanem irányelvül, hogy lehetőleg a község-házán kérdezze ki a járőr a gyanúsítottat. Ez a szabály az azonban a csendőr bejártására van bízva, mert ezerséle körülmény teheti megokolttá, hogy a csendőr a kikérdezést ne a község-házán, hanem ott teljesítse, ahol erre megfelelő alkalom is lehetőség kínálkozik. Minden csendőr tudja, hogy a gyanúsított gyor, meglepő kikérdezésének nagy jelentősége van; ha a csendőr minden esetben arra várná, amíg a község-házán lehet kikérdezni a gyanúsítottat, sok esetben megnehezítené a munkáját, ha nem is lenne egyenesen efedménytelen. Azt kell tehát mondanunk, hogy csak kivételben szabad arra sornak kerülnie, hogy a gyanúsított a községi előjáróság közvetítésének körülményes ágbogain keresztül jusson a csendőri kikérdezés alá. Ha mégis ezt az utat kell választania a járőrnek, nem szabad zavarba jönnie, miként hajtsa végre az elővezetést. Ezt az elővezetést fogantatosítania kell, bármely ellenállást tanúsít is a gyanúsított.

Ha ez az ellenállás csak ún. n. tétlen (passzív) ellenállás, egyszerű engedetlenség, bizonyára megteszi hatását a nyomozórendszabályok alkalmazásának kilitatásba helyezésére a legtöbb esetben. Ha ez nem segít, a csendőrnek a gyakorlati élet tapasztalatait kell igénybevennie az elővezető parancs fogantatosításra végett, ami annyira természetes, hogy erre a Szut. szabályokat nem is tartalmaz, mert erre minden csendőrnek képesnek kell lennie.

Más az eset, ha az ellenállás tetteges. Itt a csendőrnek valóban a Szut. 312. D. 25. pontja értelmében kell eljárnia, mert a gyanúsított az ellenszegüléssel, a tetteges ellenállással külön büncselekményt követett el az 1914. XL. t.-c. 4. §-ának 2. bekezdésében meghatározott, hatóságig ellenszegüléssel ellátott erőszak vétéséig. E vétés tárgyában a csendőrnek az elfogás után a nyomozást azonnal meg kell indítania és a gyanúsítottat tényvizslattal, amelybe a nyomozás tárgyává tett másik büncselekménye is belefoglalható, az illetékes kir. ügyészégnék (vizsgálóbírónak, járásbírósnak) kell átadnia.

82. kérdés. A feleség irrával folytatott hetyvassárt után felkapja kedátját és ezzel a felkiáltással: „Nem akarok veled együtt élni többé!” elrohan a közpö lakásból. A

férj ezután gyorsan a konyhába megy, fejére öli a már kifőlt paradicsommártást és a szobába visszaterve forgópisztolyával a lakás mennyezetére lök. A feleség meghallja a dörmögést, ijedten visszafut, de a lakás ajtaját zárva találja. Lakatolt házat s a közben összeharagult szomszédokkal behatolva a lakásba, meglátja a padlagon fekvő férjet „vérrel” elborítva s a mellette levő forgópisztolyt. A feleség fájdalommal és megdöbbentéssel felkapja a férj „holtteste” mellett fekvő forgópisztolyt s föbe lök magát. A kórházba szállítása után nemsokára meghal. Terhét büntetőjogi felelősség a férjé?

Válasz. Bár nem lehet vitás, hogy a feleség öngyilkossága okozatos összefüggésben van a férj rossz tréfájával, büntetőjogi felelősségre a férj nem vonható, mert a magyar Btk. csak azt bünteti, aki valakit öngyilkosságra rábír vagy erre a célra annak tudva eszközeit vagy szereket szolgáltat. Gondatlan emberölésnek sem lehet minősíteni a férj magatartását, mert az előállt eredményt előre nem láthatta, még ha az ostoba tréfa keresztülvitelében a legnagyobb gondosságot tanúsította volna is.

83. kérdés. Mit nevezünk *amerikai párbajnak*?

Válasz. Amerikai párbajon közönségesen a párbajnak azt az alakját értik, amidőn a felek abban egyeznek meg, hogy aki közülök sorshúzás útján fekete golyót húzott, köteles magát bizonyos idő alatt megölni. A Btk. 283. §-ának 2. bekezdése vette büntetőjogi tilalom alá az amerikai párbajt, bár ezt a kifejezést nem használja s azért hivatalos írásban, tehát csendőri jelentésben sem lehet használni. Irodalmilag azonban — rövidség okából — általában elfogadott kifejezés. Az amerikai párbajnak két tette van, a két sorsoló fél. Mindkettő csak akkor büntetendő, ha az öngyilkosságot a fekete golyót húzó fél megkezdte ugyan, de életben maradt. Ha az öngyilkosság befejeződött, természetesen csak a másik fél büntetendő. Párbajsegédek nem szűkösek az amerikai párbajnál s ha szerepelnek is, azokat nem mint párbajsegédeket, hanem mint bűnsegédeket, esetleg felbújtókat kell büntetni, mert, mint mondtuk, a törvény ezt a párbajnodot nem tekinti párbajnak. Az önérvényesülés helytelen, mert a párbajnak ez a szívtelen alakja sem Amerikából ered.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Gyujtogatás kiderítése.

Írta: TAMÁS ANDRÁS ny. alhadnagy
(Tata).

1913. évi július hó 26-án éjjel 22—24 óra között Bérc Mihály* zetelaki lakás fából épült és faszindellyel fedett csűrje, a benne levő takarmánnyal és gazdasági eszközökkel együtt 830 korona kárértékben leégett. Biztosítva nem volt.

Mint a zetelaki őrök akkori parancsnoka, három csendőrral a helyszínre siettem és ott a tűzoltóság megérkezéseig az oltást irányítottam, majd megkezdtem a nyomozást. Elsőnek Bedő Zsigmondot, sértett közvetlen szomszédját kérdeztem ki, aki a tüzet leghamarább vette észre. Bedő előadta, hogy a tűz belülről ütött ki. Bizalmasan oda nyilatkozott, hogy sértett szenvedélyes pipás és így a tűz minden bizonnyal az ő gondatlanságából keletkezett, annál is inkább, mert fedetlen égő pipával szokott az istállóban és a csűrben járni. Bedő ezen gyanúját a többi szomszédok is megerősítették úgyannyira, hogy az oltáshoz megjelentek közül többen olyan megjegyzést tettek, hogy „Bérc elpipázta a csűrét.”

A sértett kikérdezése alkalmával beismerte, hogy szenvedélyes pipás, valamint azt is, hogy fedett égő pipával a csűrben és az istállóban is járt. azt azonban tagadta, hogy a tűz az ő gondatlanságából keletkezett volna. Előadta továbbá, hogy a tűz keletkezése előtt 20—21 óra között járt a csűrben, honnan a teheneinek takarmányt vitt az istállóba, de ekkor nem pipázott, pipája a zsebében volt.

A szomszédok gyanúját természetesen nem tettem minden további nélkül magamévá, ezért a nyomozást abból a feltevésből kiindulva is folytattam, hogy gyujtogatás történt. Bércet és családtagjait ezért arra vonatkozólag is kikérdeztem, hogy nincsen-e olyan haragosuk, akiről a gyujtogatás elkövetése feltehető. Nemleges választ kaptam. A helyszíni szemlénél megtudtam, hogy az elégett csűr hátsó részén egy kis ajtó volt, melyen a csűr mögött levő kertbe szoktak átjárni. Az ajtó egy kis fatolózárral volt zárható, melyet kívülről is ki lehetett nyitni. Ezen körülmény a szándékos gyujtogatásra vonatkozó feltevésemet megerősítette. Másnap 27-én reggel, midőn a tűz teljesen kialudt, az égési maradványokat alaposan átkutattam. Három cserépdarabot találtam, melyek összeillesztve egy literes bögre aljának feleltek meg. A sértettet és családját a cserépdarabokra vonatkozólag kikérdeztem, kik előadták, hogy nem emlékeznek arra, hogy a csűrben bármilyen edény lett volna.

A talált cserépeket őrizetbe véve, a koreszmárosokat

Az amerikai rendőröknek bábukon mutatják be a bűnözők fogásait.

* Neveket megváltoztattuk. Szerk.

kérdeztem ki arra nézve, hogy a tűz kiütése napján az esteli órákban kik fordultak meg korcsmájukban, mi eseményt beszélgettek, mikor és milyen állapotban távoztak onnan el. Az éjjeli őrzőket is kikérdeztem, hogy kiket láttak a tűz kiütése előtt a községben járni. A bemosdott tevéket feljegyeztem. Ezután azt igyekeztem megállapítani, hogy a feljegyzettek közül nem volt-e valamilyen a sértettek haragosa. Puhatólás közben a velem volt községi esküdt oda nyilatkozott, hogy 1912 év december havában, midőn a községbizánsal a többség Gacsó Antal zetelaki lakost ökörpásztorának megválasztotta, Bérc a választás ellen hevesen kikelt, mert Gacsót — ki az állatokat nagyon bántalmazza — nem tartotta pásztorának valósnak. Erre az esetre most már a sértett is visszamlékezett. Gacsó neve ott szerepelt azon a jegyzeten, melyet a korcsmárosoktól nyert adatok alapján készítettem. Az egyik korcsmáros előadása szerint Gacsó a korcsmából a kérdéses este 21 óra körül jól bepálinkázva távozott el. Most már Gacsó alibijének megvizsgálásához kezdtem. Kikérdeztem Gacsó családját arra nézve, hogy Gacsó 26-án este hány órakor és milyen állapotban érkezett haza. Felelése előadta, hogy miután órájuk nincs, az időpontot nem tudja, de úgy gondolja, hogy 23—24 óra lehetett s férje kissé ittas volt. Lefeküdt, majd másnap korán reggel kiment a havason levő marbákhoz. Az asszony kérdéseimre előadta még, hogy Gacsó 26-án délelőtt jött haza a havasokról élelemért, délután pedig az őrzésért járó kenyereket gyűjtötte össze a gazdáktól. Albitása szerint férje a tűzoltásnál nem volt jelen, mert nagyon álmos volt. Gacsót fenn a havason két bizalmi egyén jelenlétében kikérdeztem, ki beismerte, hogy 26-án a községben járt élelemért, mikoris az egyik korcsmában 3 dl. pálinkát fogyasztott. A korcsmából este 21 óra tájban távozott el, egyenesen lakására ment, hol lefeküdt és másnap korán reggel visszatért a havason levő csordához. Bérc csűrjének leégéséről csak másnap reggel értesült. Ezután kissé széjjelnéztem Gacsó tanyahelyén.

Kunyhója közelében levő hamu, illetve szemétrákat széjjelhánytam, hol kisebb-nagyobb cserépdarabkákat találtam, melyeket a járőrtáskámban levő cserépdarabokkal összehasonlítottam. Midőn ezt Gacsó meglátta, elsápadt és homlokát izzadsággal lepte el. Erélyes hangon azt kédeztem tőle, miért gyűjtötte fel Bérc Mihály csűrjét. Gacsó nem is próbált tagadni. Kevés ideig gondolkodott, azután beszélni kezdett. Beismerte, hogy Bércre a pásztorrá történt megválasztásából kifolyólag haragudott s ezért elhatározta, hogy Bérc csűrjét fel fogja gyújtani. Az erdőben blükkfa taplót szerzett, azt jól megfőzte, megszáritotta, majd megpuhította. 25-én egy literes cserépbögre felső részét letörte. A megmaradt bögrefenékre egy darab taplót és egy csomag kénes gyufát helyezett és az egészet rongyokba csavarva, tarisznyájába rejtette. A letört cserépdarabokat a kunyhója mellett levő szemétsomóra lökte. (Ezeket találtam én meg a kunyhónál.) 26-án, midőn a korcsmából eltávozott, egyenesen sértett házához ment és ott a csűr hátamögött levő kertbe óvatosan bemászott. Mintegy fél óráig hallgatózott és miután zajt nem hallott, a kert sarkában megbújva, a tarisznyájából a már elkészített gyújtószerkezetet elővette, a taplónak egyik végét meggyújtotta s azt égő végével a bögre fenekébe visszatepte. A gyufát a gyufafejekkel lefelé a taplóra helyezte. Az így elkészített gyújtószerkezetet a csűrben levő szalmarakás közé dugta, majd a helyszínről gyorsan eltávozott.

Gacsót elfogva, a székelyudvarhelyi kir. ügyészség-

nek adtuk át. A megtartott törvénytörési tárgyalás alkalmával 3 és fél évi fegyházat kaptott.

Több tanulságot meríthetünk ebből a nyomozásból. A nyomozó járőr hallgasson meg mindenkít, aki valamit tud, vagy tudni vél, de senki véleménye által ne hagyja magát befolyásoltatni. Itt úgyszólván az egész falusi közvélemény igen kényelmes megoldás ajánlói a nyomozás számára. „Az égő papából kihullott parázs” vagy „eldobott cigarettavég” a legkényelmesebb magyarázata a tűz keletkezési okának. Sok gyűjtőgató menekült már emiatt az igazságszolgáltatás elől. Itt másképp történt. A járőr a közvélemény által nem hagyta magát attól a kötelességtől eltéríteni, hogy a nyomozást több irányban, több fellelésből kiindulva hajtsa végre, pedig a sértett közlései és az a tény, hogy a tűz belülről ütött ki, a közvélemény gyanúját látszott alátámasztani.

A tűz fésszékét mindig gondosan át kell kutatni, mert a tűz nem mindig pusztít el mindent nyomtalanul, maradhatnak olyan nyomok, vagy égési maradványok stb., melyek fontos következtetések kiinduló pontjává szolgálhatnak. Figyelemreméltó a ravasz gyújtószerkezet is, melyet a pásztor kiagyalt. Valószínű, hogy erdős vidéken mások is jöhetnek erre a gondolatra.

II.

Betöréses lopás kiderítése.

Írta: CSONTOS IMRE tiszthelyettes
(Jászakisér).

1931 március 13-án 11 órakor a mátrajárási őrsre távirat érkezett, melyet mint őrsparancsnokhelyettes, őrsparancsnokom távollétében én bontottam fel. A távirat tartalma így szólt: „Ma éjszaka a mátraballai fogyasztási szövetkezetet ismeretlen tettes feltörte és az üzletben volt pénzt, italt és dohányneműeket ellopta.” Időközben őrsparancsnokom is előkerült, aki a táviratot olvasva, engem és Galambos próbacsendőrt vezényelt nyomozó szolgálatba.

Mátraballára 14 órakor érkezünk, hol a helyszínen a bíró és másbíró fogadott bennünket. Megejtettük a helyszíni szemlét. Legnagyobb meglepetésemre, a helységben a betörés nyoma nem látszott. Megvizsgáltuk az ajtót, ablakot, falakat, de azokon a legcsekélyebb elváltozás sem mutatott arra, hogy a betörők milyen úton jöttek és távoztak. A betörési nyomok hiánya alapján az a gyanúm támadt, hogy a szövetkezetes csak színlelte a lopást és ezért azonnal kikérdezéséhez fogtam.

A szövetkezetes előadta, hogy reggel 8 órakor az üzlettel átellenben levő istállóban, hol a tehenet etette — a lakása felé tartva, meglepődve látta, hogy az utcafeléi korcsmaajtó kissé nyitva van. Határozottan emlékezett, hogy az ajtót este zárórákor becsukta. Az üzletbe lépve szétnézett, hogy nem hiányzik-e valami. A pénzes fiókot kihúzva, észrevette, hogy abból mintegy 25 pengő aprópénz hiányzik. A pénzen kívül a korcsmahelyiségből 5—6 üveg likőr és rum, a bolthelyiségből pedig nagyobb mennyiségű cigaretta hiányzott. Előadta még, hogy este 21 órakor, a záróra időpontjában hét legény volt a korcsmában. Valószínűnek tartja, hogy a lámpa eloltásakor valamelyikük észrevétlenül bentmaradt és azután az új folyamán végrehajtotta a lopást. A hét legényt a szövetkezetes személyesen ismert és meg is nevezte őket.

Az utcára nyíló ajtót a szövetkezetes belülről kapcsolással akasztotta be, az udvarfeléi ajtót viszont kívül-

ről kulccsal zárta be. Mindenek a szövetkezetes feltevést valószínűsítették, ezért a nyomozást elsősorban abból kiindulva ejtették meg.

Még aznap megjelentünk a hét legény lakásán, valamennyinél házkutatást tartottunk s alibijüket is megvizsgáltuk. Munkánk eredménytelen maradt. Egyiküknél sem találtunk semmit, alibijüket pedig valamennyien elfogadhatóan tudták igazolni.

Éjjel a községet jártuk és a granás egyének lakásán közelében lest tartottunk. Eredményt itt se értünk el. Rövid pihenő után, 4 órakor folytattuk a munkát. Puhítottunk idegenek után, akik a községben megfordultak. Egyik ismerősöm közölte velem, hogy a lopás előtt való napon két granás kizsérésű egyént látott a községben állalkodni. Észert újból elmentünk a helysainra, hogy nem találnak-e ott mégis valamilyen nyomot, vagy tárgyat. Amikor a keresmaajtói kívülről megvizsgáltam, meglepődve vettem észre, hogy azon a kapocs táján, egymás alatt két furrottak látszó lyuk van. A lyukakat az első helyszíni szemlénél nem vettem észre, azért hirtelen arra gondoltam, hogy bátha az éjjel furta valaki a lyukakat. A szövetkezetes azt a magyarázatot adta az ajtón lévő lyukakra, hogy azok egy keresmaai verekezés alkalmával, revolverlövésektől származnak. Ezt a bíró is megerősítette. En más véleményem voltam. Alaposan megvizsgáltam a lyukakat és megállapítottam, hogy azok nem revolverlövés, hanem fűrész friss nyoma. Az illetővel is igazat mondtam, mert az ajtó más részén a lövést nyomokat is feltaláltam. A behatolás útja és módja most már világos volt előttem. A lyukak úgy helyeződtek el az ajtón, hogy azokon keresztül a tettes egy darab dróttal be-nyúlva, a vaskapcsolót könnyen kiemelhette. A tettesek kitérére azonban még mindig nem volt támpontunk. Elhatároztam, hogy alaposan utánajárunk annak a két granás személynek, akik ismerősöm látott. Puhatolás közben egy másik ismerősömmel beszélgettem, aki az idegeneket nem látta, de elmondotta, hogy a től folyamán egyikben látta midőn a bíró cselédje és egy Forró Péter nevű 17 éves legény egy helyről takarmányt loptak. Aki már lopott, az máskor is lophat. Erre gondolva, ezt a kitaláló iránt sem hagytam figyelmen kívül. A község-házára visszatérve, a bírót bizalmasan megkérdeztem cselédjére vonatkozólag. Egészen meglepődött. Gyanunk teljesen lehetetlen és arra a fuját is rátonná, hogy nem a cselédje a tettes. Nem hagytam annyiban, hanem kikérdeztem, hogy előző éjjel cselédje hol volt. Erre nem tudott válaszolni, mert a cseléd egyedül szokott aludni az istállóban.

Ezután a község-házára hívtattam a cselédet, Kovály Simont. Ártatlan arccal és biztossal állt előlem. Megkérdeztem tőle, hogy hol járt 13-ára virradó éjjelen. Azt felelte, hogy a lányoknál volt látogatóban. Arra a kérdésre, hogy ezt kivel tudja igazolni. Forró Pétert nevezte meg. A kikérdezést megszakítottam és észrevétel nélkül meghagytam a kisbíróknak, hogy Forró azonnal hívja a község-házára. Időközben megkérdeztem Koválytól, hogy pontosan mikor fektült le. Kovály gondolkodás nélkül azt felelte, hogy éppen akkor fektült le a bíró istállójában, amikor a fél 22 óras vonat az állomásra „befütyült”. Ekkorra megérkezett Forró is, akit azonnal kikérdeztem a tényre. Forró elmondotta, hogy 13-án este Koválytól tényleg volt a lányoknál, egyáltalán mentek oda és gyöttek hazafelé is, mert egy utcában laknak. Arra a kérdésére, hogy pontosan mikor mentek haza, némi gondolkodás után kijelentette, hogy akkor, amikor a fél 22 óras vonat az állomásról kiindult. Ezt azzal bizonyítottam, hogy a község közepén lévő útjárónál nem is tudtak át-

menni, amíg a vonat a községet el nem hagyta. Megkönnyebbülve lélegzettem fel. Sikertől ellentmondást felteveztem. Kovály nem fektühetett le akkor, amikor a vonat az állomásra „befütyült”, mert Forró szerint még akkor is az utcán voltak, amikor a vonat az állomárról elindulva, a községet elhagyta. Közben észrevettem, hogy Forró, ki csak 17 éves volt — szívet változtatja, a bűntudatot arra és egész viselkedése elárulta, ezért nem is kérteltem, hanem egyenesen azt kérdeztem, hogy hol a líkőr meg a pénz. Forró a nem várt kérdéstől annyira meglepődött, hogy talán akarata ellenére kottyantotta ki, hogy nála csak két líveg líkőr és 5-6 pengő aprópénz van.

További kérdéseimre beismerte, hogy Kovály már régebb idő óta nógatja, hogy valahova törjenek be, 13-án este is felkavarta a lakásán és rábeszélte, hogy törjenek be a szövetkezetbe. Közölte vele a törvén is. Mutatott egy ábrát, melyel a szövetkezetet keresma ajtaját kifúrja, a hurok dróttal benyúl, azzal a már előzőleg kikémlelt kapcsolót kiemeli és így minden zaj nélkül bejutnak az utcába. Ugy is történt, amikor a község utcája elcsendesedett, a szövetkezetbe mentek, ő az utcán figyelt, Kovály pedig rövid idő alatt behatolt az utcába és ő is behatott. Odahent mindketten önállóan zsákmányoltak. Ő két líveg líkört és egyik fiókból aprópénzt és egy d. hoz cigarettát vitt magához. Nem tudja, hogy Kovály mit és mennyit lopt. Az ellopott tárgyakat önként előadta.

Ezután Kovályt vettem újból kikérdezés alá, ki a bizonyítékok előbetétele dacára is tagadott. Ezért a jelen volt bizalmi egyénekkel a bíró lakására mentünk, hol alapos házkutatást tartottunk. Két órai kutatás után a jászai alól a szalmából, zsebkendőbe dugyálva, 20 pengőnyi váltópénzt, 3 líveg líkört és cigarettákat kotartunk elő, a konyhában lévő kromenokban pedig egy félig rummal telt iteres líveket találtunk. Ezután Kovály a cseléd-mény elkövetését beismerte és előadta az elkövetésnél felhasználta és a bíró tulajdonát képező líkört és a drótot is, melyeket őntetbe vittünk. Az egész kár. Ögyesszégnek adtuk át. Mint 18 óra bűntetlen előéletű 2 hónapig fagyhatára ítélték. Forróat pedig megdergálták.

Jellemző, hogy Kovály, amikor a büntetésre ítéltetés után velem találkozott, kijelentette, hogy soam egy csapot sem haragszik, őt közséni, hogy cselédmennyit valószínűsítettük, mert az volt a kíváncsi, hogy ha első nagyobb lopása sikerül, felesleg Sobri János módjára betyárnak, így pedig magabiztosabb és a jó útról nem fog télső letérni.

Íz az eset is azt bizonyítja, hogy a nyomozásnál egyetlen nyomot sem szabad figyelmen kívül hagyni. Minél több feltevésből indul ki a nyomozás, annál valószínűbb, hogy azok közül az igazat is meghűszeljük. A helyszíni szemle megállapításait azonnal rögzíteni kell. Erre szolgál a helyszínelés, a rajz és a fénykép. A helyszíni felmérésben nemcsak a pozitív, hanem a negatív megállapításokat is le kell fektetni, tehát pl. hogy az ajtón nemcsak a sérülés nem fedezhető fel. A leltár szerkesztésnél a pontosabb megfigyelésre soraként a így valószínű, hogy a furrott lyukak a járőr figyelését nem kerülhették volna el és mánap nem lett volna egy pillanatra sem vitás, hogy a lyukak a helyszínelés szempénél már megvoltak-e vagy pedig azóta keletkeztek. Végül azt tanulhatjuk ebből az esetből, hogy a leltárunk rendezésénél a rendszert nem terjed ki különösen részleteire és így az ellentétet, a külön-külön, azonosítást csak azáltal kikérdezés nyomán ki kell fektetni.

Sokaknak

csak gyönyörködtető látványosság volt a Szent István dicsőségét hirdető ünnepség, a belefutó lélek azonban meghatottság nélkül nem nézhetette a nemzetnek önmagához visszatérő térdreborulását és égretekintését, mely ez ünnepségeken, a külsőségeken és a lelkek egybeforradásában egyaránt ép úgy méltóságteljes volt, mint magunkra eszméltető. Ima, dal, ének és győzelmi induló volt ez mindenkor és külsőségeiben most sem a szegénység leple, hanem belső tartalmában a magyar lélek kincsés tárháza.

A nemzet visszatér alapítójához minden évben ez emlékének szentelt napon, megköszönni létét, előtte imádkozván akár nélkülözések özönével küzd, akár, ha ritkán öröme van. Visszatér, mert államalkotó- és fenntartó bölcsessége megbizonyosította arról, hogy az alapító lánglélek épülete és gerendázata az évszázadok anyagi vihára alatt sem volt ártalmára, hanem oltalmára s ha eljött az ideje, ebből indul és ezzel a hatalom csúcsai felé, ima, dal, győzelmi indulóként zengve ajkáról: Hol vagy István király, Téged magyar kíván!

SZIJ GÉZA NY. EZREDES.

Az élet ószén járt, mikor most a napokban a szívéhez kapott és meghalt. A győztes halál szeretettel bánt el vele, fájdalmat nem osztott számára. Talán, mert ő se tette életében senkivel. A szív embere volt, derűs, kedves, megnyerő modorú, kiváló bajtárs, híres úr a vendégszeretetről és mint előjáró sem tudta soha kikapcsolni szívét a szavaiból, szíve melegét tetteiből. Maga mögött tudta harmincéves, eredményekben és a Hadúr részéről is ismételtelen nyilvánított elismerésekben gazdag katonai pályáját, amikor — évtizede mult — nyugállományba helyezték és mert mindig a munkában önmagát megtaláló és csak abban kielégülő férfi volt az ideálja, a nyugállomány évei is örömteljesek voltak számára, megtalálván a tevékenységet és a további eredményeket biztosító munkakört: vezetője volt a nemzeti munkavédelmi hivatal szombathelyi körzetének. Itt is példát adva ifjú és meglelt, meg magakorú honfitársainak izzó és törhetetlen, bizakodó hazafiasságával, mikor a szakadatlan munkában azt hirdette, hogy a szerencsétlenségektől tépázott nemzet nem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy fiai a Sorstól várják a beberult napok újravirradását, hanem feszített izmokkal kell küzdeni egyenként és összesen, mert ez a kötelesség, ez az igazi öröm és egyetlen cél.

Mély megilletődéssel tisztelgünk kihűlt hamvai előtt. Szij ezredes a mi halottunk is, mert a mi kardunkkal szolgálta a Hazát és mert velünk marad emlékeinkben.

Halálát özvegye, három gyermeke, veje, Ágoston István csendőrszázados és előkelő rokonság gyászolja.

Belügyminiszter úr Ónagyméltósága aug. 26-án megtekintette a hévizi csendőrségi gyógyházat, Csiba István ezredes úr, a belügyminisztérium VI. c. osztályának és vitéz Doóry László ezredes úr, a belügyminisztérium VI. b. osztályának vezetői kíséretében. A látottak felett teljes meglepedésének adott kifejezést.

Hadnagyaavatás a Ludovika Aludémlán. A Ludovika Akadémia IV. évfolyamát végzett akadémikusainak hadnaggyá avatása augusztus 20-án, Szent István király napján délelőtt folyt le díszes ünnepség keretében. 7 órakor a díszteremben kihirdették a hadnagyi kinevezéseket és kiosztották a Ludovika Akadémia elvégzését tanúsító okleveleket, valamint a ludovikás gyűrűket. Fél 9 órakor hálaadó istentisztelet volt. Ennek befejeztével az egyes fegyvernemeknél a rangban elsőként végzett új hadnagyok megkapták a nekik odaítélt alapítványi jutalmakat. A nyilvános ünnepség az Akadémia parkjában folyt le, ahol nagyszámú előkelő közönség gyűlt egybe. Jelen voltak: vitéz Mody Zoltán altábornagy, gyalogsági szerelőd, Rumpelles Kornél altábornagy, tüzérségi szemléld, vitéz Nagyszombathy Miksa altábornagy, szegedi vegyesdandárparancsnok, dr. Hász István és Soltesz Elemér tábort püspökök, több külföldi katonai attasé, továbbá számos katonai és polgári előkelőség. Fél 11 órakor érkezett meg a Kormányzó Úr Öfjóméltósága képviselőiben vitéz Sipos Árpád altábornagy, a m. kir. honvédség főparancsnokának helyettese, aki kíséretével a kivonult akadémikusai alakulatok, a felavatandó hadnagyok, valamint a tiszt- és tanári kar arcvonala előtt elhaladva, a Himnusz hangjai közben fogadta a kivonult alakulatok díszelgését. Miután a felavatandók a Ludovika-szobor elé vonultak, ahova az Akadémia zászlaját előre hozták, vitéz Jány Gusztáv tábornok magasszárnyalású beszédben búcsúztatta el az életbe kilépő tanítványait. Ezután következett az eskü, aminek elhangzása után a rangban legidősebb új hadnagy, Lovag Hübner Vilmos tolmácsolta felavatott bajtársai nevében a Legfőbb Hadúr iránt érzett hódoló hűségüket, egyben pedig köszönetet mondott volt parancsnokainak és tanáruknak. Beszéde végén az ifjú hadnagyok ósi szokás szerint kardot rántottak és a kardpengék csengése közben a ludovikás

jelmondat: „A Hazáért mindhalálig” kiáltásával pecsételték meg fogadalmukat. Az Unnepseget a kivonult alakulatoknak a ludovikás induló hangjaira végzett díszmenete zárta be.

Ezrednap. A volt 18-as honvédek bajtársi köre az ötjosi csata emlékére Sopronban ezrednapot tartott. Először a Deák-téri hősi emlékmű előtt tartották emlékünnepeket. A közönség sorában megjelentek Nomeno Keszó alezredes vezetésével a helyőrség tisztikara és a bajtársi egyesülletek küldöttsége. Az ünnepl beszédet vezér Kiskisfalvi Tolokai Jenő alezredes, a bajtársi kör alelnöke mondotta. Az emlékmű megkoszorúzása után a közönség a soproni erdőben emelt Ötjosi Sziklához vonult. Itt tábori mise volt, majd Varga Sándor volt őrmester méltatta a tizennyolcasok legszebb fegyvertényét, az ötjosi ütközetet. A szép emlékünnepegy díszmenettel fejeződött be.

Zászlóaljnáp. A salgótarjáni m. kir. „Báthory István” 7. kerékpáros zászlóalj augusztus 25-én fényes külsőségek között Unnepelte zászlóaljnápját. Bennünket ez az ünnepl azért érint közelebbről is, mert ezen a napon az itélés Bagossy István alezredes, a zászlóalj parancsnoka a Báthory-szellem ápolásáért *Revisnyei Reviczky Zsigmond szabadosnak*, az ottani gyalogtanalozástyú oktatótisztjének a zászlóalj művészi kivitelű emléklakettjét, melyet Báthory István erdélyi fejedelem és Lengyelország királya emlékére alapítottak.

Magyar ünnepl a fehéregyházi csatatéren. A minap mult 85 esztendeje annak, hogy Bem tábornok kicsiny honvédseregén egyuapós küzdelem után győzedelmeskedett a bat-szaros orosz túlerő a fehéregyházi síkon. Itt tört el Petőfi Sándor is. Az erdélyi magyarság a csata évfordulóján a segesvári honvédeleméknél mindig kegyelettel áldozott Petőfinék és a szabadságharc hőseinek. Az idén is, mint Erdélyből írják, több ezer főnyi székely Unneplő közönség jelent meg a fehéregyházi emléknél. Jodél Gábor, a magyar párt udvarbelyi tagozatának elnöke mondott ünnepl beszédet és utána koszorúzták a apró virágcsokrok szárait terítették a barbár „kődlők” által megcsoukított obelszk lábához.

Jutalmazás. A m. kir. belügyminiszter úr a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett értékes tevékenységükért a debreceni VI. kerület állományába tartozó Kun Lajos, Fekete Márton, Vasas György törm-t 50—50 P. és Kőrösi László ttht-st, Fekete Imre I., valamint Szórádi Pál törm-eket 25—25 P pénzzutalomban részesítette.

Dicaéret. A debreceni VI. kerület parancsnoka nyilvánosan megácsérta Szabó János II. v. törm-t csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése körül kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért.

Olasz katonaiskolai növendékek tisztelgő látogatása a magyar miniszterelnöknél. A hat héten át Pécsen tartózkodó olasz katonaiskolai növendékek augusztus 21-én délelben tisztelgő látogatást tettek vezér Jákfalvi Gombós Gyula miniszterelnök és honvédelmi miniszter Úr Ó Nagyméltóságánál. A növendékeket vezér Marschalkó Kornél tábornok és Pinto főhadnagy vezette. A miniszterelnök Úr Ó Nagyméltósága, aki a küldöttséget a miniszterelnökségi palota Mária Terézia-teremben fogadta, Colonna herceg olasz követ. Baldoni követségi titkár, Mattioli őrnagy, olasz katonai attasé, valamint Tóhy László miniszterelnökségi és Antal István igazságügy államtitkár, sajtófőnök jelenlétében barátságosan elbeszélgetett a katonai iskolai növendékekkel. Végül Pinto főhadnagynak átnyújtotta a IV. osztályú magyar érdemkeresztet, arra kérve őt és a katonaiskola növendékeit, hogy a Ducenak és Baistrochi olasz külügy államtitkárnak adják át legszívvelyesebb üdvözlését. A növendékek mindegyike a fogadás emlékére ezüst cigarettatárcát kapott.

Csendőrségi Közlöny 16. szám. Személyes ügyek: Miniszteri rendeletek. Adományoztatott: A Kormányzó Úr Ó Főméltósága nevében: a „Hadirokkant jelvény” a háborús emlékérem szalagjára: Kellner Imre szombathelyi III. kerületbeli ny. tthts.-nek és Keszésk József székesfehérvári II. kerületbeli ny. őrm.-nek. Odajelöltetett: a II. osztályú tiszt szolgálati jel: vezér Hárny Ferenc, Bánkúzy József és Fonyó László alez.-eknek; a III. osztályú tiszt szolgálati jel: vezér Lőrinczy Dénes, Kőrösmazel Miklós, Hódosy Pál, Hadusfalvy István, vezér Földy (Freiszberger) József és Porubszky György zás.-oknak. Áthelyeztetettek: Jakabos István tthgy., a pécsi IV. kerület gyalog tanalozástyújának oktatótisztje Szekszárdon, hasonló minőségben a szombathelyi III. kerület állományába az őrsparancsnokképző iskolához Szombathelyre: Huszár József tthgy., a pécsi IV. kerület azárnyparancsnok helyettese Kiskunhalason — a makoí 2. gyalog tanalozástyúhoz történt tartós vezénylésének megszüntetése mellett — oktatótiszt minőségben ugyanezen kerület gyalog tanalozástyúhoz Szekszárdra. Állandó nyugállományba helyeztetettek: Zóbor László, Major János budapesti I. kerületbeli, Mészáros József II., székesfehérvári II. kerületbeli, Fehér János I., Fodor Antal pécsi IV. kerületbeli, Salánki András, Varga Gergely, Márton Mátyás debreceni VI. kerületbeli, Hajdu András miskolci VII. kerületbeli tthts.-ek és Komjádi János budapesti I. kerületbeli szv. tthts. Várakozási illetményekkel szabadságotattak: Gyurók Mátyás és Garai János miskolci VII. kerületbeli tthts.-ek. Névváltoztatások: Reischner Győző Dávid alez. család névét „Rozdy”-ra, Bancz János prbesd. „Hany”-ra, Miklós Ferenc prbesd. „Meződi”-re, Müller Gyula prbesd. „Arányi”-ra, Reichardt József prbesd. „Romvári”-ra, Sztanica Márk prbesd. „Szécsi”-ra, Bagyinszki János prbesd. „Bánföldi”-re, Gillet Péter prbesd. „Gallat”-ra, Grász Adám prbesd. „Garamölgyi”-re, Fetzter József prbesd. „Fehérvári”-ra, Kór József csd. „Kőrösségi”-re, Kálcson József prbesd. „Karesu”-ra és Frithmann Imre prbesd. „Fagygyas”-ra változtatva belügyminiszteri engedéllyel. Szabályrendeletek: A csendőrség elhelyezési kimutatásának helyesbítése. Vadászólószerszükséglet beszerzésének szabályozása. Gombás József tthts. 13.584. számú elvesztett személyazonosság igazolványt a pécsi IV., míg néhai Fodor János I. törm. 01.721. számú személyazonosság igazolványát a szegedi V. kerületi parancsnokság érvénytelenítette. Pályázat az Erzsébet Tudományegyetem, Sopron városnál, a pénzügyminisztériumban, Borsod megyében, Debrecen városnál, a Pázmány Péter Tudományegyetemen és a földmívelésügyi minisztériumban levő, több irodatiszti, kezelői, szakfaiszti és egyéb állásra.

Fogolyszöktes. Sebestyén Mihály szentlőrinci lakos a lakása udvarán augusztus 8-ára virradóra tettenérte Kalányos Sándor (Gubi) kőborcigányt, a mint a tyúkóljából tyúkot lopott. A gazda megfogta a cigányt és nagy lármát csapott, mire a lakásból kirohant Sebestyén István is. Most már ketten lefogták és megkötözték a cigányt, aki azonban közben Sebestyén István a hatán és Sebestyén Mihályt a bal oldalán, valamint bal kezén késsel megszurta. Sebestyén Mihály ekkor az őrsre futott és az esetet jelentette. Az őrsről járőr ment ki Sebestyén lakására, az összekötözött cigányt átvette és a községházára kíserte, de az a községházán a járőr őrizetéből megszökött. A nyomozó osztályparancsnokság a szökevényt a Nyomozati Értesítő útján országosan nyomoztatja.

KÉRJE — KAPJA!

A most megjelent foto optikai, rádió 144 oldalas árjegyzékkel az alkalmi vételek listájával.

HATSCHKEK és FARKAS SZAKüzLETEI

Budapesti, IV. Károly-körút 28, VI. Andrássy-út 31, VII. Rákóczi-út 80

Szabályszerű, jöminőségű csendőrségi sapkák olasz áron. Egyenlőkkel, cserkész- és levantifelszerelések szűcsárúk gyári áron. 80 éve fennálló

KISS ZSIGMOND UTÓDA

sapkák cégénél

SZOLNOK, Gorove-u. 12. T. 578.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKAR VAL P 85-101
EBEDŐSZÖNYEGEK P 21-101

Fotólapok, paplapok vasbitorok, fűző-nyelvek, féberműanyagok, ruházóanyagok.

Lakberendező Vállalat

Budapest, VIII., Boross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség szolgálati éremgyűjteménye

Igazoltatott egyén öngyilkossága. Augusztus 19-én 21 óra 30 perckor Beregszörény községében, a m. kir. határórség által jogtalan határátelérés miatt igazoltatott **Hackl Adolf**, 30 év körülül cseh állampolgár a szövetségi bolt udvarán észrevétel nélkül a kúba ugrott és meghalt. A holttesténél talált levelek sajtó nevére, Prágába voltak címezve. A nyír-egyházi kir. ügyészség a holttest eltemetését engedélyezte.

Töltényfeladás közben elsült a puská. Augusztus 8-án 4-től 5 óráig **Lőrincz Ferenc** tiszthelyettes és **Lakosi Mihály** őrmesterből állott pacsai őrsbeli járőr a pacsai szőlőhegyen orvvadászokra iest tartott. 4 óra 50 perc tájban a járőr tagjai két lövést hallottak és mintegy 600 méter távolságban emberi alakot pillantottak meg. A járőr az orrvadászt, aki a lövések után a dícskáll határ felé indult a szőlők leple alatt igyekezett megközelíteni. Lakosi őrmester körülbelül 10 méterre volt az orrvadásztól, mire az észrevette a járőrt, mert az út melletti akácoshal ugrott és puskáját lövésre emelve, megállt. Lakosi őrmester rákiáltott, hogy a puskát tegye le és jöjjön elő az akácshal. Mivel felszólításának fogatlanja nem volt, újból felszólította az orrvadászt, egyben töltényt adott fel. Feladás közben az ütőszeg ismeretlen okból lecsapódott és a töltény elsült. A lövedék sentében sem télt kárt. Az orrvadász — **Zárdi István** pacsai lakos, — erre letette a puskáját, s kilépett az akácshal. A járőr szabályszerűen eljárta vele szemben.

Fegyverhasználatok. Augusztus 20-án 22 óra 30 perckor **Takta Szabó** községében tartott táncmulatság közben **Tóth József** IV. törzserőmester és **Igaz Lajos** csendőrből állott szerencsi őrsbeli járőr a mulatságon kötekedő **Rabócz Ferenc**, 26 éves, taktaszadai napezemes, szokásos büntetést a község utcáján rendreutastította, mire az bottal a járőr felé sujtott, majd a botot a járőr tagjal feléb dobva, elmenekült. A járőr üldözöbe vette és a kocsmában megtalálta a támadót, aki hívás ellenére sem ment ki, hanem befutott a táncterembe. A csendőrök utána mentek és a járőrvezető kijelentette elfogását, miközben **Rabócz** a járőrvezető puskáját megragadta. Igaz csendőr ekkor szuronyt használt és **Rabócz** baloldaliát és bal karját megsebesítette. A sérülés 8 nap alatt gyógyul. **Rabóczot** a járőr elfogta. A járőr tagjai nem sérültek meg. — Augusztus 20-án 17 óra tájban, a jászberényi határban levő **Hajts-tanyai** iskolánál **Szerőd Antal** jászberényi lakos a jászberényi őrs egyik szolgálatban álló járőrt megta madta. **Finta István** törzserőmester, járőrvezető a támadó ellen szuronyt használt és

megsebesítte. A sérülés könnyebb természetű. Szérődöt a járőr elfogta. Csendőr nem sérült meg. — A fegyverhasználatok ügyében kivizsgálás indult.

Beutalások Balatonfüredre. A belügyminiszter ír a folyó évi V. gyógyidőszakra a balatonfüredi csendőrségi gyógyházba a következőket utalta be: A tényleges csendőrtiszt állományból: **Csaba Zoltán** g. ezds. és fia, **Tóth Károly** I. g. szds., **Zambory Árpádné** szds. felesége és özv. **Rónai Otádné** alállatorvos édesanyja. Az ellátást élvező csendőrtisztek, tisztviselők és árvaik közül: **Lőrincz Ignác** ny. alez. és felesége, **Zelkó Henrik** ny. alez., **Tasi Dániel** ny. g. alez. a feleségével, özv. **Krausz Antalné** ezds. özvegye, özv. **Egyetér Ferencné** ezds. özvegye, özv. **Lemhényi Sigmond Lászlóné**, örgy. özvegye, **Gergely Endréné** ny. szds. felesége, **Kovalowsky Ozkóné**, ny. g. szds. felesége. A m. kir. honvédség tényleges állományú tisztjei közül: **Bádogi Soós Pál** ezds., **Sohimay Jenő** alez. hadbíró, dr. **Halasy Károlyné** 2. o. főbörzsállatorvos neje és vitéz **Csethe Józsefné**, szkr. örgy. felesége. A m. kir. honvédség ellátást élvező tisztjei, özvegyei és árvaik közül: dr. **Tatabjdy Béla** ny. vezértörzsorvos, **László István** ny. ezds. a feleségével, **Zsuzsanna** ny. ezds. és felesége, **Ottó István** ny. ezds., **Hunfalvy Andor** ny. hadbíró-ezds. a feleségével, **Graf Ferenc** ny. alez., özv. **Beniczek Józsefné**, alállatorvos özvegye, **Behiczay Paula** tk. leánya, özv. **Wolffhofer Emőké**, tk. özvegye, özv. **Berlin Agostné**, ezds. özvegye, özv. **Kanász Jánosné**, ezds. özvegye. A tényleges csendőrlétszámnyit állományból: **Szorád János** thts., **Dénes József** szv. thts., **Potya Károly**, **Révész János** törzsek és **Villányi Sándorné**, alhadgy. felesége. Az ellátást élvező csendőrlétszámnyit egyének, özvegyek és árvaik közül: **Albert János** alhadgy. a feleségével, **Kalks Imre**, **Veisz József** ny. thts-ek, **Bera István**, ny. thts. felesége, özv. **Nagy Lajosné**, özv. **Klecskó Gottfriedné**, özv. **Argus Valérné**, özv. **Vekerdy Benőné**, özv. **Hatala Mihályné**, thts-ek özvegyei, **Farkas Illesné**, ny. szv. thts. felesége és özv. **Gáspár Józsefné**, törz. özvegye.

Beutalások Házire. A belügyminiszter ír a folyó évi V. gyógyidőszakra a hévízi csendőrségi gyógyházba a következőket utalta be: A tényleges csendőrtiszt állományból: **Csaba István** ezds., vitéz **Dóry László** ezds. és felesége, valamint **Andrea** leánya, **Kürtly Endre** alez. és felesége, vitéz **Liptay László** örgy., dr. **Nyitrai Ferenc** szds. hadbíró, vitéz dr. **Gyüre László** alhadgy. hadbíró és **Szűcs Imréné**, ezds. felesége **Vidórka** leányával. Az ellátást élvező csendőrtisztek, tisztviselők és árvaik közül: dr. **Papp Vilmos** ny. I. oszt. főbörzsorvos és felesége, valamint fia, özv. **Bosser Béláné**, szds. özvegye. A m. kir. honvédség tényleges állományú tisztjei közül: vitéz **Padon András** alez. és felesége. A m. kir. honvédség ellátást élvező tisztjei, özvegyei és árvaik közül: **Krausz Lajos** ny. tk. és felesége, **Leóchev Kálmán** ny. ezds., **Molnár Sándor** ny. szds., **Osorba Istvánné**, ny. ezds. felesége, özv. **Perényi Kálmenné**, örgy. özvegye, özv. **Torma Lajosné**, szds. özvegye. A tényleges csendőrlétszámnyit állományból: **Eros István**, **Pap Lajos**, **Szava Lajos** alhadgy-ek, **Szabados István**, **Vincze János** II., **Nagy Sándor** I., **Mikola Miklós** és **Ilie Sándor** thts-ek, **Tóth Ferenc** szv. thts., **Fehér József** I. szv. thts. és felesége, **Sebő Miklós** törz. és felesége, **Dobó Vince** törz. és felesége, **Samu Ferenc**, **Agoston József** I., **Monort (Hancsik) Pál**, **Takács József** I., **Veres János** törz-ek és **Vad Istvánné**, thts. felesége. Az ellátást élvező csendőrlétszámnyit egyének, özvegyek és árvaik közül: **Hetényi Mihály** ny. thts. és felesége, **Miszlai István** ny. thts. és felesége, **Herczegfalvi Ferenc** ny. thts. és felesége, **Antal János** ny.

Fehérnemű, kesztyű és az összes divatcikkek nagy választékban. Mindennemű sportcikkek dús raktárak

Schmidt Károlynál
Székesfehérvár, Kossuth-u. 5.

A cserkészbolt lakata.

Tel. 397.

NEUBART SÁNDOR

órák és ékszerész.

Oklevéllel kitüntetett őrmester

SZÉKESFEHÉRVÁR, NÁDOR-U. 23.

Órák, ékszerek, üstök és alpakka evőeszközök és díszágyak. Ingaórák nagy választékban, óra- és ékszerjavítások jótállás mellett. Ha jó és olcsó órára vagy ékszerre van szüksége, úgy kérjen portmentes választékosmagot. Aki rendelésénél a Csendőrségi Lapokra hivatkozik szigorúan szabott árából 2% engedményt kap

Négy évtizede vásárolnak
legjobb megalégedésre kiváló

hangszereket
REMÉNYI MIHÁLY

Ötletsege dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Budapest, VI., Király-utca 58-60. sz.

Kérjen árjegyzéket!

A m. kir. csendőrség tagjai bizalommal vásárolhatnak mindennemű csendőrségi felszerelési cikket, fehérneműt, kertyűt stb.

HALMOS DIVATÁRUHÁZÁBAN
MISKOLC. Korona szálló mellett. Méltányos szabott árak.

thts., Lukács Mihály ny. szv. thts. és felesége, Tóth Pál ny. törm., Rózsa István ny. törm., Somogyi Lajos ny. törm., öz. Wolf Kézessné ny. thts. özvegye, öz. Kovács Sándorné, ny. thts. özvegye, Posch Istvánné, ny. thts. felesége, Berta Józsefné, ny. thts. felesége.

Kérelm, Fegyver Árpád tiszthelyettes (Szombathely, csendőriaktanya) kéri azokat az 1896. évbéli születési bajtársakat, akik 1915 július 15-én vonultak be a volt cs. és kir. 2. gyalogezredhez, hogy címüket levelezőlapon közöljék vele.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a Gábor egyenruházati- és felszerelési cég (Bpest, VI., Podmaniczky-u. 9.) mellékletét.

Csendőrségi tollforgót árult, köt, javít Várjai (Vlahina) Mihály nyug. szakállas, Budapest, I., Márvány-utca 29. III. em. 8., vagy Dél József nyug. thts., Budapest, VII., Amerikai-út 74. szám, vagy Fekete Imre nyug. törzsmester, Uj-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

SZEMÉLYI HÍREK.

Szakaszparnacsokki teendők ellátásával megbízott: A szegedi V. kerület állományában: Horváth István III. thts. Kisteleken.

Örs- (különítmény-) parancsnokká kinevezettek: A budapesti I. kerület állományában: Pernyőss István, Kovács Balázs I., Harmati Adám, Hargittai János, Both András, Finta Kálmán, Sebők András, Magyar József és Pupos Kálmán thts.-ek; a székesfehérvári II. kerület állományában: Németh Pál I. thts., Járfás Aposton, Sári Gusztáv, Cseh János, Osztonia Gábor és Nemcs József f. v. törm.-ek.

Házasságot kötöttek. A azékesfehérvári II. kerületben: Madarász Ferenc thts. Dunics Máriával Balatonlellén és Vártes György thts. Gellén Erzsébettel Lovasberény községben; a pécsi IV. kerület állományában: Halmos Gyula törm. Vitéz Anna-Erzsébettel Kispesten, Kovács Pál III. törm. Nyers Annával Döbröcközön, Farkas József thts. Csizsége Irénnel Alpáron és Kápolnás Károly v. törm. Leitem Teréziával Kiskunhalason; a szegedi V. kerületben: Iványi Gergely thts. Némel Eszterrel Mindszenten; a debreceni VI. kerületben: Rozsnyai György törm. Kurucz Margittal Püspökladányban; a miskolci VII. kerületben: Vincze János I. törm. Szamba Irénnel Poroszlón és Orbán József törm. Nagy Bezállóval Gyöngyösön.

Családi hírek. Született: A budapesti I. kerületben: Bogár István törm.-nek Zoltán-István nevű fia, Kozma István törm.-nek Márta-Matild nevű leánya; a székesfehérvári II. kerületben: Koppányi Károly thts.-nek László nevű fia; a szombathelyi III. kerületben: Kriszbai András thts.-nek András-József nevű fia, Németh József VII. v. törm.-nek József-László nevű fia; a pécsi IV. kerületben: Bányai József f. v. törm.-nek József nevű fia; a debreceni VI. kerületben: Sebőszalai János törm.-nek János nevű fia és Tompa Miklós thts.-nek Judit nevű leánya; a miskolci VII. kerületben: Madarász Kálmán törm.-nek Rozália nevű leánya. — Meghalt: Tomlás József pécsi IV. kerületbeli thts.-nek Edít-Mária nevű leánygyermeké.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tisztelettel kérjük a kézírásos házaúbnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazását átciszszólásnak és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja red a kézirat oldalára piros tollal: „Szövegrutin közlését kérom.” A kéziratot kérjük a paptrnak csak egyik oldalra, félhasádosan, írógéppel kertes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megjelzett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok soráról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utányomatni. A nyomdai korrekktúrát mi végessük, korrekktúraevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink leüünyenomatikat közvetlenül a Sztádium-nyomda igazgató-ságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. Minden hozsánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldő válasz-bélyeggel mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozsánk intézett levelet szolgálati útra nem tesszünk,

Hegedű, Harmónium, Tárogató, Szakszofon, Grammofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbák, csakis itt a magyar gyárban kaphatók Csendőröknek részlete is!

Mogyoróssy Hangszergyára

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen!

Legolcsóbban vásárolhat a csendőr ágyamű és fehérnemű anyagokat, kész fehérneműt és minden egyéb ruházati cikket, kaki és öltöztetéseszközöket a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett

MÜLLER J. csendőrségi cikkek áruaktárában

Budapest, Dessewffy-u. 40. II. em. 12.

Nb. rendelésüket kéri Barta József, a Müller cég beltárgya

Pontos óra = Pontos szolgálat

arany órákat, ezüst díszárgyákat, ezüst és platiná alakban evészközöket megbísható kivitelben s m. kir. csendőrség tagjainak árgendémény mellett szállít

HETÉNYI JÓZSEF ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

Miskolc, Hortby Miklós-tér 16. Kedvező fizetési feltételek.

BÚTOR

terítés, modern kivitelben, kényelmes részletekkel. Árjegyzék kapható: **KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.** Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz. Adószám: VII., Péterffy Sándor-u. 40. Herdó-u. sarok

HUSZONEGY — HUSZONKETTŐ — HUSZONHÁROM ...

HUSZÁR-PENGE

A LEGESŐ A VILÁGON.

azok tartalma vagy dekálódott kültéje felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jelleget legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jelét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem eszakiszerzői írásban, hanem a „Csendőrelésközön”-rovalban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadjuk el, másoktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénység egyéni az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megjelölni, mert felszámolást nem küldünk. A nekünk azant pénzügyi-ellenőrzésűket kérjük: a Csendőrségi Lapok 25.342 számú postatakorékpénztári csekk-számlára befizetni. Szerkesztéségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Besztercebánya. Természetes, hogy a kezdet nem hoz mindjárt nagy sikereket, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne kezdje el a fényképezést. A képeket nyugodtan küldheti be hozzánk, hátránya sem lehet az esetleg nem jó felvételekből. Tudunk oly bajtársról, aki régóta fényképez, szolgálati helyein megőrökiti a maga számára bajtársait, a szép helyeket, utakat, ritkán eseményeket is és bizonyos, hogy idő múltával ezek legkedvesebb emlékei közé fognak tartozni. Csak bátoraság tehát. Ma már van mindenütt kedvtelésből foglalkozó fényképező (amatőr), akitől egynebány gyakorlati tanácsot kapni fog. Mi is írni fogunk róla.

Vát. Kérdéseire kimerítő választ talált az 1932. évi Csendőrségi Lapok 456. oldalán a 139-Uk 1-ikön válaszában és a folyó évi 1. számú Csendőrségi Lapok 20. oldalán a 3. lexikon-válaszában.

Templom. 1. A szolgálati utasítás szerint (183. p.) saját vállásának istentiszteletén köteles résztvenni, ha szolgálatmentes. Szerintünk nem lehet kifogást emelni az ellen, hogy

MINDEN SZÜLŐNEK ELŐNYÖS

HA GYERMEKE

INTERNÁTUSI FELSZERELÉSÉT

KABÁTJÁT, RUHÁJÁT,
FEHÉRNEMŰJÉT

REFORM RUHÁZATI RT.-NÁL VESZI.

VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 5. SZ.

TELEFONSZÁM: 130-96, 132-96

ÁRAJÁNLAT, MINTÁK DIJMENTESEN
KEDVEZO FIZETÉSI FELTÉTELEK

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

Órásmester, óraszerész, Nyiregyháza; Telefon 229.

Elsőrendű márkás órák 5 évi jóállással, az ebből-szebb ókszerék, ébrenszó és fali órák, a csendőrség részére részlete is. Választókat portómentesen küldök. Javítások szakemberrel végeztetnek. Kérem árjegyzék ingyen és bérmentve.

az a legénység, melynek vallásfelekezeti temploma nincs az őrsállomáshelyen, otthon a rádió hallgathassa az istentiszteletet. ha már nem lehet esetleg a szomszéd, közrefekvő községben levő templomba mennie. Nyugodt közbiztonsági viszonyok között még ez is megengedhetőnek látszik. Az tény, hogy az istentiszteletnek rádió út való hallgatása nem ugyanaz, mint a személyesen, tehát közvetlen jelenlét útján való részvétel, mégis, ha más megoldás nem lehetséges, bajtársai nem tehetnek kifogást az ellen, ha Ön a rádió kezeszűt hallgatja vallása istentiszteletét. Ennyire tisztelnie kell mindenkinek a másik lelkiismeretének kielégítésére irányuló kívánságát. Orparancsnoka readezni fogja a kérdést, tegyen neki jelentést. 2. A leszerelt katona gyilkosság miatt a polgári bíróság illetékessége alá tartozik, ha a gyilkosságot a leszerelése után követte el. 3. A fényképet megkaptuk.

Szebb jövő. A rendelkezések szerint 1935 november hóban.

Remény. A biztosítási kötvény n (rendszerint a hátlapon) rajta vannak a feltételek arra az esetre vonatkoztatva is, ha bizonyos idő után a díjakat nem akarja fizetni. Általánosságban három éven át fizetni kell, azután a befizetett összeget tőkésítik. Nézze meg még egyszer alaposan a feltételeket, hátha kérdésére ott a pontos választ megtalálja. Ha mégse, forduljon közvetlenül a biztosító társasághoz, kérdezze meg, mi az eljárás, ha a harmadik év után a díjakat tovább fizetni nem akarja. Az eddig befizetett díjakból tudomásunk szerint csak 66%-ot kaphat vissza bizonyos feltételek mellett. Megjegyezzük, hogy az ily üzlettel foglalkozó ügynökök jó beszélő emberek rendszerint, nem kell azonnal eleget tenni ajánlatuknak, bármennyire előnyösnek látszik az előbb meg kell kérdezni olyanokat, akiknek van vagy volt ily biztosításuk és azután aludni rá legalább kettőt. Bizonyos, hogy ily eljárás mellett egészen más elhatározásra jutunk, mint egyébként s nem fog nehezen menni a biztosítási díjak kifizetése.

Takács Bálint ny. csendőr. Nyugdíj kiszámítására nem vállalkozhatunk. Az ottani őrsön bizonyára megvan valamelyik bajtársának a közelmúltban Kádár Gyula g. őrnagy úr kiadásában megjelent „Tájékoztató a csendőrségi nyugellátásokról” című könyv, abból pontos adatokat kap kérdéseire. A 20 filléres bélyeget lapunk javára használtuk fel, mert levélben nem adunk választ senkinek, amint a szerkesztői üzenetek rovata elején írt általános tudnivalókból olvashatja.

33.333. Újabb nősülésekor Ön a polgári nyugdíjtörvény rendelkezései alá tartozott, aszerint pedig neje, az Ön elhalálása után végkielégítésre tarthat igényt. Annak összege az Ön szolgálati idejéhez mérten lesz megállapítva. A fentebb említett könyvből a pontos összeget megállapíthatja. Neje, az Ön halála után a mindenkor nyilvántartó gazdasági hivatalhoz teszi meg a bejelentést a halálesetről, az majd gondoskodik a továbbiakról.

Köszörszár. Az özvegyi nyugdíj folyósítására éppen úgy, mint a nyugállományúak nősülési ügyeire törvényes rendelkezések vannak. Az elutasításba meg kell nyugodnia, mert az e rendelkezéseken alapszik. Hiába volna a képviselő zaklatása, az sem tud segíteni, nem tudhat. A háború alatti vasutas szolgálatát, ha tagja volt a vasutas nyugbérpénztárnak, igazoltatva beszámíthatatja a nyugellátásnál tekintetbe veendő időbe. Ezt a belügyminiszter úrtól (VI. b. oszt.) kell kérnie.

Vérzivatar. Atyját megilleti a Károly csapatkereszt. Kérvenyezze az alispáni hivataltól a fősolgabíró útján.

DORNER BÉLA úr. és gyer. ruhászbizoság SZÉKESEFÉHÉRVÁR / KOSSUTH-Ú. 6.

A II. csendőrség: veszprémi oszt. parádás hlv. szállítója.
Alapítási év: 1933. — Tel. 237. — Ptp. cs. 26118.
Meghítható kivétel!

Méltányos árak

KAUFMAN A. ES TARSAI

Budapest, II, Margit-krt.50

csendőrségi nyomtatvány és felszerelési cikkek nagy raktára
Az összes nyomtatványaink árát lezártítottuk!

Minden leltár „A” alakú nyomtatvány díja 10 fv 15 fillér
Minden leltár „B” alakú nyomtatvány díja 10 fv 30 fillér

Igazolvány kell a kérelemhez, elsősorban katonai igazolvány, ha ez már nem volna, tisztú előjárók nyilatkozata vagy ezek hiányában két volt bajtársas eskü alatti nyilatkozata. A sebesülési érmet is kertheti utólag; a m. kir. honvédelmi miniszter úr 1931. évi április 2-án kelt 2723/eln. 8. 1931. számú rendelete alapján ezt kérni jogosult. Eljárás, mint az előbbinél. Az atyjára vonatkozó katonai iratokat Székesfehérvár város népgondozó kirendeltségénél megkaphatja esetleg.

Kecskébőr. Az ily kesztyűt legjobb, ha kézrehozva mosuk ki langyos, szappanos vízben, melybe egy kevés benzint is öntünk. Óvatosan kell kinyomogatni és kicsavarni, mint általában a mosott holmit, nem szabad. A szárítás ne történjék napos helyen vagy kályha mellett, csak levegős, árnyékos helyen. A kesztyűket felső gombjával egymáshoz gomboljuk s így akasztjuk fel. Ha félig száradt, jól meggyűrjük, a teljes száradásig esetleg kétszer is, hogy jó puha legyen. Száradás után az ujjakat, ha nem volna a kesztyű elég puha, pálciákkal kitágítjuk. Nem nagyon piszkos kesztyűt benzinnel is tisztíthatunk.

Berettyóújfalú. Hogy bérbeadóknak és a bérbevevőnek mi a véleménye, az a csendőri szolgálata ellátásában nem befolyásolhatja. A szolgáltatási utasítás a karhatalmi szolgálatra vonatkozólag megadja az irányítást, ahhoz kell tartania magát. Mi sem mondhatunk mást. A leírt ügyben egyébként a bérbeadó a helyben levő főszolgabíróhoz vagy járásbíró-sághoz is fordulhatott volna, akiknek azután joguk van a karhatalom kirendelésére.

Bagolyvár. Házioros kltüntetése nem engedhető át Önnek s Ön nem jogosult annak viselésére. Lehet az Önnek a birtokában, atyja halála után, amint sok kitüntetés hasonlóan a leszármazottak, rokonok stb. birtokában maradhat, ellentétben egyesekkel, miket a kitüntetett halála után vissza kell adományozónak (államfő) juttatni. Aki a háborús emlékéremről lemond, az nyilatkozatot állít ki erről. Ha többen vannak, azok együttesen egy nyilatkozatban is lemondhatnak. Az aláírásokat természetesen bitelesítettnek kell a községi előjáróságon.

55.555. Atyja halotti anyakönyvi kivonatát kísérelje meg beszerezni a budapesti IX. kerületi előjáróságon, mint anyakönyvi hivatalnál.

Reménység. Hogy a próbacsendőr barátja mit mondott, az nem irányadó. Ahhoz tartsa magát tehát a próbacsendőr, amit a nősülésre kiadott rendeletek mondanak. Ezek pedig: 120.221/eln. VI. c. (8/1925. Cs. K.), a 120.377/eln. VI. c. (9/1924. Cs. K.) és a valamennyi csendőralakulatnak kiadott 223.948/VII. c. 1931. rendeletek. Hogy is vehette komolyan barátja szavait ilyen igazán életbevágó ügyben és anélkül, hogy elsősorban őrsparancsnokához fordult volna? Egy 24 éves próbacsendőr csupán azért, mert hősi halott atyja után vitézi jelzővel díjazták, nősülési engedélyre ne szánítson véglegesítése után se. Majd eljön annak az ideje, mikor jogosult lehet a kérvényt beadni. Addig legyen türellemmel és semmisetre ne kezdjen el udvarolni. Az ilyen fiatalos és legtöbbször meggondolatlan magaviseletnek sokszor volt már a vége: szerencsétlenség. Önnek most hosszú évelig csak egy kötelessége van: tanulni, tanulni és tanulni. Máskülönben jó csendőr sohasem lesz. Már pedig, úgy gondoljuk, azért jött a testületbe, hogy itt hivatását minél jobban betöltsse. Aki pedig olyan felvilágosítást adott a próbacsendőrnek, mint amit megirt nekünk, annak a bajtársaságról igen zavaros felfogása lehet. Éppen azokról a tennivalókról írt egyik

utóbbi számunkban Ligeti alhadnagy amiket mindenkinek el kell végezni az őrsre került próbacsendőrökkel való érintkezésben és az öregebb csendőrök által végzendő nevelésben. Bajtársas algha olvasta el ezeket a sorokat s bizonyosak vagyunk felőle, hogy másféle ilyen sorokat se.

Miskolc 28. Igaz, hogy a 23/1930. Cs. K.-ben közzétett 79.050/VII. b. 1930. számú belügyminiszteri rendelet az 1912. évi XXXV. t. c. 8. §-a alapján előterjesztett kérelmekhez a bizonyítvány becsatolását nem kívánja. Ezzel a rendelet csak egyszerűsíteni akarta a törvényben kifejezetten nem szabályozott eljárást. Ezt azonban pénzügyi okok miatt nem lehet fentartani. A családi pótlék kérdésének egységes rendezése a közeljövőben megtörténik s ott e kérdés is rendezve lesz.

Tisztaság. 1. A gazdasági általános szolgái e célra. 2. A trágyapénzt lehet erre felhasználni.

Gy. A tiszthelyettes, Székesfehérvár. Az 1935. évi 12. sz. Csendőrségi Lapokban „Károly csapatkereszt” jelige alatt ismertettük a vonatkozó alapszabályokat kivonatolva. Ha Ön harctőren sebesült, igénye van rá. A sebesülését pedig tudja igazolni, amint leveléből olvassuk. Sebesülési éremre is ennélfogva igénye van. Az eljárásra vonatkozó rendelkezéseket megtalálja az 1928. évi 10. számú Csendőrségi Közlönyben a 211.372/VII. c. 1928. számú rendeletben.

Emlékezem. Szolgálati uton kell kérni. Az ügy Intézője a H. M. hadigondozási osztálya.

Öllő. 1. Az általános terhére. 2. Az iktató 5. rovatában az ellátás napját, tohát az elküldés idejét kell feltüntetni, mert akkor van ellátva az ügy, ha el is van küldve. 3. Nem vagyunk illetékesek ezt előtteni, ellenben a csendőr jelentse előjárójának a rokonság mibenlétét. Ez az egyenes út. 4. Az nem leportyázása az őrsállomáson, ha egyéb portyázás közben csupán áthalad azon, ennélfogva a portyázási áttekin-tesbe ezt bejegyezni nem lehet. 5. Ha a les valamely tereptárgy közelében van előírva és megtartva, ezt a szolgálati lapon a 2. függőleges rovatban így lehet feltüntetni a tereptárgy bejegyzése után: Leshely. Ekkor az 1. függőleges rovat természetesen üresen marad.

Somogy. Folyó évi július 15-iki számunkban megüzen- tük, hogy a kardvívás oktatásához használt szolgálati könyvben látható ábrák egyike Gelencsér Ferenc tiszt- helyettes ábrázolja. A másikat akkor még nem sikerült megállapítanunk. Most Fonyó László alezredes úrtól arról értesültünk, hogy a másik ábra Vaszary József ny. áll. alhad- nagyot, testületünknek évtizedeken át volt kiválóan érdemes tagját ábrázolja.

MAGYAR

GYARTMANY

FEGYVEREK, LŐSZEREK, SPORTÁRUK
ZUBEK FEGYVER- ÉS SPORT-
 ÁRUHÁZÁBAN
 BUDAPEST, IV., MŰZEUMLKÖRÚT 29. SZ.
 ALAPÍTVÁ: 1871. ÁRJEGYZÉK INGYEN!

M. Kir. csendőrség tagjainak leghosszabb részleltizetésre!

Hálóozoba Ebedős Egyes bűtordarabok stb.	Szalón Recamiér Fotelek Matrac Sodroay stb.	Ebédőszőnyeg Futók Öszekötők Szexlontakarók Paplanok stb.	Fehérmű és Ágynemű Vásznak Inganyag Ruhaszövet stb.
--	--	--	--

Írjon nekünk és a legpontosabb árjegyzékkel szolgálunk
 Lakásberendező és Textil Vállalat, Liszt Ferenc-tér 5. T. 271-77

**TELEPES ÉS HÁLÓZATI RÁDIÓK
 GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK
 CSILLÁROK** (Részleteire is legközelebbben. Cserekekő)
Reich Miklós cégnél
 Budapest, VI., Vilmos-császár-út 45. szám. Nügymező-utca sarok.
 Kérje a legújabb árjegyzéket!
 A m. kir. csendőrség és rendőrség tagjainak árengedmény.

IROGÉPEK, Újak és újrafajlitottak, kellékek
 Aron szállít a m. kir. csendőrség tagjainak.
**KARBANTARTÁS,
 JAVÍTÁS.** **ÉDES ÉS DECSY**
 Budapest VII., Akácfa-u. 13.
 Tel.: 442-24.

Út a börtönbe.

(17.)

(Dr. Jaeger János fegyelméleti lelkész „Hinter Kerkermaueren” című grüfjteményéből fordította Pinczés Zoltán úrnagy).

Októberben eljegyeztem a feleségemet és úgy terveztem, hogy a kötelezőm letelte után én is a szászári udvar szolgálatába lépek, amiben édesapám is segíteni tudott volna. Ki tudja, ha sikerült volna, ma nem lennék fegyenc. De a fenyítésem végét vetette ennek a reménységnek. Nem mondom: a fenyítésem igazságos volt, mert azt a három hónapot valóban kibírhattam volna szabadság nélkül, kár volt „hátsó ajtón” keresztül dolgozni miatta, csak a mód bántott nagyon, ahogyan a fogdába kerültem. Az eligazítás után lejött az őrmester a fogdába és közölte velem, hogy a századparancsnokom bevonult a zászlóaljtól; fenyítésem kibírása után tehát a századnál jelentkeztem szolgálatra. Még csak ez hiányzott. Először arra gondoltam, hogy megszököm, de aztán lelettem róla: esküszög nem akartam lenni. Végre ezembe jutott valami, aminek — az én nézetem szerint legalább — okvetlenül sikerülnie kellett. Hogy mennyire nem gondoltam meg, milyen erkölcsi helyettesítettem és ezalatt az aliszti étkezde könyvelt is vezettem. Valami vándorcikkszaknak, nem tudom már miért, talán jegyek ára fejében kifizettem 18 márkát és néhány pfenniget. Az összeget szabályszerűen elnaplótam, de a vonatkozó nyugta címzésből nem került a pénztári okmányok közé. Később, mikor az egész étkezdet már régen átadtam, megtaláltam a nyugtát, de összetéptem. Az ötnapos fogságom leteltével a századnál jelentkeztem, ahol szobaparancsnok lettem. Másnap kihallgatáson fejelentést tettem magam ellen a 18 márkát esikkasztás miatt. A zászlóaljsegédtségekhez vezettek, mert az előírások szerint ő a zászlóalj kivizsgálótisztje. A segédtségek nagyot néztek és azt felelte, hogy meséljen azt másnak, nem neki. Én azonban megmaradtam a feljelentés mellett, mire a segédtségek megjelentette a dolgot az úrnagy úrnak.

Az úrnagy úr nekemjött:

— Miket beszélt itt maga? Maga sikkasztott?

— Igenis, úrnagy úr!

— Ugyan, ne beszéljen azamárságokat. Hisszen magának, mint továbbsozójának, a mellékjöveldelmeivel együtt több, mint ötven márkája van a vonta, hazulról is kap mindig valamit s ahogy én tudom, szolid életet él. Ezt nem értem.

— Úrnagy úr, én nem arcvonalbeli altisztként jelentkeztem továbbsozójálatra, hanem nunt zászlóaljirnok. Ma én most a századhoz bevonulok, tudom, mi vár reám ottan. Kénytelen vagyok az azonnali leszerelésemet kiereszszakolni, azért kérem úrnagy urat, méltóztassék az önmagam ellen tetti fejelentésemet elfogadni.

A nyugta bírányát megállapították, de az úrnagy úr mégsem akart tudni a kivizsgálás meglindításáról. Én az úrnagy — most már látom, mennyire meggondolatlanul — annyira bele voltam zavarodva a leszerelésbe, hogy nem nyugodtam ddig, amíg a fogdába nem kerültem. Első kihallgatásom alkalmával, az igazságnak megfelelően, de teljesen feleslegesen megjelentettem, hogy polgári életben is büntetve voltam. Az ennek megállapításához szükséges puhatóságok — amelyek legnagyobb csodálkozásomra eredménytelenek maradtak — elhúzták az eljárást az év végéig. December 31-én elítéltek háromheti foglárfoogságra és — lefokozásra. Erre az utóbbira nem számítottam, ez bántott a legjobban. Január 21-én leszereltek.

Egyelőre ott maradtam K-ban és először rednykereskedéssel, majd — Drezdában történt luképzésem után — gázlámpaszerezéssel és égőtestkereskedéssel foglalkoztam. A megélhetéhez keveset, a meghaláshoz sokat kerestem ezzel, mikor pedig Auer a lámpák árát kilenc márkáról ötre szállította, elvesztettem mindenemet, amim volt. Újra a D. L. G. társaságnál próbálkoztam Berlinben, ahol azonnal alkalmaztak. A következő év február 1-én léptem be a céghez; március közepén megidéztek a rendőrségre és a régi változtatás miatt letartóztattak.

T., akire mint mentőtanura hivalkoztam, ekkor Budapestten tartózkodott. Ott halgatták ki, de mert azt hitte, hogy az ötszáz márkát követelik rajta, azt vallotta, hogy ő nem tud semmiféle váltóról. Júliusban hathavi börtönre ítélték; büntetésemet a moabiti kerületi börtönben mint a női osztály irnoka töltöttem le. V.-t, aki felbujás miatt szintén bíróság elé került, bezzámíthatatlannak nyilvánították. T.-t a hamis tanuvallomása miatt nem tudtam fejelenteni, mert bizonyítani nem tudtam volna, de különben is, rajtam már nem segített volna, ha elítélik.

El lehet képzelni, mit szenvedtem a büntetésem közben, amikor még attól is félnem kellett, hogy a menyasszonyom elfordul tőlem. Hála Istennek, nem tette. Január 15-én helyeztek szabaddábra. Február 1-én egy tapátalazletbe léptem be mint üzletvezető; az volt a szándékom, hogy később majd társulok egy szakemberrel és végleg átveszem. Április végén kértem a tulajdonost, engedjen a könyvekbe belénni — az üzlet nem ment valami fényesen, — de ő megtagadta a kérelmemet, mire otthagytam. A következő hónapban megbukott.

A március 29-én megkötött házasságomat így mindjárt állásig lassúval kezdhettem. De nem tartott, csak május 25-ig; akkor megint állást kaptam mint könyvelő a Fr. & Comp. vasúti anyaggyárban. Az ötheti próbaszolgálati idő alatt csak 125 márkát kellett volna kapnom, de két hét múlva már 140 márkát, január elsejétől kezdve pedig 150 márkát fizettek. Január 11-én megszületett az első gyermekünk. Hogy megnövekedett szükségletemet fedezhessen, a főnökeim engedélyével mellékesen gázzserezési üzletet is tartottam fenn.

Még abban az évben első könyvelővé léptem elő és önállóan elvégeztem az összes könyvelési munkákat, amelyek szükségesek voltak, hogy a cégnek már régebben tervezett részvénytársasággá alakulását előkészítsék. Jónéhány

A magyar kir. csendőrtiszt és altiszt kar kipróbált, megbízható bevásárlási helye a

TRIBON

RUHÁZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM

hol az összes egyenruházati, továbbá női-, férfi- és gyermekruházati cikkek és lakberendezési textilárúk a legnagyobb választékban kaphatók

Mérsékelt árak. — Megbízható minőség.

Pontos kiszolgálás. — Legkedvezőbb

TELEFON: 392-85, 312-97.

fizetési feltételek.

éjszakát kellett a könyvek mellett átvírásztanom. A következő év január 1-én megalakult a részvénytársaság: én a könyvelési osztály főnöke lettem havi 200 márká fizetéssel.

Még régebbi időben fennállott egy 3700 márkás mérleg-hiba, ezt most mindenképpen meg kellett találni. Minden szabadidőmet, sőt az esteimet is ennek a hibának a keresésére fordítottam. Miután sohasem esett szó arról, hogy ezért valami külön tiszteletdíjban részesülnek, felkeresem Fr. igazgatót és megállapodtunk, hogy a részvénytársaság következő évi tiszta nyereségéből fél százalék részesedést fogok kapni. Nyárára már erősen neurastheniás lettem, szükségem lett volna egy kis szabadságra, de az igazgató nem adott szabadságot. A hiba sem került meg. Egy értekezleten Fr. gúnyosan odaszólt nekem: „Hát majd hozunk egy lörvényszéki könyvszakértőt, az majd egy óra alatt megtalálja Önnek a hibát.” Rögtön telefonáltam az egyik legjobbnévű ilyen szakértőnek, aki megígérte, hogy még aznap este eljön. Ezt közöltem Fr. igazgatóval, aki ugyan fanyar képet vágott a dologhoz, de azért megígérte, hogy estére ő is eljön. A könyvszakértő megérkezett, tájékozódott a hiba felől és megkérdezte, mit tettem, hogyan kerestem eddig. Mikor elmondtam neki, nevette: „Hát akkor mi keresnivalóm van itt nekem?” Eppen ekkor lépett be a szobába az igazgató, akitől a könyvszakértő nindjárt közölte, hogy amit én eddig tettem, az egyedüli lehetséges mód a hiba megtalálására. Az igazgató megjegyezte: „Azt hittük, Önnek nagyobb gyakorlata van a hibakeresésben”. „Jól van, igazgató úr, megpróbálom.” Az igazgató eltűnt. Majdnem két órahosszat dolgoztam a szakértő, de végén abbahagyta: „Ez magasabbfokú öngyilkosság. Irják az egészet egyszerűen a tartalékszámára.” Hiszen így akartam én is, de Fr. igazgató nem akart bele menni, mert akkor talán néhány száz márkával kevesebb osztalékot tudott volna bezsebelni. A szakértő 40 márkába került és Fr. ezután — egyelőre legutóbb — békén hagyott a hibával.

Egyszer, egy csendes órában felkeresett. Visszatérítő szokása szerint aprópénzt csörgetett a zsebében és így szólt: „En azt hiszem, azt a hibát mégis csak meg lehet találni. Igazán nem sajnálnék Önnek néhány száz márkát külön is fizetni érte...”

— Fr. úr — feleltem, — én eléggé bebizonyítottam Önnek, hogy tudom a kötelességemet. Az Ön külön pénzéért sem tudom a megtalálást siettetni vagy a hibát éppen elővarázsolni.

Elbeszélte ezután hosszasan, hogy mi indította őt tulajdonképpen arra, hogy a céget részvénytársasággá alakítsa, hogyan akar majd a részvényeitől megszabadulni stb. Csodálkoztam az elbeszélésén és nem tudtam, miért mondja ezt el nekem, mit akar velem?

Másnap hívatott a munkét finanszírozó bank igazgatója és kikérdezett a hibahistoria felől. Az eredmény az volt, hogy a hiányzó összeget, mint a régi tartalékszámára tartozót, a cég régi tulajdonosainak ki kell fizetniük. Erre a saját igazgatóságom azzal az ajánlattal lepelt meg, hogy Dél-németországban, M-ben, fiókot akarnak létesíteni és felajánlottak, hogy annak vezetését vegyem át. Feltételek: fizetés, mint eddig, 7½%-os részesedés a tiszta nyereségből, éves szerződés. Fr. igazgató hozzátette: „Az első évben nem jön majd ki több az Ön számára, mint 6000 márká, de tudja, hogy a többi fiókvezetőnek mennyi jövedelme van?” Igen, ezt tudtam, mert például a lipcsei és kölni urak a múlt üzleti évben egyedül részesedésben 17.000, illetve 28.000 márkát kerestek. Igaz, hogy ennek az aranykornak már a vége felé tartottunk.

Fényes kilátásaimra való tekintettel a cég az átköltözési költségeimnek csak a felét volt hajlandó megtéríteni.

December 27-én érkeztem meg M-be, a feleségem a gyermekkel egyelőre K-ba utazott, amíg a lakásberendezés megérkezik. Gázszeregélőzetem eladására az idő rövidsége miatt nem gondolhattam, de egyébként is belátva, hogy két úrnak egyszerre nem tudok szolgálni, az üzletet felosztattam. M-be körülbelül 1000 márká üzleti és 400 márká magánadóssággal érkeztem meg. Ehhez jött még 200 márká költségekkel, amit nekem kellett viselnem, áprilisban pedig a csak akkorra felszabadult irodahelyiségek legzűlkésesebb berendezésének költsége körülbelül 600 márká. Magánvagyonnyal régen nem volt már, de az üzlet jól indult és az első évi részesedésem a mérleg szerint 1400 márkát tett ki. Kifizelttem az adósságaimat úgy, hogy csak 400 márká maradt és arra számítottam, hogy a következő évi részesedésem is legalább annyira rög majd. Fr. igazgató azonban először különféle kifogásokat emelt ellene, majd később egész egyszerűen megtagadta a kifizetését. Rájöttem, hogy kár volt hinni az ígéretekben, de már késő volt.

A második évben a berlini központ késedelmeskedéssel következtében elvesztettem a legjobb bajor és württembergi üzletfeleimet. Emellett a berlini központ olyan nagy önköltségeket számított fel nekem, hogy elvesztettem minden versenyképességemet. Ha emiatt szót emeltem, a legrozsabb szemrehányásokat kaptam. A legjobb lett volna, ha az egész fiókvezetést odadobom nekik, de nem tehettem, mert az adósságok odakötbek. A B.-i viszonyokhoz képest hihetetlenül magas élszámok voltak, a vég nélküli ünnepek és a vendéglői élet, amely nélküli üzletet csinálni lehetetlen volt, megtették a magukét. A bevétel és kiadás közötti aránytalanság mindig nagyobbá vált.

Mint a szakma egyik legjelentősebb cégének képviselőjétől, a cég megkívánta tőlem, hogy utazásaim alkalmával mindig a legelső szállodákban lakjam és ennek megfelelően öltözködjem. Erre megint csak több ment el, mint az engedélyezett napi 10 márká utazási költség, már pedig az év legnagyobb részében utaznom kellett. Ha a havi elszámolásom beküldöttem, oldalakra terjedő kifogásokat kaptam rá. Ezért aztán a sikertelen utazások költségeit és bazonió kiadásaimat nem számoltam el nekik, úgy gondolva, hogy ha majd jobban fog menni az üzlet, a nyereségből ezeket a költségeket is fedezni fogom. Az év vége felé azonban az anyagárak annyira leestek, hogy az én rongyos raktáram értékéből, amelynek a beszerzési ára 140.000 márká volt, egyszerre 13.000 márkát kellett letérnom. Na, Isten veled, üzleti haszon és részesedés!

Nem tehettem egyebet, mint hogy a régi lyukat új lyukakkal tömtem, ami azonban tudvalevően mindig az ember vagyonának lemorzsolódásával jár. Mikor a következő év márciusában végre bátorságot vettem magamnak és mérleget csináltam, hogyan is állok voltaképpen, alaposan megíjtem: 8000 márkával passzív voltam.

HÁLÓK EBÉDLŐK ÚRISZOBÁK	
KOMBINÁLT BERENDEZÉSEK	
BUDAPESTI BUTÓRSZALONBAN	
BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 21. SZ.	
Nagy választék.	Kedvező részletezésre!

Fratelli Deisinger

kávé és tea behozatal

Budapest, IV. ker., Ferenciek-tere 1. szám.

Megbízható, nagy átütőképességű strapagép a gyári új Mercedes Prima Portable
IRÓGÉP gyári propaganda

170.⁵⁰

Kedvező
fizetési
feltételek

DIXI IRÓGÉPSZAKÜZLET, BUDAPEST
VI., PODMANICZKY-U. 1. TEL.: 15459

- ◆ Kávé és tea különlegességek.
- ◆ A m. kir. csendőrségnek cukor, rizs és terményárak kivételével 5% engedmény.
- ◆ Kérjen árjegyzéket!

VISELJÜNK ÉRMELEGITŐS HIMALÁJA KEZTYÚT!

Törvényileg védve.

Gombolás nélkül tökéletesen védi a csuklót.

Nem szaladnak le a szemek. Nem feslik.

A bundaszerű bélés a keztyűvel egybe van szőve.

Kellemes viselet.

Gyártja: Magyar Keztyű- és Kötszövöttárugyár LÖFFLER SÁMSON

BUDAPEST, DESSEWFFY-UTCA 11.

TELEFON: 27-6-32.